

Årsrapport 2010

Fylkesmannen i Vest-Agder

Innhold

Kapittel 1 - Om embetet	Side 4
Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer	Side 10
Kapittel 3 - Resultatområder	Side 23
Kongehuset	Side 23
Miljøverndepartementet	Side 23
Landbruks- og matdepartementet	Side 29
Kunnskapsdepartementet	Side 39
Statens Helsetilsyn	Side 64
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 67
Justis- og politidepartementet	Side 71
Kommunal- og regionaldepartementet	Side 77
Arbeidsdepartementet	Side 81
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 82
Samferdselsdepartementet	Side 95
Utenriksdepartementet	Side 95
Kulturdepartementet	Side 95
Fomyings-, administrasjons- og kirke departementet	Side 96
Andre	Side 98
Endringer i årsrapporten	Side 100

Kapittel 1 - Om embetet

1.1 Tilstanden i embetet og fylket generelt

1.1.1 Tilstanden i fylket

Miljøvernområdet

De største miljøtruslene i vår tid er økende konsentrasjon av klimagasser i atmosfæren, reduksjon av det biologiske mangfoldet og stadig økende bruk og utslipp av helse- og miljøfarlige kjemikalier. Fylkesmannen har gjennom sitt arbeid med arealforvaltning og miljøvern et særlig fokus på sikring av områder som er viktige for å nå det nasjonale målet om å stanse tapet av biologisk mangfold. Naturmangfoldloven er sammen med plandelen i plan- og bygningsloven de viktigste juridiske virkemidlene i dette arbeidet. Det forutsetter imidlertid at lovene er kjent blant tiltakshavere, planleggere og beslutningstakere i kommunene. Det ble i 2010 gjort en stor innsats for å informere om den nye naturmangfoldloven. Det ble også gjennomført nye opplæringstiltak om plan- og bygningsloven. Kommunene var viktigste målgruppe for disse opplæringstiltakene. Vi tar sikte på nye tilbud om opplæring i de to lovverkene i 2011.

Klimautfordringene er vår største miljøutfordring. Det er derfor et tankekors at Fylkesmannen som statlig miljøvernmyndighet og som ansvarlig for å samordne regional stats bidrag til kommunal og regional planlegging, mangler kompetanse og virkemidler til å følge opp den nasjonale klimapolitikken. Vi vil derfor som i tidligere år, framholde at det er avgjørende for å nå målene i den nasjonale klimapolitikken, at Fylkesmannens kompetanse på dette området bygges opp, samt at Fylkesmannens oppdrag og roller i gjennomføring av klimapolitikken blir klargjort.

Vi har også i 2010 hatt fokus på bruk og utslipp av helse- og miljøfarlige kjemikalier i vårt tilsynsarbeid på forurensningsområdet. Dette bør fortsatt være fokusområde for tilsynsarbeidet. I Kristiansandsfjorden ble det også i 2010 gjennomført omfattende oppryddingstiltak, og det er avgjørende at miljøvernmyndighetene både regionalt og sentralt følger opp disse tiltakene med informasjon for å formidle til publikum hvilke miljøforbedringer som faktisk oppnås. Det er avgjørende for å kunne vinne aksept for nødvendigheten av ytterligere tiltak med omfattende kostnader. Det er etablert et eget prosjekt knyttet til opprydding i fjordene i Listerregionen. Her har den politiske ledelsen i Farsund, Kvinesdal og Flekkefjord kommuner engasjert seg svært positivt i arbeidet og det er skapt et langt større lokalt engasjement om dette arbeidet enn tidligere. Oppryddingsarbeidet i forurensete fjordsedimenter vil nå gå inn som en del av arbeidet med gjennomføring av EUs vannrammedirektiv. Det ble i 2010 satt i gang et omfattende prosjekt for å sikre videre erosjon og avrenning fra gruvedeponiene på Knaben. Prosjektet ledes av Kvinesdal kommune og Fylkesmannen er representert i styringsgruppen. Prosjektet har en samlet kostnadsramme på 20 mill. kr.

Det er et stort utbyggingspress i kyst- og byområdene i Vest-Agder. Det kommer til uttrykk gjennom at vi mottok 2912 plan- og dispensasjonssaker til behandling i 2010. Det er særlig stor aktivitet i kystkommunene Kristiansand, Søgne, Mandal og Farsund. Vi opplever fortsatt at det i mange saker er stor avstand mellom de nasjonale arealpolitiske føringene og kommunenes forslag til arealbruk. Det gjelder særlig tiltak i strandsonen. Dette innebærer at Fylkesmannen må bruke innsigelse og påklaging som virkemiddel for å ivareta de nasjonale hensynene. I 2010 påklaget vi og reiste innsigelse i 68. Det er en nedgang fra 172 i 2009. Det innebærer at ca. 6 % av sakene vi mottar utløser innsigelse eller påklaging. 78 % av innsigelser og klager var i 2010 knyttet til tiltak i strandsonen. De øvrige innsigelsene og klagen er knyttet til konflikter med arealer av verdi for biologisk mangfold, jordvern, barn og unges interesser, vassdragsnære arealer, sikkerhetsmessige forhold og støy. De fleste innsigelsene avklares gjennom drøftinger med kommunen eller gjennom mekling. Det er svært få planer som blir sendt til Miljøverndepartementet for sluttbehandling. En av hovedutfordringene for den kommunale arealforvaltningen i årene framover, er å fremme utbyggingsmønstre og boligstrukturer som er i samsvar med den nasjonale klimapolitikken samtidig som de ivaretar de store demografiske endringene vi står overfor. Det er avgjørende at sentrale miljøvern- og planmyndigheter ivaretar disse perspektivene i sin faglige veiledning og politikkutvikling. Fylkesmannen ønsker å bistå i dette utviklingsarbeidet dersom det er ønskelig.

Klagebehandling og rettssikkerhet

Samfunnsavdelingen har ansvaret for klagesaksbehandlingen på flere sakfelt rettet mot kommunesektoren og ivaretar således viktige rettssikkerhetsoppgaver i forhold til enkeltmennesker. Også i 2010 har det vært en utfordring å balansere ressursene mellom på den ene siden lovpålagte oppgaver som enkeltsaker, klagebehandling og tilsyn og på den andre siden utviklings- og veiledningsoppgaver. Det vises til senere avsnitt i årsrapporten om

Kommuneøkonomi

Vest-Agder kommunene har levert svake brutto driftsresultat de siste årene. Foreløpige KOSTRA-tall for 2010 foreligger ikke, men tall for 2009 viser at fylket sett under ett oppnådde et brutto driftsresultat på 1,4 pst. Dette er en klar bedring sammenliknet med 2008 (-0,6 pst). 8 av 15 kommuner i Vest-Agder oppnådde likevel negative brutto driftsresultat og har med andre ord høyere løpende driftsutgifter enn driftsinntekter ved inngangen til 2010. Utfordringen for mange av kommunene er at de har gjort seg avhengige av positive finansinntekter i den løpende driften, både i form av utbytte fra Agder Energi, men også i form av avkastninger på inntekter fra salg av energiaksjer som er plassert i finansmarkedet.

Det historiske meget svake netto driftsresultatet i 2008 (-0,8) ble erstattet med et solid driftsresultat på 4,8 pst i 2009. Det er usikkert om kommunen i Vest-Agder vil oppnå et like godt resultat for 2010. Et lavt rentenivå og et godt finansmarked kan imidlertid tyde på det. I motsatt retning trekker en noe lavere skatteinngang enn forventet i 2010. Flere kommuner i Vest-Agder er i ferd med å foreta store investeringer, dette bidrar til høye inntekter i form av momskompensasjon (2,4 pst) som i mange kommuner brukes i drift.

Per 31.12.2010 har Vest-Agder 1 kommune registrert i ROBEEK. Samtidig er Fylkesmannens hovedinntrykk er at kommunene viser god budsjett disiplin og har god økonomistyring.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Innen samfunnssikkerhet og beredskap anses tilstanden i fylket å være tilfredsstillende. Alle kommuner har risiko- og sårbarhetsanalyser og kriseplanverk. Beredskapsbevisstheten synes å være høy.

Det har ikke vært hendelser av regional betydning som har satt Fylkesmannens krisehåndteringsevne på større prøver i 2010. Askesky-hendelsen medførte et visst fokus og noe rapportering. Fylkesmannen har også hatt et visst fokus på problemstillinger relater til vann - isproblemer i vinter, lav vannstand i kraftmagasinene og lav grunnvannstand.

Fylkesmannen har i 2010 hatt et spesielt fokus på utarbeidelse av ny fylkes risiko- og sårbarhetsanalyse - ROS Agder - i samarbeid med Fylkesmannen i Aust-Agder. Arbeidet med analysen har vært meget lærerikt og samtidig ivarettat kontakten med regionale aktører, en kontakt vi nedprioriterte i 2009. Fylkesmannen ser fram til oppfølgingsarbeidet med analysen, både i forhold til kommuner, i forhold til oppfølging av avdekkede tiltak og i forhold til plansamordning.

Fylkesmannen har hatt 54 plansaker til gjennomsyn i 2010. Det er en nedgang på 102 saker fra 2009, noe som blant annet skyldes at ny plan- og bygningslov nå har trådt i kraft. Det har ikke vært spesielle problemstillinger som har preget arbeidet, men det viser seg at Fylkesmannens plangjennomsyn er avgjørende for at utbyggernes bevissthet omkring samfunnssikkerhet holdes oppe.

Internt i embetet er det et tett godt samarbeid mellom faggruppe beredskap og helse- og omsorgsavdelingen/Helsetilsynet, både mht. tilsyn, øvelser og håndtering av hendelser. Dette gir god synergi både internt og overfor kommunene.

Fylkesmannen har i eget brev til Justisdepartementet datert 20. mai 2010 beskrevet nødvendige prioriteringer i lys av en anstrengt personellsituasjon. Det henvises til dette også i rapporteringen på de berørte resultatområdene.

Landbruksområdet

Landbruket i Vest-Agder er i likhet med resten av landet preget av en utstrakt nedgang i antall landbruksbedrifter. Agder og Telemark er i front i utviklingen. Antall driftsenheter i vårt fylke som får tilskudd er nå under 1200. I den grad landbruket skal være et verktøy for helt direkte å levere arbeidsplasser, bosetting og miljøgoder i grendene våre, har dette åpenbare konsekvenser. Men landbruket er også en vareproduserende næring, som må få utvikle seg for å kunne overleve. Dersom de brukene som er igjen kan ta i bruk ny teknologi og vokse seg større og sterkere enn de som legges ned, kan vi alternativt lese utviklingen som en effektivisering av produksjonen. Spørsmålet om vi ser en avvikling eller en utvikling av landbruket avgjøres altså ikke av nedleggingstakten først og fremst – men av om det skjer noe med de brukene som blir igjen. Dersom ingen av disse heller investerer for framtida, da er det grunn til å tenne varsellampene. Vi ser nå tegn til at flere investeringer kommer i mindre områder med gode fagmiljøer – bla. innen melk og sau. Dette er positivt, men kan føre til lokal mangel på arealer og fordyrende transport for noen av de nye store enhetene.

Hittil har gjenværende bruk vært i stand til å høste frigjorte arealer slik at lite innmark er gått ut av drift.

Fylkesmannen vurderer det slik at vi nå nærmer oss smertegrensen, og at vi gradvis vil se økning i fulldyrkede engarealer som ikke lenger høstes. Leiejordsandelen er svært høy – 60% og mer i mange områder. Den nye bestemmelsen om varig og personlig driveplikt i jordloven er av stor interesse, og kan få betydning inn i dette problemområdet, dersom den kan praktiseres på en god måte. Utfordringen med å opprettholde et åpent kulturlandskap i områder med sterke interesser for friluftsliv og turisme, men som snart er tomme for husdyr, er allerede påtrengende. Vi har en gledelig økning i hold av utegangersau som et delvis svar på dette, både i skjærgården, og i innlandet. Melkeproduksjonen er fortsatt ryggraden i landbruket i Vest-Agder, med økende betydning jo lenger vest i fylket man er. Det er av avgjørende betydning for kulturlandskapet og for all nærings- og bygdeutvikling knyttet til landbruket, at mest mulig av denne produksjonen kan opprettholdes i framtida. Produsentmiljøet i kommunene vest i fylket er fortsatt sterkt, kanskje også i en nasjonal målestokk. Nye målsettinger lokalt, og nye virkemidler i jordbruksavtalen har utløst nye investeringer i svinproduksjonen på Agder. Dette er svært gledelig. Klimamessig har fylket de beste vilkår for hagebruk, og vi har flere gode eksempler på ny og til dels svært lønnsom produksjon av bl.a. jordbær, potet og kirsebær med værvern. Vi satser også sterkt på juletre dyrking. Fylkesmannen støtter dette på ulike måter, og vi ser nå en forsiktig økning av omfang og bedring av lønnsomheten.

Fylkesmannen har dette året jobbet for at Vest-Agder skal bli fullverdig medlem i Kystskogbruket. Dette er nå oppnådd ved at Vest-Agder fylkeskommune fattet politisk vedtak om innmelding den 8/2-2011. Fylkesmannen har deltatt i dette skognettverket de siste 2 årene, og mottatt en redusert kvote tilskuddsmidler.

Avvirkningen i Vest-Agder nådde rekordnivå i 2010 og passerte 205 000 m³. Dette er 35 000 m³ over den gamle rekorden fra 2008, og en økning på omtrent 25 % sammenliknet med 2009. Denne positive utviklingen skyldes høyere tømmerpriser, økt etterspørsel, samt gode driftsforhold i skogen. I tillegg er mye av områdene med plantet og skogreist gran nå nådd hogstmodenhetsalder.

I forhold til tidligere år, er det de siste 5 årene tatt ut en større granandel (65 – 70 %), mens ressursene av furu og lauvtre utnyttes i mindre grad grunnet svakere lønnsomhet. Dekningen av skogsbil- og traktorveinettet burde i flere områder vært bedre, samtidig er det et økende behov for oppgradering av standarden. Investeringer i skogkultur viser en nedgang siste år. Behov for styrking av virkemidlene til NMSK og skogsveier i skogpolitikken kommer frem ved at kommunene melder inn behov for nesten dobbelt så mye tilskuddsmidler som Vest-Agder får tildelt. Det er flere mindre sagbruk i landsdelen som driver godt, og noen er langt framme m.h.t. innovasjon og bruk av ny teknologi. Disse sagbrukene betyr mye for lokalsamfunnene, men er samtidig sårbare for konjunktursvingninger.

Aktiviteten innen bioenergi og gårdsvarme har vært lav de siste årene i vårt område, bl.a. fordi strømpris og andre rammebetingelser ikke er gode nok til at aktuelle prosjekter gjennomføres. Det er allikevel registrert noe mer interesse rundt dette i 2010. Vest-Agder hadde to prosjekter innenfor Regjeringens tiltakspakke for uttak av skogsvirke fra skog og kulturlandskap til energiflis.

Kommunene er førstelinjen i landbrukspolitikken på alle områder, og den politiske interessen i kommunene for å ta dette handlingsrommet i bruk er økende. I tillegg til jordvern og arealplan, er særlig konsesjonssaker og boplikt viktige spørsmål mange steder. Fylkesmannen er likevel bekymret for at den landbruksfaglige kompetansen kan forvitne i mange kommuner, og at den administrative kapasiteten til å drive næringsutvikling mangler. Det har vært stor politisk interesse of prosjektet ”Landbruk på dagsorden” i Bondelagets regi.

Arbeidet med ”Inn-på-tunet” tilbud i kommunene er godt i gang. Fylkesmannen har satt av en 60% stilling til arbeidet med å bistå kommunene i å bruke gårdsbruk som en arena for å imøtekomme ulike brukeres spesielle behov – f. eks. innen psykisk helse, arbeidstrening, botrening, tilrettelagt undervisning, familietilsyn, barnevern, ettervern rus med mer.

Barnehage- og utdanningsområdet

I arbeidet med å fremme statlige mål på **barnehage og utdanningsfeltet** overfor kommuner, private eiere og fylkeskommune har Fylkesmannen lagt stor vekt på å presentere institusjonsvirksomheten (barnehager, skoler) som deler av en større helhet.

To utfyllende perspektiver har vært en ledetråd: Barn, unge og deres oppvekstvilkår – og barnehage og skole som strategiske elementer i en samfunnsbygging på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå (infrastruktur, kompetanse, næringsliv, bosetting). Det er et ubetinget inntrykk at bevisstheten i kommuner og fylkeskommune om dette doble perspektivet er blitt sterkere de siste årene, og at det kommer til uttrykk i holdning og handling. Gjennom debatt og kunnskapsutvikling erkjennes stadig sterkere at det er en nær forbindelse mellom holdning til utdanning, arbeidsmarked, utdanningsnivå i hele befolkningen, likestilling og skoleresultater. I dette inngår at tverrfaglig og

tverretattlig satsing og samarbeid om barnehage, skole og oppvekstvilkår lokalt og regionalt er en avgjørende forutsetning for å kunne endre en landsdel. Der fins ingen instrumentelle snarveier til kultur- og holdningsendring. Den agderske kulturen har tradisjonelt vært mer praktisk enn akademisk orientert. Det er neppe tilfeldig at landsdelen ikke troner øverst på utdannings- og resultatstatistikker, og samtidig ligger helt i toppen over antall elev/ungdomsbedrifter i skolen (Ungt entreprenørskap) i fylkene. Vest-Agder er det fylket der eksport til utlandet per innbygger er størst sammenlignet med alle øvrige fylker.

Skole og utdanning gis sentral plass i kommuneplanene, selv om omtale av utviklingen på pleie/omsorgssektoren viser spor av å være vel så utfordrende i det kommunale framtidsbildet.

Dokumentet *Regionplan Agder*, som er en situasjons- og målbeskrivelse alle kommuner og begge fylkesting på Agder har sluttet seg til, er en tydelig markering av et felles Agder-løft på området. Planen inneholder mål for alle samfunnsområder, og har blant annet en offensivt kapittel om oppvekst, barnehager og utdanning. Fylkesmannen har deltatt i flere av gruppene som stord for utarbeidingen av planen, blant annet det nevnte kapitlet.

På **barnehagefeltet** har full behovsdekning, rett til barnehageplass, kvalitetsutvikling i barnehagen og forberedelse til innlemming av tilskudd til barnehagedrift vært høysetemål. Antall barn i barnehage har økt til 9702 barn i vanlige barnehager. Inkl 494 barn i åpen barnehage har til sammen 10 196 barn plass i barnehage i Vest-Agder.

Alle kommuner er fulgt opp med veiledning om utbygging og rett til barnehageplass. 6 av fylkets 15 kommuner har kun kommunale barnehager. Alle er fulgt opp med god informasjon om konsekvenser av innlemming av barnehagetilskudd i kommunale rammetilskudd. Dette fortsetter inn i 2011.

Utviklingsarbeid og kompetanse, er **innhold og kvalitet** satt sterkere i fokus i et nært samarbeid med kommunene. Statlige kvalitetsmidler er fordelt etter søknader fra kommunene, og har utløst økt aktivitet og fokus på barnehagekvalitet. Aktivitet og målrettet satsing varierer blant annet ut fra den enkelte kommunes barnehagefaglige kapasitet på kommunenivået. Det er blitt betydelig mer krevende å være en aktiv barnehageeier og –myndighet de siste årene ettersom sektoren var vokst.

Tilgangen på førskolelærere har til nå vært til dels svært god i Vest-Agder. Den ser ut til å være stabil, selv om vi ser tendenser til en vanskeligere rekrutteringssituasjon som vi antar vi forsterke seg. Fylket har foreløpig relativt få dispensasjonssaker fra utdanningskrav.

På **utdanningsområdet** Fylkesmannen lagt vekt på det dobbelte perspektivet slik det er beskrevet i innledningen. I arbeidet med å nå effektendringer har en særlig hatt tre innfallsvinkler:

1. Gjennom tilsyn, klagebehandling og veiledning har en lagt økt vekt på å se til at eierplikter og elevrettigheter er i tråd med gjeldende lov og forskrift.
2. Gjennom å holde frem plikten til systematisk kvalitetsutvikling for å fremme virksomhetens formål og elevers læringsmål har en søkt å understreke og forsterke eierrollen og dens plikter både individuelt, lokalt, regionalt og nasjonalt.
3. Ut fra at læreren er skolens viktigste resultatvariabel både negativt og positivt har en lagt stor vekt på statlig strategi for kompetanseutvikling, samarbeid mellom høyere utdanning og skoleeiere og andre tiltak av partnermessig art (Gnist, veiledning av nyutdannede lærere, rådgivere/karriereveiledere, annen oppfølging av kommuner/fylkeskommune som skoleeiere).

Vi har nå vært igjennom flere år med relativt god kommunal økonomi. God økonomi, vektlegging av systemarbeid, tilsyn og økt rettighetsbevissthet har vært gjennomgående trekk. Vi ser nå tydelig trekk i retning av vanskeligere kommunal økonomi. Negativt spenningsforhold mellom svakere rammer - og tydeliggjorte rettigheter og ambisjoner gjør eierrollen enda mer krevende.

I debatten rundt fylkesmannsembetenes rolle og oppgave har flere påpekt at lovverket over tid har beveget seg i individuell rettighetsretning, og at dette har påvirket regional stats oppgaver i for eksempel klage- og ombudsrollen. Dette merkes i klagebehandlingen, der flere saker enn før har et relativt høyt konfliktnivå i relasjonen klager - skole/skoleeier. Det merkes også i form av en markant rettighetsbevissthet i henvendelser fra foreldre og allmennhet.

Dialog og klima mellom Fylkesmannen og skoleeierne er generelt svært god. Kombinasjonen av god juridisk og skolefaglig kompetanse i tilsyns- og veiledningsarbeid på utdanningsområdet anses som helt avgjørende for dialog, legitimitet og autoritet. Dette gjelder både i forhold til skoleeiere og overfor foreldre/elever som ønsker veiledning om rettigheter med mer. I et fylke med kun 16 offentlige skoleeiere merkes en viss ”tilsynstrøtthet”. Det er til en viss grad forståelig, men kan være en indikator på at det enkelte steder fins et litt romslig syn på

opplæringsloven og dens plikter og pålegg.

Tilsyn på et tema gjennomført i et lite antall kommuner har en generell effekt også på øvrige kommuner.

Vår erfaring er at det arbeidet som er i gang på utdanningsområdet om tilsynsmetoder, kriterier for valg av tilsynsystema (vesentlighet, rettighetsrisiko) – og en åpning for i større grad å bruke veiledning som redskap fra statens side, er viktig og nødvendig.

Dokumentasjon og analyse som grunnlag for all kvalitetsvurdering, har ved flere anledninger vært tema i de regelmessige møtene en har med kommunene i løpet av året. Fylkesmannen har i 2010 lagt stor vekt på å forbedre og systematisere kunnskapsgrunnlaget vi har om utdanningsområdet i fylket, blant annet for å forbedre analysegrunnlaget mht risiko/sårbarhet ved beslutning om tilsyn.

Det er vårt klare inntrykk at skoleeiere og skoler på en mer omfattende og systematisk måte legger vekt på **resultatdokumentasjon og analyse** i sine metoder for kvalitetsarbeid i skole og barnehage. Kommunale tilstandsrapporter viser det.

Befolkning, levekår og helse

Vest-Agder hadde per 1.10.10 i alt 172.021 innbyggere og lå med det på trettende plass blant fylkene. Fylket har stabilt fødselsoverskudd og netto innvandring. Kristiansand, som med sine 82.258 hadde 48 % av innbyggerne i Vest-Agder, økte i løpet av tredje kvartal 2010 med 0,6%. Frukbarhetsraten i fylket var i 2009 på 2,16, som var den nest høyeste i landet; mens landstallet var 1,98. Tall på svangerskapsavbrudd ligger lavt, både generelt og blant tenåringer. I 2009 ble det utført 10,6 abortinngrep per 1000 kvinner 15-49 år, som er lavest i landet; landsnivået var 14,0.

Befolkningen har en yngre profil enn landsgjennomsnittet med høyere andel personer i alder 0 - 24 år. For aldersgruppen 30 – 84 år ligger andelen under landstallet, mens den er omtrent på landsnivå for de aller eldste. Det er imidlertid store variasjoner innen fylket. Hovedtendensen er at kommuner i innlandet og vestfylket har en mer alderstung befolkning og til dels problemer med å holde folketallet oppe.

Sammen med nabofylket Aust-Agder har fylket i flere tiår hatt visse særlige utfordringer knyttet til helse og levekår. Sentrale stikkord er høyt forbruk av trygdeytelser, høy andel unge uføretrygdede, høy kreftforekomst, høyt forbruk av vanedannende legemidler, betydelig bruk av illegale rusmidler, høy andel dagligrøykere, samt lave skåre på Statistisk sentralbyrås indekser for levekår og likestilling.

På noen av de nevnte problemområdene er der visse positive utviklingstrekk. Siste tall fra Kreftregisteret (perioden 2004 - 08) viser at Vest-Agder ikke ligger helt på topp i total kreftforekomst, men på fjerdeplass blant menn og på tredjeplass blant kvinner. Det har vært en gledelig utvikling i forekomst av melanom (føflekkreft), den mest alvorlige typen av hudkreft. Men for både lungekreft og ikke-melanom hudkreft blant menn ligger Vest-Agder aller høyest, mens kvinnene i fylket ligger nest høyest for de samme to krefttypene.

Prosentandelen uføretrygdede i alder 18-67 år var per 30.6.2010 på 11 i Vest-Agder, mot 9,5 i Norge totalt. Tallene i vårt fylke er imidlertid falt fra 12,1 i 2001. Sykefraværet var i tredje kvartal i 2010 omtrent som landsgjennomsnittet. En studie på tall fra 2008 har imidlertid vist at gjennomsnittlig fraværperiode ved sykemelding fra lege er klart høyere i Vest-Agder enn i de fleste andre fylker.

Andelen dagligrøykere (alder 16-74 år) har siden år 2000 falt omtrent som landsgjennomsnittet og lå i perioden 2005–09 på 26 %, som er en delt andreplass på "verstinglista"; landstallet var 22 %. Forbruket av legemidler mot røyking var i 2007 det nest høyeste i landet, bare slått av nabofylket i aust

Forbruket av både sterke smertestillende midler (opioider), beroligende midler (anxiolytika) og sovemidler (hypnotika og sedativa) ligger i Vest-Agder knapt en tredel over landsnivået. For de to første gruppene ligger Vest-Agder nest høyest, for den sistnevnte på fjerdeplass.

De to fylkeskommunene i agder har i 2010 laget en felles plan for helse og levekår. Samtidig er imidlertid det felles partnerskap for folkehelse i de to Agder-fylkene blitt avvirket. Partnerskapet omfattet fra 2004 begge fylkeskommunene og fylkesmannsembetene, kommuner, Sørlandet sykehus HF, Universitetet i Agder og representanter for frivillige organisasjoner.

Fylket har god fastlegedekning og relativt stor stabilitet blant primærlegene. Én utfordring er økende gjennomsnittsalder og derved større andel av fastlegene som har fritak for legevaktstjeneste. I 2009 fikk to kommuner (Vennesla og Flekkefjord) innvilget oppretting av nye fastlegehjemler etter søknad til Nasjonalt råd for legefördeling. Det er tre interkommunale legevaktssentraler; lokalisert i Kristiansand, Mandal og Flekkefjord.

Pleie- og omsorgstjenester er bygd ut med relativt høy sykehjemsdekning sett i landssammenheng, men med betydelige forskjeller mellom kommunene. Det har i de foregående år vært en tendens til omgjøring av sykehjems plasser til omsorgsleiligheter, bl.a. ut fra økonomiske insentiver. Dette kan skape vansker ved behov for flytting og tilbakeholding av aldersdemente uten samtykkekompetanse, da slik tvang kun kan benyttes i institusjoner hjemlet i kommunehelsetjenesten.

Sørlandet sykehus HF dekker (tilnærmet) all institusjonsbasert spesialisthelsetjeneste i begge Agder-fylkene. I Vest-Agder er hovedsykehuset i Kristiansand. I tillegg er det et lokalsykehus (med akuttfunksjoner og fødeavdeling) i Flekkefjord, som også dekker to kommuner i Rogaland. Både Kristiansand og Arendal (i Aust-Agder) skal være såkalt fullverdige akutt sykehus, men med en viss funksjonsfordeling. Det er pågående diskusjoner med stort folkelig og lokalpolitisk engasjement om funksjonsdeling. Siste året har fokus særlig vært rettet mot akuttberedskap innen navrologi og barnesykdommer (spesielt nyfødttmedisin). Gjennomgang av økonomitall for tidligere Helse Sør og nåværende Helse Sør-Øst RHF har vist en relativ underfinansiering av Sørlandet sykehus. Det pågår nå en omfordeling for en viss oppretting av denne skjevheten. I Kristiansand er det et klart etterslep på vedlikehold og fornying av utstyrsparken.

1.2 Rapportering på ressursbruk

Se kommentarer under det enkelte departement, spesielt Kunnskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet.

Det må ellers understrekes at 2010 er første år med kostnadsrelatert rapportering på resultatområder. Spesielt inntektssiden kan ha skapt utilsiktede utslag på kostnadsnivået på enkelte områder. Ressursrapportering på fagdepartement viser bare kontoklasse 1, dvs. kostnader knyttet til lønn og godtgjørelser. Eventuelle kostnader på nivå 2 kommer ikke fram, se kommentarer under enkelte departement.

Departement	Kap1510	Fagdep
Miljøverndepartementet	kr 7 816 444,78	kr 575 981,13
Landbruks- og matdepartementet	kr 7 220 728,64	kr 0,00
Kunnskapsdepartementet	kr 2 553 109,48	kr 3 545 212,48
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 2 014 901,68	kr 0,00
Justis- og politidepartementet	kr 2 068 123,83	kr 74 174,80
Kommunal- og regionaldepartementet	kr 3 170 978,10	kr 0,00
Arbeidsdepartementet	kr 1 065 872,22	kr 13 356,55
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 5 867 705,48	kr 1 043 712,69
Andre	kr 29 563 721,26	kr 0,00
Sum:	kr 61 341 585,47	kr 5 252 437,65

1.3 Andre Forhold

Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer

2.1 Generelle samordningsoppgaver. Fornyning av offentlig sektor

2.1.1 Generelle samordningsoppgaver

Samordning

I 2010 er det gjennomført fire kommunebesøk der embetsledelsen har møtt kommunens politiske og administrative ledelse. Kommunene melder om store problemer med å innfri innbyggerens forventninger om et bedre tjenestetilbud innenfor gjeldende inntektsrammer. Videre gir mange kommuner uttrykk for at summen av statlige pålegg er store og legger store begrensninger i forhold til kommunenes ønske om mer handlefrihet. Kommunedialogen er imidlertid preget av åpenhet og til en viss grad forståelse for Fylkesmannens ulike roller.

Fylkesmannen skårer høyt på kommuneundersøkelsen. Dette tolker vi dithen at dialogen med kommunene er god.

Det er vanskelig å se noen klare effekter av vår rolle som samordner. Fylkesmannen har et ansvar for å melde om lokale forhold til sentral stat, men her har vi et forbedringspotensiale når det gjelder å finne en effektiv og systematisk måte å formidle denne type problemstillingene videre, samt å etterspørre sentral stats oppfølging. Vårt inntrykk er at kommunene opplever den statlige styringen som fragmentert og til lite oversiktlig. Det kreves betydelig mer ressursinnsats på området for å oppnå stor grad av samhandling og samordning.

2.1.2 Fornyning av offentlig sektor

Fylkesmannen har valgt å prioritere bruken av skjønnsmidler i fornyingsarbeidet, og begrenset veiledningsarbeidet, erfaringskonferanser og nettverksbygging. For kommunene er prosjektskjønnet et viktig, og i mange tilfeller avgjørende, hjelpemiddel for å finansiere nye prosjekt. Vår rolle som formidler av prosjektskjønn gjør at ikke bare de mindre kommunene går sammen om å initiere prosjekt for å utløse midler, men også at de tre regionsamarbeidene har stort fokus på denne typen fornyingsarbeid.

Fylkesmannen ser at omfanget av forpliktende samarbeid varierer i regionene og at kommunene har ulike motiver for å samarbeide. Mange kommuner ser ut til å vegre seg for omfattende forpliktende samarbeid der tjenesteproduksjonen flyttes ut av kommunen. Fylkesmannen anser det som svært nyttig å følge kommunenes fornyingsarbeid, men det er av ressursmessige hensyn vanskelig å prioritere dette særlig høyt.

2.2 Velferd, helse, personleg tenesteyting og likestilling

Gjennom oppfølging av Omsorgsplan 2015 har fylkesmannen arbeidet for at kommunene ved revisjon av sine kommuneplaner innarbeider prognoser for **demografisk utvikling**, både aldersmessig og når det gjelder andel ikke-vestlige innvandrere. Høsten 2010 ble det gjennomført en besøksrunde til alle kommuner i fylket for å gjøre opp status for oppfølging av Omsorgsplan 2015.

Fokus på **brukermedvirkning** ved utforming av tjenestetilbud har særlig vært vektlagt gjennom fylkesmannens oppfølging av opptrappingsplanene for psykisk helse og for rusfeltet.

Nødvendig **samhandling** mellom ulike tjenester, etater og forvaltningsnivåer tas opp i mange sammenhenger når fylkesmannen har kontakt med utøvende tjenester og politiske organ. det skjer bl.a. i tilknytning til opptrappingsplanene for psykisk helse og for rusfeltet, samt ved omtale av viktigheten av at individuell plan utarbeides for dem som har rett til det.

Det foreligger samarbeidsavtaler mellom Sørlandet sykehus HF og alle kommunene i fylket. Det er opprettet ACT-team i samarbeid mellom Distriktspsykiatrisk senter Solvang og Kristiansand kommune. I vestdelen av fylket er det etablert et helsenettverk mellom fem kommuner i Lister-regionen og Sørlandet sykehus Flekkefjord.

Med utgangspunkt i Nasjonal strategi for **kvalitetsutvikling** i helse- og sosialtjenestene er kompetanse og kvalitetsaspektet løftet fram og vektlagt innenfor ulike sammenhenger, ikke minst knyttet til oppfølgingen av satsinger som Omsorgsplan 2015, Opptrappingsplanen for psykisk helse, Opptrappingsplan for rusomsorgen og i

folkehelsearbeid. Det vektlegges at kvalitetsarbeidet må integreres i daglig virksomhet og ikke leve sitt eget liv på siden av denne. Høsten 2010 det det arrangert en dagskonferanse for kommunene om bruk av tilsynserfaringer som grunnlag for kvalitetsutvikling.

For å styrke det tverrsektorielle **folkehelsearbeidet** har fylkesmannen internt en gruppe "Folkehelse på tvers" med deltakelse fra alle fagavdelingene. Fylkesmannen vektlegger å få inn folkehelsepremiss på alle nivåer i offentlig planlegging, og en av medarbeiderne har gjennomflørt studium om "Helse i plan" ved Høgskolen i Vestfold. Fylkesmannen deltar som medlem av styringsgruppen og sekretariatet for Partnerskap for folkehelse i Agder. de to fylkeskommunene i Agder har i 2010 utarbeidet felles Plan for folkehelse og levekår. Dessverre har fylkeskommunene i 2010 i praksis trekt seg ut av og derved avvirket Partnerskap for folkehelse i Agder, som hadde eksistert siden 2004. Foruten de to fylkeskommunene bestod det av fylkesmennene, Universitetet i Agder, Sørlandet sykehus og frivillige organisasjoner.

Det er gjort fylkeskommunalt vedtak om røykfri skoledag i videregående skoler f.o.m. 2013.

Det er etablert en styringsgruppe hos fylkesmannen for arbeidet med **Omsorgsplan 2015**; fylkesmannen, fylkeslegen og utdanningsdirektøren er medlemmer. En prosjektgruppe ivaretar det konkrete arbeidet. For kompetanseløftet er det etablert en resursgruppe med deltakere fra fylkeskommunens utdanningsavdeling, Universitetet i Agder og KS Agder. I Fylkesmannens styringsdialog med kommunene har man tatt opp satsinger som Omsorgsplan 2015, Handlingsplan for rusomsorgen, folkehelsearbeid og oppfølging av Opptappingsplanen for psykisk helse. Det er fra 2009 etablert undervisningshjemmetjeneste i Kristiansand kommune, som forutsettes å samarbeide med undervisningssykehjemmet i nabokommunen Songdalen.

Når det gjelder **demensplanen**, er det lagt vekt på tilrettelegging av boliger, opprettelse av dagsenter, samt kompetanseheving ved bruk av materiell fra Nasjonalt kompetansesenter.

Som oppfølging av **Kompetanseløftet 2015** har fylkesmannen bl.a. samarbeidet med utdanningsinstitusjoner og undervisningssykehjemmet om etter- og videreutdanning. Fylkesmannen følger utviklingen i antall årsverk og kompetansesituasjonen i kommunene.

Utviklingen etter at perioden for **opptappingsplanen for psykisk helse** gikk ut ved årsskiftet 2008-09, har vært fulgt nøye. I flere kommuner har det vært oppe forslag om endringer og nedbemanning, men hovedinntrykket er at oppbygget styrke videreføres. Det er ellers vektlagt å se sammenhengen mellom arbeidet for psykisk helse og andre aktiviteter, spesielt opptappingsplanen for rusomsorgen, men også kvalitetsutvikling og folkehelsearbeid.

Innen **rusfeltet** har Fylkesmannen i 2010 gitt nesten 13.5 millioner kroner i tilskuddsmidler etter handlingsplan for rusomsorgen. Alle kommuner har nytt godt av midlene, om enn i ulik grad. mange av de tiltakene det er gitt midler til, er organisert interkommunalt. Fylkesmannen vektlegger særlig følgende utfordringer overfor kommunene: Ruspolitiske handlingsplaner, individuell plan, arbeid og aktivitet, samt kompetanseoppbygging.

Fylkesmannen og helsetilsynet i fylket behandler **rettighetsklager** etter resp. sosialtjenesteloven (50 saker) og helsetjenestelovgivningen (pasientrettighetsloven og kommunehelsetjenesteloven, 29 saker). Stort sett blir sakene behandlet innen de frister som er fastsatt av Statens helsetilsyn. Av 50 saker behandlet etter sosialtjenestelovens kapittel 4 eller 6 i 2010, ble 25 vedtak stadfestet, 9 ble omgjort, 14 opphevet, og 2 saker ble avvist.

Helsetilsynet i fylket har i 2010 behandlet 99 **hendingsbaserte tilsynssaker** overfor helsepersonell og/eller helsetjenesten. Fem av sakene ble videresendt Statens helsetilsyn for vurdering av formell reaksjon etter helsepersonelloven.

Helsetilsynet i fylket gjennomførte i 2010 **planlagte tilsyn** etter egen plan i samsvar med retningslinjer fra Statens helsetilsyn. Landsomfatende tilsyn med kommunale helse- og sosialtjenester til eldre ble gjennomført med fokus utredning og oppfølging av aldersdemente, tiltak mot underernæring, samt avlastningstilbud. Innenfor helseregion Sør-Øst ble det gjennomført et tilsyn med kvalitet inn akutt og planlagt hoftekirurgisk virksomhet. Videre ble det ført tilsyn med privatpraktiserende psykiatere og psykologer. På eget initiativ utførte Helsetilsynet i Vest-Agder tilsyn med helsemessig og sosial beredskap i to innlandskommuner.

Den 1.1.09 trådte det i kraft et nytt **kapittel 4A i pasientrettighetsloven** om adgang til å gi påkrevd helsehjelp med tvang til personer uten samtykkekompetanse. Loven er fulgt opp av Fylkesmannen og Helsetilsynet i fylket gjennom informasjonsvirksomhet og ved behandling av mottatte kopier av vedtak og kontroll ved varighet utover tre måneder. Antall mottatte vedtak hos helsetilsynet i vest-Agder steg fra 65 i 2009 til 130 i 2010. Helsetilsynet ser med bekymring at det på langt nær er stilt ressurser til rådighet for å kunne ivareta denne nye oppgaven på tilfredsstillende vis, uten at dette rammer andre kjerneoppgaver ved virksomheten.

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn etter vergemålsloven og behandlet flere klagesaker på overformynderiens vedtak. Noen av disse sakene har vært svært arbeidskrevende på grunn av at pårørende til hjelpevergetrengende har gått ut offentlig med avisinnlegg osv om overformynderiets saksbehandling.

I forbindelse med etableringen av NAV kontor i Kvinesdal var det tvist om lokal samarbeidsavtale mellom kommunen og NAV Vest-Agder om uttrekk av stillinger fra NAV Kvinesdal til felles kundesenter. Fylkesmannen gjennomførte meklings om saken. Meklingen førte ikke fram og saken ble endelig avgjort av Tvisteløsningsnemnda for denne type saker.

Fylkesmannen har i 2010 gjennomført **planlagte tilsyn** med sosialtjenesten i NAV etter egen tilsynsplan i samsvar med retningslinjer fra Statens helsetilsyn. Landsomfattende tilsyn med kommunenes/NAVs behandling av søknad om økonomisk stønad ble gjennomført i 4 kommuner. Fylkesmannen har videre behandlet 124 klagesaker etter lov om sosiale tjenester i NAV med en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 24 dager. Vedtakene i 16 % av sakene ble omgjort eller opphevet.

Fylkesmannen deltar i prosjektgruppe med NAV Vest-Agder hvor etableringen av nye NAV - kontorer (2 nye i 2010), innføring av kvalifiseringsprogrammet, kompetanseutvikling, nettverksmøter og møter med sentrale myndigheter er aktuelle temaer. Samarbeidet med NAV fylke i det felles prosjektet for arbeidet med **kvalifiseringsprogrammet** ble videreført. Dette ble avsluttet ved årsskiftet. Prosjektets sluttrapport gir et godt bilde av implementeringsarbeidet og resultatet av dette arbeidet i Vest-Agder.

I forhold til **kompetanseutvikling** i sosialtjenesten/NAV er det gjennomført 2 dagers opplæring i lov om sosiale tjenester i NAV samt grunnkurs i økonomisk rådgivning for ansatte ved NAV - kontorene/ kommunene. Det har vært tilnærmet månedlige nettverkssamlinger for ansatte som arbeider med kvalifiseringsprogrammet. Opplæringsiltakene generelt og i forhold til kvalifiseringsprogrammet spesielt, har vært koordinert med NAV fylke.

Fylkesmannen er representert i styringsgruppa for **HUSK-Agder** hvor kompetanseutvikling for kommunene er et viktig tema

Statsborgerseremoni ble avviklet i 31.10.10. Arrangementet var lagt til Vågsbygd videregående skole.

2.3 Oppvekst, barnehagar og utdanning

Barnehager

Behovsdekning, utbygging, rett til barnehageplass og kvalitetsutvikling har vært prioriterte tematiske ledetråder i 2010 - med innlemming av barnehagetilskudd i kommunal ramme som viktig deltema siste del av året.

Barnehagekapasiteten i fylket har økt slik at 9 705 barn ved årsskiftet har plass i ordinære barnehager. Tall for 2009 var 9 702, for 2008 var 9 278 barn og for 2007 8650 barn. I tillegg har 494 barn plass i tilbud med åpen barnehage, slik at til sammen 10 199 barn hadde barnehagetilbud ved årsskiftet. Gjennomsnittlig barnetall per årskull i fylket er på ca 2200.

Alle kommuner er fulgt opp med veiledning om utbygging og finansiering. Kommuner som har ligget etter, er fulgt opp spesielt gjennom kontakt fra vår side både på fagavdelings- og embetsnivå. Utbyggingsplikten har vært en betydelig oppgave for kommunene. Vi opplever at ansvaret – og behovet - er erkjent, og at det i alle kommuner er en sterk vilje til utbygging og til å kunne imøtekomme retten til barnehageplass. Begrunnelsen for barnehageutbygging hadde for en del år siden et stort innslag av ønsket om å møte barns behov for lek. Senere kom også barn med særlige behov i fokus. I dag preger det behovet alle barn har for barnehage motiv og begrunnelse – og barnehagen som redskap for strategisk samfunnsutvikling i by og bygd. For en landsdel med en oppvekst- og levekårsstatus som bør forbedres fremstår barnehagen mer og mer viktig.

Gjennom barnehagelov, rammeplan, stortingsmelding om kvalitetsutvikling og statlige stimuleringsmidler til utviklingsarbeid og kompetanse er innhold og kvalitet satt i fokus. I dette arbeidet har Fylkesmannen hatt et nært samarbeid med kommunene. Statlige tilskuddsmidler til utvikling og kompetanse er fordelt i tråd med forutsetningene. Fylkesmannen har aktivt bidradd til samarbeid mellom Universitetet i Agder og barnehageeiere blant annet gjennom tilrettelegging for en videreutdanningsenhet om IT i barnehagen, fou i barnehagen, kurstilbud på Sørlandsk Lærerstevne, Mentor A (veiledning av nyutdannede førskolelærere og lærere).

Tilgangen på kvalifisert personale (førskolelærere) har tradisjonelt vært god i Vest-Agder. Den ser ut til å være stabil, men rekruttering er en sårbar nøkkelfaktor for kvalitet og videre utbygging. Temaet er tatt opp med kommunene på "Fylkesmannens barnehagemøter", dvs. møter mellom fagansvarlige på kommuneplan og Fylkesmannen. Det har også vært fast tema på Fylkesmannens kommunemøter, dvs. møter mellom embetsledelse, avdelingsdirektører og kommuneledelse (administrativt, politisk) i ulike sammenhenger.

Deltaking i et statlig prosjekt, "Menn i barnehagen", har hatt god respons. - Prosjektet "Være Sammen" kom i gang høsten 2010 med god støtte fra Kunnskapsdepartementet, og er en treårig utvikling/utprøving av et program om inkludering, sosial kompetanse mv for førskolebarn i samarbeid med blant annet Universitetet i Stavanger og Universitetet i Agder.

Vi har ikke hatt klagesaker etyter barnehageloven i 2010. Det må imidlertid sies at saksbehandling vedrørende likeverdig økonomisk behandling av private barnehager er et krevende tema for kommunene. Ikke minst gjelder dette i relasjon til utviklingen i retning av større private eieraktører på barnehageområdet.

Utdanning

Tilsyn på utdanningsområdet har i 2010 vært en hovedoppgave både som aktivitet og som bakgrunn og mål for arbeid med dokumentasjon og analyse av ramme-, prosess- og resultatdata på skole-, kommune- og fylkesnivå.

Når det gjelder gjennomførte tilsyn, viser vi til oversikt under kap 3. Mangel på systemer (rutiner, formalisert ansvarsfordeling, skriftliggjøring av systemer mv) og utilstrekkelig forvaltningsjuridisk kompetanse i tilknytning til saksbehandling er gjennomgående avvik i de fleste tilsyn. Selv om vi ser tydelig forbedring, er den to-veis, systembaserte linjeforbindelsen mellom skole- og kommunenivået ikke god nok.

Vi merker en viss "tilsynstrøtthet" blant fylkets 15 kommuner som i 2010 er blitt gradvis forsterket. Vi støtter sterkt det pågående arbeid vedrørende metodeutvikling på tilsynsområdet som er i gang fra Udirs side. Både gjennom tilbakemeldinger fra skoleiere, innsyn i andres lands systemer, erfaringer fra utprøving av veilederkorps og erfaringsbasert teoriutvikling innen skoleutvikling ser vi tydelig behovet for metodemangfold fra statlig side når det gjelder kvalitetsutvikling (utvikling, veiledning, inspeksjon og lovligstilsyn) overfor skoleiere.

Fylkesmannen har overfor kommunene og i eget arbeid lagt stor vekt på dokumentasjon og analyse som grunnlag for all kvalitetsvurdering. Skoleporten, Kostra, GSI, barnehagestatistikk med mer har ved flere anledninger vært tema i de regelmessige møtene med kommunene i løpet av året. Publikasjonen "Opplæringsvinduet" (<http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=19668&amid=3404095>) er laget med sikte på vårt eget overvåkings- og analysearbeid - og som støtte for kvalitetsutviklingen hos den enkelte eier.

Antall klager på enkeltvedtak har vært relativt stabilt de siste årene. Det har nok sine grunner. Et trekk vil vi likevel peke på: Vi mener å registrere en økning i klagesaker vedrørende enkeltelever med høyt konfliktnivå mellom hjem og skole/skoleeier. Vi tror ikke dette skyldes tilfeldigheter, og er et forhold vi vil ha et særlig fokus på fremover.

Fylkesmannen har fulgt opp strategi for kompetanseutvikling i samarbeid med skoleeierne og regionale representanter for partene i strategien. Fylkets skoleeiere benyttet ordningen i noe mindre grad i 2010 enn i 2009. Årsaken oppgis til at kommunene har vansker med å finansiere sin del av vikarordningen - ved siden av en viss skepsis til ordningen som sådan.

Vi har særlig lagt vekt på aktivt å stimulere til nettverksarbeid mellom skoleeiere, og samarbeid og bistand fra høyskoler og universitet, jf. blant annet strategi for kompetanseutvikling i grunnopplæringen. En studietur til Edinburgh for en gruppe på 30 fra hele grunnopplæringen i fylket var verdifull i så henseende.

Fylkesmannen er sentral pådriver og part i samarbeidsorganet "Skoleeierforum Agder", et samarbeidsorgan for kommuner og fylkeskommuner i begge Agderfylkene med hensikt å styrke koordinering og samarbeid blant skoleeierne – og styrke kontakten mellom dem og Universitetet i Agder.

En arena for politikkformidling, styringsinformasjon og felles drøfting er "Fylkesmannens utdanningsmøter", som gjennomføres ca 5 – 6 ganger per år. Deltakere er representanter for kommuner, fylkeskommune, UiA, Sørlandet kompetansesenter (Statped), KS, Utdanningsforbundet og Vest-Agder kulturskoleråd.

Vi har et godt og svært konstruktivt og konfliktfritt samarbeid med KS og fylkeskommunen. Dette medfører blant annet at vi kan bruke hverandres arenaer (rådmannsutvalg etc.) på en god og effektiv måte. Etter avtale har KS sekretariatsfunksjonen for Skoleeierforum Agder og GNIST dette året.

Fylkesmannens landsdekkende oppdrag om internasjonalisering i skolen (United World College, franske gymnas, Trollmidler, tyske stipend med flere), er fulgt opp i tråd med oppdrag fra KD, og rapporteres til Utdanningsdirektoratet. Arbeidet med fornyelse av informasjonsmateriell og ny hjemmeside (FIVAI.NO) er videreført.

Barnevern

Med unntak av Kristiansand kommune er alle kommunene i Vest-Agder med i et interkommunalt samarbeid. Størrelsene på samarbeidene varierer fra et samarbeid mellom 2 kommuner til et samarbeid mellom 5 kommuner. Et slikt samarbeid styrker tjenestene faglig og gjør dem mindre sårbare ved sykdom og ferie. Det er ikke gjennomført systemrevisjon ved den kommunale barneverntjenesten i 2010, men der er foretatt kommunebesøk ved 2 av de nyopprettede interkommunale samarbeidene. Der er gjennomført systemrevisjon ved alle institusjonene og de pålagte individtilsynene er gjennomført. Antall institusjoner/avdelinger som mottar enslige mindreårige asylsøkere er redusert i løpet av 2010. Ved utgangen av året er det en avdeling godkjent for

enslige mindreårige. Denne er godkjent for 12 beboere. For øvrig vises til egen rapport om Fylkesmannens oppgaver på barnevernområdet

2.4 Arealdisponering og byggjesaker

2.4.1 Formidling av nasjonal arealpolitikk

Miljøvernavdelingen og landbruksavdelingen deltar i Fylkesmannens kommunemøter, hvor vi redegjør for de nasjonale føringene for arealpolitikken. I tillegg blir dette redegjort for i våre uttalelser til planer og til dispensasjonssaker. I år har vi prioritert følgende arealpolitiske hensyn: Strandsonevern, ivaretagelse av vassdragsområder, villreinens leveområder og andre arealer som er viktige for det biologiske mangfoldet, ATP og klima. Vi har også i år gjennomført egne fagsamlinger for kommunene om plan- og bygningsloven. Naturmangfoldloven er gjennomgått i egne opplæringstiltak rettet mot kommunene. Vi har hatt et særlig fokus på forholdet mellom naturmangfoldloven og plan- og bygningsloven. Vi har i 2010 tatt initiativ til å etablere en egen "Miljøvernskole" for kommunene i Listerregionen (Sirdal, Flekkefjord, Kvinesdal, Farsund, Lyngdal og Hægebostad). Dette prosjektet skal gjennomføre en systematisk kompetanseoppbygging på plan- og miljøvernområdet for medarbeiderne i disse kommunene. Fylkesmannens miljøvernavdeling deltar aktivt i dette prosjektet som vi mener kan ha stor overføringsverdi for den nasjonale satsingen på å bygge opp bedre plan- og miljøvernkompetanse i kommunene.

Tilstandsvurdering: Dette arbeidet har hatt høy prioritet i 2010. Vi erfarer imidlertid at det er et stort behov for å styrke plan- og miljøvernkompetansen, særlig i de mindre kommunene. Dette omfatter også kunnskap om de nasjonale føringene for arealpolitikken. Kommunene etterlyser selv mer oppfølging fra Fylkesmannen på dette området. Vi har imidlertid ikke bemanning i dag til å ivareta dette ønsket fra kommunene. Det er beklagelig.

2.4.2 Samordning

Fylkesmannen har ikke prioritert samordning av statlige forventninger og interesser overfor kommuner og fylkeskommunen i 2010. Fylkesmannen deltar imidlertid sammen med regional stat i "Planforum i Vest-Agder". Her har kommunene anledning til å presentere arealplaner eller større prosjekter. Både fylkeskommunen og flere regionale statsetater (veg, fiskeri) deltar her.

Tilstandsvurdering: Fylkesmannen prioriterer ikke samordning av regional stats deltakelse og bidrag i kommuneplan- og regionplanarbeidet. Fylkesmannen har i dag ikke virkemidler som kan brukes i dette arbeidet. Vi etterlyser også en presisering av samordningskravet i oppdragsbrevene som går til de aktuelle regionale statsetatene.

2.4.3 Oppfølging av RPR for areal og transport

Vi har i 2010 spesielt prioritert oppfølging av ATP-planlegging ved aktiv deltakelse i Knutepunkt Sørlandets arbeid med felles arealplan for alle kommunene i Knutepunktet. Videre tas RPR for areal og transport inn i plansaker der det er aktuelt.

Tilstandsvurdering: RPR for areal- og transport er et av Fylkesmannens viktigste virkemidler i gjennomføring av den nasjonale klimapolitikken. Vi etterlyser imidlertid en klargjøring fra Miljøverndepartementet om hvordan disse retningslinjene skal brukes i gjennomføring av klimapolitikken. Dette kan for eksempel gjøres ved et eget "klimabrev" etter modell av tidligere "strandsonebrev".

2.4.4 Strandsonen

Det er et stort utbyggingspress i strandsonen i Vest-Agder. De fleste klage- og innsigelsessakene våre er i 100-metersbeltet langs sjøen. Det store antall saker legger betydelig beslag på ressurser, noe som går utover oppfølging og veiledning av kommunene. Vi har i våre møter med kommunen aktivt formidlet den nasjonale politikken for forvaltningen av 100-metersbeltet, men det er en utfordring å få kommunene til å endre planleggingspraksis slik at den skjer i tråd med nasjonale føringene. Vi ser at det fremdeles fremmes et stort antall dispensasjonssaker og innsigelsessaker i strid med nasjonale arealføringer for forvaltningen av strandsona. Vi ser også at kommunene ikke prioriterer oppfølging av ulovlige forhold eller følger opp sjikanøse stengsler i strandsonen. Dette er problematisk ut fra likhetshensyn. De som tar seg til rette, får ofte ingen reaksjoner. Miljøvernavdelingen og landbruksavdelingen har felles plangruppe som behandler plan- og dispensasjonssaker. Plangruppen behandlet 2912 plan- og dispensasjonssaker i 2009. Det er en nedgang fra 2009. Det ble påklaget

eller reist innsigelse til 67 saker. Det utgjør ca. 6 % av alle sakene vi får til behandling. Tilsvarende tall for 2009 var 12 %. Bare et fåtall av innsigelsene blir sendt til Miljøverndepartementet til sluttbehandling. 48 % av innsigelser/påklaginger er knyttet til strandsonen.

Tilstandsvurdering: Dette arbeidet har hatt høy prioritet i 2010. Etter Fylkesmannens vurdering gis det fortsatt for mange og omfattende dispensasjoner i strandsonen. Det er også vår erfaring at kommunale planer ikke ivaretar de nasjonale interessene i strandsonen på en tilfredsstillende måte. Det innebærer at miljøvernavdelingen må reise innsigelse for at disse nasjonale interessene skal bli ivaretatt. Det gjelder særlig allmenne friluftslivsinteresser i landfaste strandområder, landskapsinteresser samt hensynet til områder som er verdifulle for det biologiske mangfoldet. Vi ser imidlertid at det ikke har vært behov for å bruke innsigelse eller påklaging i så mange saker i 2010 som tidligere år. Det kan indikere at kommunene legger noe mer vekt på nasjonale arealpolitiske føringer enn tidligere.

2.4.5 Ivareta områder av verdi for biologisk mangfold i planarbeidet

Miljøvernavdelingen deltar i arbeidet med regionplan for Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei villreinområde. Rogaland fylkeskommune er sekretariat for dette planarbeidet. Vi arbeider også aktivt i forhold til å øke kompetansen blant kommunene i forhold til arbeidet med biologisk mangfold.

Miljøvernavdelingen har i økende grad stilt krav til dokumentasjon av biologisk mangfoldinteresser i kommune- og reguleringsplaner. Vi har også bidratt med å levere ut /tilgjengeliggjort data i forkant av planleggingsprosesser. I tilfeller hvor viktig biologisk mangfold ikke blir ivaretatt i plansammenheng, eller i tilfeller hvor slike interesser ikke er dokumentert, reiser miljøvernavdelingen innsigelse til den aktuelle planen. Enkelte dispensasjonsvedtak er også påklaget på bakgrunn av konflikt med biologisk mangfoldinteresser.

Tilstandsvurdering: Miljøvernavdelingen deltar aktivt i arbeidet med regionplanen for villreinområdene samt at ivaretagelse av biologisk mangfold gis høy prioritet i planarbeidet. Det er fortsatt mange kommuner hvor det er lav kvalitet på datamaterialet om biologisk mangfold. Det er derfor helt avgjørende at det stilles midlertidig disposisjon for å gjennomføre ny kartlegging i disse kommunene. Det er også behov for å bygge opp kompetanse i kommunene om bruk av biologisk mangfold-data i arealforvaltningen.

2.4.6 Landbruksinteressene i plansaker

Arbeidet med plansaker og areal- og eiendomsforvaltning står for om lag 25% av ressursbruken i landbruksavdelingen. Sakene behandles innen gjeldende tidsfrister. Det er fortsatt sterkt varierende praksis i kommunene i avgjørelser etter jordlov og konsesjonslov.

I 2010 er det reist innsigelse etter plan og bygningsloven til 5 planer på bakgrunn av jordvern hensyn, og 6 dispensasjonssaker er påklaget. Vi har også fra andre halvår tatt i bruk den nye kontrollhjemmelen i jordloven. Dette innebærer at alle konsesjonssaker og jordlovsaker som behandles i tre utvalgte kommuner sendes Fylkesmannen for kontroll. Gjennomgangen av til sammen drøyt 40 saker har hittil resultert i bare 1 overprøving, men det er avdekket flere juridisk tvilsomme vedtak, mange forbedringspunkter og stort veiledningsbehov.

Etter sterk vektlegging fra vår side over tid, mener vi nå at kommunene har høy bevissthet om Regjeringens vektlegging av jordvern. Dispensasjoner fra plan og spredt bygging synes nå å være en like stor trussel mot jordvernet som nedbygging etter plan. Det er svakere bevissthet om å bruke kommuneplanen aktivt for å tilrettelegge for at landbruket kan utvikle seg som næring, og for å gjøre konkrete og forpliktende grep for kulturlandskapet. Det er liten interesse eller forståelse i kommunene for å utpeke kjerneområder for landbruk, mens mye tyder på at "hensynssone landbruk" etter den nye planloven kan bli mer brukt. Et pågående arealplanprosjekt for regionen "Knutepunkt Sør" (6 kommuner v/ Kristiansand) tegner til å bli et meget nyttig arbeid. Veilederen "Plan og bygningsloven og Landbruk Pluss" er tatt i bruk. Det er få konfliktsaker i fylket.

Tilstandsvurdering: Landbruket står generelt relativt svakt i de fleste kommunene i Vest-Agder, men hensynet til de viktigste jordbruksarealene er likevel i stor grad innarbeidet i kommuneplanene. Det er høy oppmerksomhet på jordvernet, men arealer omdisponeres fortsatt til utbygging, og dispensasjoner fra plan er et problem. Det er behov for nye sterkere virkemidler både for jordvernet og for å kople kulturlandskapsarbeidet nærmere til kommuneplanarbeidet.

2.4.7 Landbrukets kulturlandskap

Arbeidet med vårt utvalgte kulturlandskap på Vest-Lista er à jour ved utgangen av 2010. Det er tegnet avtaler om skjøtselstiltak med grunneierne iht forvaltingsplanen. Alle tildelte midler er disponert, og flere tiltak er gjennomført både innen restaurering og tilrettelegging. Arbeidet går bra, og vi tror dette kan bli et svært godt

prosjekt.

Avdelingen har i 2010 økt ressursbruken på kulturlandskapsområdet. Vi fokuserer på å delta i arbeidet med revisjon av forvaltingsplanen for naturvernområdene på Lista, samt på arbeidet med slåttemark etter naturmangfoldloven, skjøtsel av lynghei, og på å kvalitetssikre arbeidet med SMIL og RMP enda bedre. Markedsføring og dokumentasjon av verdiene er prioritert.

Tilstandsvurdering: Gjengroing og marginalisering er et økende problem. Landbrukets arbeid med de mest verdifulle kulturlandskap er inne i et godt spor, og midlene som brukes til dette er svært viktig for landbrukets anseelse ellers i befolkningen. Det er stor oppmerksomhet om gjengroingsproblematikk, og utsiktsryddingen gjennom krisepakken fikk stor positiv oppmerksomhet.

2.4.8 Byggesaker

En effektiv og god byggesaksbehandling både internt i embetet og i kommunene er jevnlig i fokus i samfunnsavdelingen. Interne rutiner og saksfordeling vurderes fortløpende. Alle maler er gjennomgått i 2010 med sikte på forenkling og effektivisering av saksbehandlingen. I forhold til kommunene har man fokusert på saksbehandling i noen møter med både kommunalt ansatte og politikere. Det har vært brukt betydelige ressurser på kurs i kommunene om ny plan- og bygningslov. Den utadrettede virksomheten i forhold til enkeltkommuner kunne vært større da det er et stort opplæringsbehov i kommunene. Men ut fra ressursituasjonen blir den interne klagesaksbehandlingen prioritert høyest.

2.5 Landbruksbasert forvaltning og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

2.5.1 Næringsutvikling og innovasjon i landbruket

Generelt

Arbeidet med landbruksbasert bygde- og næringsutvikling i Vest-Agder skjer i samarbeid med mange aktører i begge Agderfylkene, og partnerskapet mellom Fylkesmannen, fylkeskommunene og Innovasjon Norge Agder er godt.

Det er brukt mye tid på å få landbruk på den fylkespolitiske dagsorden i år: Departementet inviterte til regionalt samråd i Kristiansand for ny stortingsmelding om landbruks- og matpolitikken, fylkeskommunen fikk overført både oppgaver og midler til landbrukspolitiske oppgaver, felles Regionplan Agder 2020 ble vedtatt i begge Agder-fylkenes fylkesting i juni 2010, og Bondelagets Agderkontor har, i samarbeid med bl.a fylkesmennene, forberedt og gjennomført en "Landbruk på dagsorden"-konferanse for politikere.

Vi har samarbeidet aktivt om faglige arenaer og felles møteplasser som f.eks den årlige konferansen "Framtidsbygda" for de indre bygder, og Agder-landbrukets to store møteplasser: Sørlandssamlinga (fagsamling for næringsutøvere), og messa Naturligvis (landbruksmønstring for almenheten). Vi har prosjektsamarbeid for økt bruk av tre og bioenergi, om næringsutvikling i verna områder, samt fellesprosjektet "Lokal Mat Agder", som har bidratt sterkt til å synliggjøre og distribuere lokale spesialiteter i hele verdikjeden.

Agder er en reiselivsregion med stort potensial for flere aktører innen gårdsturisme/naturbasert reiseliv. Det er gode forhold for hagebruk og tidligproduksjoner, men situasjonen for små gartnerier er alarmerende. Det arbeides aktivt med å motivere flere produsenter av juletre og pyntegrønt. Inn på tunet-satsningen er blitt styrket ved overgang fra prosjekt til fast arbeidsoppgave i avdelingen, og det arbeides målbevisst overfor kommunene. Det gjør det også for å få på plass tiltak innen kulturlandskap/beite/organisering av husdyrholdet.

Den såkalte "førstelinja" har stått i fokus gjennom prosjektet FUNK (tidl. "Kommuneprosjektet"), og vi ser et sammenfall av kommende arbeidsområder i og med begynnende resultater av arbeidet i Interreg-prosjektet Women in Business, som skal fremme kvinnelig entreprenørskap, bedriftsetablering og –vekst. Det er viktig å skape en god entreprenørskapskultur, bygge nettverk, være godt informert, samt ha fokus på gründernes første møte med støttesystemene.

Vi har dessverre ikke vært så proaktive som vi har ønsket i år. BU-bevilgningen for 2010 fastsatte fordelingen av midlene mellom IN og FM, noe som reduserte handlingsrommet vårt drastisk – vi hadde pågående prosjekter verdt 0,7 mill mer enn vi fikk tildelt. Mye av året ble derfor brukt til å begrense etterspørselen, sanere og utsette prosjekter, samt ordne nødvendig supplerende prosjektfinansiering med IN.

Både vår regionale Strategiske plan og Handlingsplan for landbruksbasert næringsutvikling "Ta Vest-Agder i bruk!" videreføres uforandret fram til ny stortingsmelding foreligger. Departementet har signalisert at nye signaler og prioriteringer vil følge av denne.

Skogbruk

Avvirkningen i Vest-Agder nådde rekordnivå i 2010 og passerte 205 000 m³. Dette er 35 000 m³ over den gamle rekorden fra 2008, og en økning på omtrent 25 % sammenliknet med 2009. Aktivitetstallene for 2010 viser at skognæringen har kommet raskt tilbake etter finanskrisen og noe dårlige avvirkningstall for 2009. Økt etterspørsel etter trelast i 2010 gjorde at sagbrukene økte tømmerprisen for å få nok virke. Gjennomsnittlig pris på tømmervirke økte fra kr 283,- i 2009 til kr 340,- i 2010 i Vest-Agder.

Pris er en av de viktigste grunner for skogeier å øke hogsten. Prisoppgangen kombinert med gode driftsforhold medførte at det nok var kapasiteten til entreprenørene som begrenset avvirkningen noe i 2010. Mange av områdene med plantet og skogrest gran har nå nådd hogstmodenhetsalder. I forhold til tidligere år, er det de siste 5 årene tatt ut en større granandel (65 – 70 %), mens ressursene av furu og lauvtre utnyttes i mindre grad grunnet svakere lønnsomhet.

Fylkesmannen har dette året jobbet for at Vest-Agder skal bli fullverdig medlem i Kystskogbruket. Dette er nå oppnådd ved at Vest-Agder fylkeskommune fattet politisk vedtak om innmelding den 8/2-2011. Fylkesmannen har deltatt i dette skognettverket de siste 2 årene, og mottatt en redusert kvote tilskuddsmidler.

Dekningen av skogsbil- og traktorveinettet burde i flere områder vært bedre, samtidig er det et økende behov for oppgradering av standarden. Investeringer i skogkultur viser en nedgang siste år. Behov for styrking av virkemidlene til NMSK og skogsveier i skogpolitikken kommer frem ved at kommunene melder inn behov for nesten dobbelt så mye som Vest-Agder får tildelt.

Fylkesmannen har vært med å stimulere faghjelpstillinger i samarbeid mellom flere kommuner og AT Skog BA. Dette gir god effekt på skogkulturaktivitet lokalt, men også på hogstaktiviteten. Det er flere mindre sagbruk i landsdelen som driver godt, og noen er langt framme m.h.t. innovasjon og bruk av ny teknologi. Disse sagbrukene betyr mye for lokalsamfunnene, men er samtidig sårbare for konjunktursvingninger.

Det er fortsatt stor interesse fra kommuner og skognæring for skogbruksplaner og miljøregistreringer. De siste planene kan leveres som fulldigitale og/ eller på vanlig papirformat. Laser er nå tatt i bruk som et nytt arbeidsredskap i denne planleggingen. Kommunalt organiserte prosjektgrupper står for utforming av takstprosjekt, og vi ser at dette skaper engasjement og aktivitet, og svært god deltakelse fra grunneierne. Miljøregistreringer vil i løpet av første del av 2011 være gjennomført i alle fylkets 15 kommuner. Etter en lengre periode med sterk nedgangen i prisene på slike planer, ser vi nå en prisøkning. Til sammen kan dette kanskje medføre en større utfordring med å oppnå høye bestillingstall når skogbruksplanene skal revideres.

Resultatene fra risikobasert foryngelseskontroll etter den nye skogloven er mer positive enn antatt på forhånd. På grunn av arealbruksendringer, tynninger og ikke utførte kontroller etc, fikk vi dessverre også i 2010 for få kontrollflater. Dette er skjerpet inn blant kommunene. LMD ved statsråd Brekk iversatte i tillegg en ekstraordinær foryngelseskontroll i 2010. Denne ble godt fulgt opp av kommunene. Vi registrerer at ca 20 % av skogeierne ikke følger regelverket og sørger for tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst. De aller fleste vil trolig følge opp dette etter "påminnelsen" de fikk.

Aktiviteten innen bioenergi og gårdsvarme har vært lav de siste årene i vårt område fordi strømpris og andre rammebetingelser ikke er gode nok til at aktuelle prosjekter gjennomføres. Det er allikevel registrert noe mer interesse rundt dette i 2010. Av regjeringens tiltakspakke for uttak av skogsvirke fra skog og kulturlandskap til energiflis, ble kun 2 mindre prosjekter igangsatt i Vest-Agder 2010. Ressursene til skogbruk i avdelingen ble styrket fra andre halvår 2010.

Regionale miljøprogram

I Vest-Agder er hovedfokus for programmet å motvirke gjengroing, og sikre skjøtsel av de mest verdifulle kulturlandskapene med bygninger, kulturminner og biologisk innhold. Vannforurensning fra landbruk er med unntak av mindre lokale vannforekomster ikke et vesentlig problem.

Fylkesmannen har i 2010 hatt fokus på prioritering, dokumentasjon og kvalitetsheving i RMP- og SMIL-arbeidet. Målet er å oppnå ei sterkere kobling mellom de regionale og kommunale virkemidlene. Fylkesmannen har oppfordret til revisjon av de kommunale tiltaksstrategiene, og det er utarbeidet mal for slike strategier og for

retningslinjer for prioritering av SMIL-søknader.

Ved søknad om RMP-midler skal kulturminneverdier og biologiske verdier registreres i databasene Askeladden og Naturbasen. Det skal videre utarbeides skjøtselplaner som skal godkjennes. Dette er et større arbeid som må gå over noen år. For utedrift hele året med beitedyr skal tillatelse fra Mattilsynet dokumenteres.

Økologisk landbruk

I Vest-Agder vil hovedutfordringen fremover være å ta vare på og videreutvikle det økologiske produsentmiljøet som finnes i fylket, i arbeidet med å nå målet om 15 % økologisk produksjon. Ulike tiltak har bidratt til å understøtte disse produsentmiljøene, men tiltak har også vært rettet inn mot forbrukere og omsetning. Vest-Agder har felles arbeidsgruppe for økologisk landbruk med Aust-Agder, og det vil i første del av 2011 bli utarbeidet en handlingsplan som erstatter handlingsplanen fra 2006-2010. Arbeidsgruppa setter opp årlige tiltaksplaner. Tiltak i 2010 som ble bevilget fra Vest-Agders del av handlingsplanmidlene er bl.a. prosjektet "Lønnsom økologisk jordbær dyrking", seminar for ansatte på skoler om "økologiske landbruksprodukter i skole og barnehage", markedsføring av økologisk frukt gjennom Grønnmat Agder, fagdager for landbrukskoler og fagdager for produsenter av økologisk frukt og bær.

Vest-Agder er ikke foregangsfylke og har ikke prosjekter innen økoløft.

Tilstandsvurdering: Landbruket i Vest-Agder er preget av sterk endring, hvor vi ser klare tendenser til avvikling av småskala melkeproduksjon og til dels også sauehold i mange områder. Det arbeides etter vår vurdering likevel samlet sett relativt godt med å motvirke denne utviklingen, ut fra de begrensede ressurser som finnes. Det er klare lyspunkter i form av satsing, både på større melkefjøs, sauehold og alternative produksjoner innen mat, turisme, hagebruk og f.eks. juletre. Utviklingen innen ammeku er god også sammenlignet med andre regioner. Utviklingen i skogsektoren og Inn på tunet er preget av forsiktig optimisme, mens omlegging til økologisk arbeider i motvind. Kulturlandskapsarbeidet er viktig også for landbrukets legitimitet i resten av befolkningen.

2.5.2 Biologisk mangfold

Forvaltning av verneområder

Det er godkjent forvaltningsplaner for både Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen landskapsvernområder. Dette er de to største verneområdene i kystsonen i Vest-Agder. Arbeidet med skogvern førte til at vi fikk opprettet fire ny skogreservater på eiendommer til Opplysningsvesenets fond ("prestegårdsskoger") høsten 2010; Tveitvann i Kristiansand kommune, Eljestraum i Kvinesdal kommune og Styggedalen og Eventyrskogen i Lindesnes kommune. Vi har også fått inn to tilbud om frivillig vern av skog i 2010. Det gjelder en eiendom i Flekkefjord kommune og en eiendom i Audnedal kommune. Disse to verneforslagene vil det bli arbeidet videre med i 2011 sammen med Nedre Timenes i Kristiansand kommune. Det er etablert felles verneområdestyre for Flekkefjord og Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde. Sekretariatet er lagt til Søgne kommune. Sekretariatet ivaretas inntil videre av Fylkesmannen, men det forutsettes at egen stilling som verneområdeforvalter blir tilsatt i løpet av våren 2011. Arbeidet med revisjon av forvaltningsplanen for Listrastrendene landskapsvernområde ble igangsatt i 2010 og vil være en prioritert oppgave i 2011.

Trua arter

På oppdrag for Direktoratet for naturforvaltning (DN) har vi utarbeidet Nasjonal handlingsplan for strandtorn i 2020. Planen er oversendt DN for godkjenning. Vi har også utarbeidet forslag til handlingsplan for sanddyneområder, og har under arbeid en handlingsplan for planten mjukt havfruegras.

Det er fortsatt et stort behov for aktiv forvaltning av truede planter og naturtyper knyttet til strandsonen, edellauvskog og kulturpåvirkede områder. Her er store kunnskapsmangler blant annet om sjeldne sopp og insekter. For Vest-Agders del er det ønskelig å få utarbeidet handlingsplaner for mykt havfruegras og naturtypen kystlynghei.

Biologisk mangfold

Det ble i løpet av sommeren 2009 gjennomført ny naturtypekartlegging i kommunene Kristiansand og Søgne. Data fra denne kartleggingen ble gjort tilgjengelig i Naturbasen i 2010. Det ble i 2010 gjennomført ny naturtypekartlegging i Mandal, Lindenes, Lyngdal og Farsund. Data fra denne kartleggingen blir tilgjengelige våren 2011.

Fylkesmannen deltar også i kartleggingsprosjekt for marint biologisk mangfold. Dette arbeidet ble startet høsten

2006 av Vest-Agder fylkeskommune og er nå samordnet med det nasjonale kartleggingsprogrammet. Kartleggingen er nå ferdig i alle kommuner, og data er tilgjengelig i Naturbase. Det er særlig forekomster av ålegress som er registrert og verdivurdert, da disse har stor betydning for mange arter.

Fremmede arter

Vi har prioritert arbeidet med en regional handlingsplan mot fremmede arter i Vest-Agder. Handlingsplanen blir ferdig våren 2011. Vi har gjennomført tiltak for å fjerne bestander av rynkerose og sitkagran i verneområder. Vi har også bistått Farsund kommune i å fjerne den fremmede arten boersvineblom utenfor verneområder. Arbeidet med en egen handlingsplan mot boersvineblom ble igangsatt i 2010. Det er aktuelt for Fylkesmannen i bistå i arbeidet med en nasjonal handlingsplan i 2011. Vi har i 2010 bidratt med å skaffe tilveie faglige innspill til handlingsplanen mot boersvineblom.

De viktigste problemarter er fiskeartene sørv, ørekyt og gullvederbuk, pattedyret mink og planteartene kjempebjørnekjeks, platanlønn, rynkerose, sitkagran, boersvineblom, bergfuru/buskfuru og kvitgran. Vi har imidlertid mangelfull oversikt over utbredelsen til artene.

Tilstandsvurdering: Første generasjons kartlegging av naturtyper og artsområder for alle kommuner er nå tilgjengelig i Naturbase. Dekningen av naturtypekartleggingen er for dårlig i de fleste kommunene. Vi prioriterer nå en systematisk nykartlegging i kystkommunene hvor arealpresset er stort. Kvalitetssikre data om naturtyper og biologisk mangfold er helt avgjørende for å kunne gi presise faglige råd om bl.a. arealdisponeringen i kommunene. Det vil ikke være mulig å hindre videre tap av verdifullt biologisk mangfold uten slike data. Det er derfor avgjørende at det avsettes ressurser til videre kartleggingsarbeid i årene framover.

Problemet med fremmede arter øker. Vi har mangelfull oversikt over situasjonen i fylket.

2.5.3 Artsforvaltning

Villaks

Den positive bestandsutviklingen som vi har hatt siden vi startet å kalke elvene har nå flatet ut i takt med bestandssituasjonen i resten av landet. Som et resultat av dette begrenses fisket i alle vassdrag som ikke har nådd gytebestandsmålene. I tillegg er det en helt nødvendig forutsetning at kalkingen i elvene fortsetter og at planlagte tiltak for å optimalisere kalkingen blir gjennomført.

Tilstandsvurdering: Reetablering av laks har vært svært vellykket som resultat av kalkingen. Oppgangen av laks var god i elvene i 2010 og det var mye smålaks. Innstramming i fiskeregler og lave vannføringer i store deler av sesongen, førte imidlertid til relativt lave fangster.

Rovvilt

Det ble søkt erstatning for 325 sau og 777 lam og 20 geiter og 17 kje av rasen Boar som tatt av freda rovvilt i Vest-Agder i 2010. Statens Naturoppsyn undersøkte 80 bufekadaver i fjorårets beitesesong, og 23 sau og 17 lam er antall eller dokumentert drept av ulv, og 2 antatt eller dokumentert tatt av kongeørn. Fylkesmannen har behandlet 33 søknader om erstatning for skade voldt av freda rovvilt, og 2 av disse ble avslått. På bakgrunn av de øvrige søknadene ble det til sammen utbetalt 1 748 365 kroner.

Det ble utbetalt erstatning for 243 sau og 502 lam, og 19 geiter og 16 kje av rasen Boar i Vest-Agder i 2010. Fylkesmannen mottok 5 søknader om skadefelling av freda rovvilt i 2009, og kun en søknad ble innvilget.

Tilstandsvurdering: Erstatningsutbetalingene for bufe tatt av freda rovvilt var i 2010 var svært høye sammenlignet med de foregående år. Dette har en klar sammenheng med at det var streifende ulv i landsdelen en stor del av beitesesongen. Det indikerer samtidig at bestandene av annet fredet rovvilt må antas å være lav i fylket. Det er særlig gaupebestanden som må antas å være sterkt redusert de siste årene.

Villrein

I forbindelse med den regionale planen for Setesdal Vesthei – Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei har Fylkesmannen deltatt på flere møter for å ivareta de nasjonale villreininteressene. Fylkesmannen i Vest-Agder er hovedansvarlig fylkesmann for Villreinnemnda for Setesdalsområdet og har et særlig ansvar for nemndas regnskapsføring og faglig veiledning.

Tilstandsvurdering: Fylkesmannen vil framheve viktigheten av at villreinen gis en sentral plass i arbeidet med den regionale planen slik utgangspunktet var i bestillingsbrevet fra Miljøverndepartementet. Villreinbestanden i

Setesdal Vesthei er for tiden svært lav siden flest dyr holder til i Setesdal Austhei. Dette medfører utfordringer knyttet til å få en felles forståelse med kommunene om viktigheten av å skjerme fjellområdenes randsoner mot utbygging. Samarbeidet med villreinnemnda fungerer godt.

2.5.4 Naturarven som verdiskaper

Fylkesmannen er representert i styringsgruppa for *Sørnorsk kystnatur*, et prosjekt under *Naturarven som verdiskaper*. Prosjektet er geografisk plassert i kommunene Lyngdal, Farsund, Kvinesdal og Flekkefjord. Prosjektledelse og sekretariat er lagt til Farsund kommune. Grunneiere og næringslivet er blant andre med i prosjektet. Fylkesmannen deltar i flere delprosjektgrupper. Samarbeidet har vært meget godt, og flere spennende delprosjekt er under arbeid.

Tilstandsvurdering: For Fylkesmannen vil det være avgjørende at vi kan avsette personellressurser til å delta aktivt i det videre arbeidet. Det vil også være en kritisk suksessfaktor at Fylkesmannen kan gjennomføre en revisjon av forvaltningsplanen for Listrastrendene landskapsvernområde med en framdrift som samsvarer med den framdrift som legges til grunn i arbeidet med *Sørnorsk kystnatur*

2.5.5 Vanndirektivet

Fylkesmannen i Vest-Agder var til og med utgangen av 2009 vannregionmyndighet for vannregion Sør-Vest. Vi har som et ledd i forvaltningsreformen, inngått en samarbeidsavtale med Vest-Agder fylkeskommune som i 2010 er ny vannregionmyndighet for vannregion Agder. Avtalen innebærer bl.a. at Fylkesmannen skal yte faglig bistand til fylkeskommunen i arbeidet med vanndirektivet, og sørge for en god overføring av vannregionmyndigheten.

Tilstandsvurdering: Det er behov for en vesentlig økt tilførsel av økonomiske ressurser dersom det skal være mulig å gjennomføre planprosessen etter den framdriftsplan som er fastsatt i forskriften. Det er også behov for tilførsel av ekstra økonomiske ressurser for å gjennomføre de tiltakene som skisseres i den første vedtatte forvaltningsplanen med tilhørende tiltaksprogram. Dette gjelder særlig for tiltak i vannforekomster der det er problematisk å avklare hvem som er ansvarlig for å gjennomføre tiltak. Vi vil også framheve at et viktig suksesskriterium i arbeidet er at det avsettes midler til å støtte finansiering av lokale prosjektledere i vannområdene.

2.5.6 Klimaarbeidet

Listerregionen har i 2010 mottatt tilskudd fra Miljøverndepartementet til å følge opp energi- og klimaplanen. Den dekker kommunene Lyngdal, Hægebostad, Farsund, Kvinesdal, Flekkefjord og Sirdal. Det er tilsatt en egen prosjektleder for å følge opp arbeidet

Internt i embetet er det opprettet en intern klimagruppe. Det er deltakelse fra landbruksavdelingen, samfunnsavdelingen (beredskap) og miljøvernavdelingen (inkludert plangruppen). Med utgangspunkt i rapporten *Fylkesmannens klimaarbeid* utarbeidet av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og Statens forurensningstilsyn (SFT), nå Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif), har gruppen laget en handlingsplan for klimaarbeidet hos Fylkesmannen. De oppgaver som skisseres i *Fylkesmannens klimaarbeid* er gjennomgått, og det er utledet konkrete tiltak og aktiviteter knyttet til oppgavene. Alle tiltak og aktiviteter er tildelt en avdeling som har fått ansvaret for gjennomføring innen en gitt frist. En viktig faktor er at alle aktiviteter og tiltak skal innarbeides i avdelingenes virksomhetsplaner.

Tilstandsvurdering: Kommunene i Lindesnesregionen (Mandal, Lindesnes, Marnardal, Audnedal og Åseral) bør om mulig sikre økt framdrift i arbeidet. Det er ellers god aktivitet og stor fokus på området i fylket. Fylkesmannen har fått et nyttig arbeidsredskap i rapporten *Fylkesmannens klimaarbeid*, men er mer enn åpen for opplæring. Dokumentasjonen som finnes er fyldig og mangfoldig. Våre roller, spesielt som myndighetsutøver, kan med fordel ytterligere klargjøres og konkretiseres. Vi har for øvrig merket oss at klima ikke er et prioritert satsingsområde på miljøvernområdet for 2011.

2.5.7 Forurensede sedimenter

Arbeidet med opprydding i forurenset sjøbunn er videreført i Kristiansandsfjorden. Det er gjennomført omfattende mudring i Marvika og Torsvika øst for sentrum. Massene er deponert i strandkantdeponiet i Kongsgårdsbukta. Utbredelsen av forurensningen strekker seg dypere enn først antatt. Forsvarsbygg, som er tiltakshaver, har signalisert at så mye som mulig av massene vil bli mudret opp, men pga. massenes beskaffenhet (konsoliderte masser), kan det bli aktuelt å dekke til deler av området. Ved Bredalsholmen veteranskipsverft er kommunen (grunneier) ferdig med å gjennomføre oppryddingstiltak på land iht. tiltaksplan for opprydding av forurenset grunn. Gjennom ytterligere kartlegging har man imidlertid avdekket flere områder som er sterkt

forurenset. Det er derfor nødvendig med ytterligere tiltak og fjerning av masser. Selve verftet har fått gjentatte pålegg fra Fylkesmannen om å få oversikt og kontroll på sine utslipp til sjø. Det er derfor uaktuelt å gjennomføre den planlagte mudringen utenfor dokkporten så lenge tiltak på land ikke er slutført.

I 2009 har Fylkesmannen lyst ut konkurranser for videre overvåking av fjorden samt revisjon av foreliggende tiltaksplan for forurensede sedimenter. Pga. for få innkomne tilbud, ble konkurransene lyst ut to ganger.

Under Pilotprosjekt Kristiansandsfjorden ble det opprettet ei koordineringsgruppe bestående av industrien, kommunen, havna og Fylkesmannen. Samarbeidet ble i 2008 videreført som ei Fjordgruppe under vanndirektivet. Fjordgruppa har i 2009 gitt sine innspill til tilbudene om overvåking av fjorden.

Det er tilsatt egen prosjektleder for å følge opp arbeidet med sedimenttiltak i fjordene i Lister-regionen (fjordene ved Farsund, Fedafjorden og fjordene ved Flekkefjord). Arbeidet med forurensete fjordsedimenter vil ha høy prioritet i 2010.

Tilstandsvurdering: Det er avgjørende for det videre oppryddingsarbeidet at det fortsatt ytes statlig finansieringsbistand til tiltak i de meste forurensete fjordområdene.

2.5.8 Miljødata

Arbeidet med miljødata har hatt høy prioritet i geodataarbeidet i 2010. Det er lagt betydelige ressurser i å få tilgjengelige data fra alle kommuner inn i Naturbase. Data er nå tilgjengelig i Naturbase.

Tilstandsvurdering: Det er fortsatt behov for omfattende opplæring av brukerne om informasjonen i de ulike miljødatasettene. Spesielt gjelder dette kommunenes planmedarbeidere.

2.6 Samfunnstryggleik og beredskap

2.6.1. Samordning og helhetlig krisehåndtering

Tilstandsvurdering: I 2009 nedprioriterte Fylkesmannen kontakten med regionale aktører. I 2010 har arbeidet med ny fylkes risiko- og sårbarhetanalyse gitt ny giv til denne kontakten, som er helt avgjørende for god samordning og helhetlig krisehåndtering. Oppfølgingsarbeidet etter at analysen er ferdig vil ytterligere styrke dette fordi vi da må fokusere på oppfølging av avdekkede tiltak og samordning av planer. De få hendelsene som har vært i 2010 har vist at kontakten mellom Fylkesmannen og regionale aktører fremdeles er god og preget av gjensidig forståelse av roller og ansvar. Det samme gjelder forholdet til kommunene.

2.6.2 Tilpasning til klimaendringer

Tilstandsvurdering: 2010 har vært året for gjennomføring av Fylkesmannens klimaplan. Sentralt i denne har vært hensynet til klimatilpasning i de kommunale planprosessene og hvordan kommunene reflekterer klimautfordringene i ROS-analyser og kriseplanverk. Fylkesmannen har i plangjennomgangene hatt fokus på havnivå, ras og skred og den kommunale bevisstheten rundt dette er økende. Det viser seg imidlertid at det også hersker endel usikkerhet omkring dette og at behovet for sentrale retningslinjer er sterkt. Når det gjelder ROS-analyser og kriseplanverk, så er klimautfordringene tema på alle tilsyn. Kommunene har så langt ivaretatt dette i varierende grad, og Fylkesmannen vil følge dette tett opp ved forestående revisjoner av ROS-analyser og planverk. Ny fylkes-ROS vil være et hjelpemiddel i så henseende.

2.6.3 Oppfølging av nasjonal helse- og sosialberedskapsplan

Tilstandsvurdering: Helsetilsynet i Vest-Agder har også i 2010 gjennomført tilsyn på helsemessig og sosial beredskap i to kommuner. Tilsynene gjennomføres samordnet med Fylkesmannens systematiske gjennomgang og vurdering av kommunenes generelle beredskap. Dette synes svært hensiktsmessig å gjøre ut fra vår vurdering. Det ble registrert avvik i alle begge kommunene. Den ene kommunen arbeidet raskt og lukket avviket, i den andre vil det ta uforholdsviss lang tid og først for lukking er juni 2011.

Helse- og omsorgsavdelingen deltok på en øvelse i 2010. Også Sørlandet sykehus HF deltar på slike øvelser der bl.a. smittevern er et viktig tema. Igjen er et slikt tverretatlig samarbeid svært nyttig for koordinering og innspill

fra flere.

Etterdønningene og evalueringene av håndteringen av influensapandemien har i det store vist at man i Vest-Agder har vært fornøyd med det samarbeidet man hadde mellom Fylkesmannen, kommuner og helseforetak .

Fylkesmannen har gjennomført en ny ROS undersøkelse i 2010 som ventelig gav ganske nye momenter til beredskapsplanen innenfor helse- og sosial. Planen bør derfor bli mer fyllestgjørende innenfor dette området.

Kapittel 3 - Resultatområder

00.2 Tildeling av ordener og medaljer

I Vest-Agder har det i 2010 blitt delt ut hedersbevisninger som følger:

St. Olavs Orden: 0

HM Kongens fortjenstmedalje i gull: 2

HM Kongens fortjenstmedalje i sølv: 15

Miljøverndepartementet

Resultatområde 01 Naturens mangfold og friluftsliv

01.1 Bærekraftig bruk og beskyttelse av leveområder

Det ble høsten 2010 gjennomført vern av fem områder som tilhører Opplysningsvesenets Fond (prestegårdseiendommer). Vi har også arbeidet videre med frivillig vern av et område ved Drangsvann i Kristiansand kommune. Verneforslaget har vært på lokal og sentral høring. Vi har også fått hevendelser om frivillig vern av en skogeiendom i Audnedal kommune og en i Kvinesdal kommune.

Vi har meldt oppstart for verneplanarbeidet for fjorden Framvaren i Farsund kommune. Dette arbeidet inngår som eneste lokalitet i Vest-Agder i Nasjonal marin verneplan.

Forvaltningsplaner for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder ble godkjent av DN høsten 2010. Det er satt i gang revisjon av forvaltningsplanen for Listastrendene landskapsvernområde.

Det har vært svært stor aktivitet knyttet til forvaltningstiltak i verneområdene. Av større tiltak kan nevnes restaurering av kystlynghei i tre områder: To i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde (Flekkerøy/Kristiansand kommune og Helgøya/Søgne kommune) og ett område i Flekkefjord landskapsvernområde (Hidraheia/Flekkefjord kommune). Alle tiltakene innebærer rydding av skog, beiting og sviing av lyng. Vi har også gjennomført tiltak for å fjerne fremmede arter i tre områder: Hidra (Kalven i Flekkefjord landskapsvernområde/Flekkefjord kommune- sitkagran), Lista landskapsvernområde (Vigan/Farsund kommune - sitkagran), Havika fuglefredningsområde (Farsund kommune-rynkerose).

Det ble i 2010 gjennomført ny naturtypekartlegging i Mandal, Lindesnes, Lyngdal og Farsund kommuner. Det foreligger nå datasett for naturtyper og viltdata for samtlige kommuner i fylket. Arbeidet framover vil være knyttet til oppdatering og kvalitetsforbedring av disse datasettene. Naturbasen er også supplert med data fra kartlegging av forsvarets eiendommer, Opplysningsvesenets Fond, skogvernregistreringer og bekkekløftregistreringer i Naturbasen.

Havforskningsinstituttet avsluttet i 2010 sin kartlegging av marine naturtyper i Vest-Agder. Det foreligger nå oversikt over viktige marine naturtyper for samtlige kystkommuner i fylket.

Vi arrangerte i 2010 et todagers kurs og et ettdagskurs i naturmangfoldloven. De to kursene hadde bred deltakelse fra kommuner og andre offentlige etater.

Vi gjennomførte i 2010 en ny kartlegging av kjente lokaliteter med slåttemark som er en utvalgt naturtype og som vil ha særlig oppmerksomhet i tiden framover.

01.2 Bærekraftig bruk og beskyttelse av arter, bestander og genressurse

Fylkesmannen har i 2010 deltatt i arbeidet med regional plan for villreinområdene i Setesdal Vesthei/Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei. Som ledd i dette arbeidet hadde vi sommeren 2010 et møte med ordførerne i Sirdal, Kvinesdal, Hægebostad og Sirdal for å drøfte oppgaver og rollefordeling i det videre arbeidet med den regionale planen.

Fangstene av villaks i sjøen og vassdragene viste en nedgang fra tidligere år. Dette gjenspeiler kortere fisketider i sjøen og i elvene, og lavere fangstkvoter i elvene enn tidligere. Restriksjonene i elvefisket ble fastsatt i ny forskrift for fisket etter laks og sjøaure i vassdragene i 2010. Medvirkende til lave elvefangster var også historisk lave sommervannføringer i enkelte av elvene. Vår oppfatning av bestandssituasjonen er at det gikk opp mye laks elvene. Spesielt positivt er det at oppgangen av smållaks var betydelig bedre enn i de siste årene.

Statens Naturoppsyn undersøkte 80 bufekadaver i fjorårets beitesesong, og 23 sau og 17 lam er antall eller dokumentert drept av ulv, og 2 antatt eller dokumentert tatt av kongeørn. Fylkesmannen har behandlet 33 søknader om erstatning for skade voldt av freda rovvilt, og 2 av disse ble avslått. På bakgrunn av de øvrige søknadene ble det til sammen utbetalt 1 748365 kroner.

Det ble utbetalt erstatning for 243 sau og 502 lam, og 19 geiter og 16 kje av rasen Boar i Vest-Agder i 2010.

Det ble utstedt fellingstillatelse på en skadegjørende ulv første gang 15. juli, siste gang 8. desember. Ulven ble felt av fylkets skadefellingslag i Lyngdal 9. desember.

01.3 Fremmede arter og GMOer

Vi arbeider med slutføring av en regional handlingsplan for arbeidet med fremmede arter i Vest-Agder. Vi har gjennomført tiltak for å fjerne bestander av de fremmede artene boersvineblom, rynkerose og sitkagran i verneområder. Vi har også bistått Farsund kommune i å fjerne den fremmede arten boersvineblom utenfor verneområder. Tiltak mot boersvineblom hadde høy prioritet i 2010. Klif avslo søknad om tillatelse til rotenonbehandlingen av Kigevannet i Mandal. Hensikten var å bekjempe den fremmede fiskearten sørv. Vedtaket er påklaget til Miljøverndepartementet.

01.4 Friluftsliv

De fleste oppgaver Fylkesmannen tidligere utførte på friluftslivsområdet er overført til fylkeskommunen som ledd i forvaltningsreformen. Vi har bistått Vest-Agder fylkeskommune i forbindelse med overføring av oppgaver innen friluftsliv. Særlig har dette dreid seg om sikringssaker og behandling av søknader om tilskudd til tiltak i friluftslivsområder og til friluftslivstiltak.

Fylkesmannens viktigste oppdrag innen friluftsliv er å følge opp forvaltningen av skjærgårdsparkene. Vi har i 2010 fulgt opp arbeidet med utbygging av Skjærgårdsparken Lister. Det er nå gjennomført tiltak i ca. 12 områder i henhold til forvaltningsplanen. Vi har spesiell fokus på å ivareta verneinteressene der skjærgårdsparken ligger i landskapsvernområdene i Flekkefjord og på Listastrendene.

Fylkesmannen representerer statens som grunneier i de statlig sikrede friluftslivsområdene. Det var i 2010 flere eiendomssaker i de sikra friluftslivsområdene som har krevd oppfølging.

Resultatområde 02 Bevaring av kulturminner

Vi har ingen aktiviteter knyttet til dette resultatområdet. Oppdragene knyttet til kulturlandskap er angitt under resultatområde 01.

02.3 Kulturmiljø

Vi har ingen aktiviteter knyttet til dette resultatområdet. Oppdragene knyttet til kulturlandskap er angitt under

Resultatområde 03 Rent hav og vann og giftfritt samfunn

03.1 Helhetlig hav- og vannforvaltning

Fylkesmannen i Vest-Agder var vannregionmyndighet for vannregion Sør-Vest. Fra 1.1.2010 er Vest-Agder fylkeskommune vannregionmyndighet for region Agder. Vi har som et ledd i forvaltningsreformen, inngått en samarbeidsavtale med Vest-Agder fylkeskommune. Avtalen innebærer bl.a. at Fylkesmannen skal yte faglig bistand til fylkeskommunen i arbeidet med vanndirektivet.

Fylkesmannen har et miljøfaglig ansvar i arbeidet med vanndirektivet. Vi samarbeidet i 2010 med Fylkesmannen i Aust-Agder og Rogland om å kvalitetssikre grovkarakteriseringen av vannområdene, utkast til overvåkingsplan og plan for karakteriseringsprosessen. Vi er avhengig av betydelig økt ressurstilgang dersom overvåkingen skal få det omfang som er ønskelig.

03.2 Overgjødning og nedslamming

Fylkesmannen gjennomførte i 2010 en kontrollaksjon på avløpsanleggene. Den omfattet også besøk ved 8 anlegg. Innen avløpsområdet har vi ellers bistått Lindesnes kommune i arbeidet med å planlegge og sikre finansiering av nytt hovedrenseanlegg. Kommunen ventes å ta dette opp til ny politisk behandling våren 2011. Siden kommunen er på ROBEK-listen, har Fylkesmannen også en tett oppfølging av utbyggingsplanene sett mot kommunens øknomomiske situasjon.

03.3 Oljeforurensning

Fylkesmannen har ikke deltatt i oljevernaksjoner eller øvelser i 2010. Vi har arbeidet med oppdatering av MOB-kart og produksjon av MOB-datasett som viser sårbare miljøinteresser. Vi tar sikte på å slutføre dette arbeidet i 2011.

03.4 Miljøgifter

Arbeidet med opprydding i forurenset sjøbunn er videreført i Kristiansandsfjorden. Det er gjennomført omfattende mudring i Marvika og Torsvika øst for sentrum. Denne delen av Kristiansandsfjorden anses nå ferdig sanert.

Det er tilsatt egen prosjektleder for å følge opp arbeidet med sedimenttiltak i fjordene i Lister-regionen (fjordene ved Farsund, Fedafjorden og fjordene ved Flekkefjord). Arbeidet med forurensete fjordsedimenter vil ha høy prioritet i 2011.

Fylkesmannen har varslet pålegg om oppryddingstiltak ved fire skipsverft. Ett verft, Flekkefjord Slipp og Maskinverksted (FSMV), er med Eramet og Kvinesdal kommune i en undersøkelse av sjøbunnen. Vi avventer resultater derfra før varsel sendes. Kristiansand Mekaniske verksted (KMV) skal gjennomføre supplerende undersøkelser av grunn. Varsel om pålegg blir sendt etter at resultatene fra disse undersøkelsene foreligger.

03.5 Avfall og gjenvinning

Fylkesmannen har deltatt i landsomfattende tilsynsaksjon rettet mot avfallsanleggene og fulgt opp resultatene fra tilsynsaksjonen i 2009.

I 2009 ble det gitt flere dispensasjoner fra forbudet mot deponering av nedbrytbart organisk avfall. Etter at nytt

forbrenningsanlegg for avfall ble satt i drift i Kristiansand i 2010 er det ikke gitt noen slike dipensasjoner. Forbrenningsanlegget skal ta mot avfall fra de fleste kommunene i Aust- og Vest-Agder. Anlegget har hatt noen innkjøringsproblemer, men er nå i stabil drift. Utslippsmålinger viser at anlegget ikke har noen problemer med å overholde konsesjonskravene.

Resultatområde 04 Et stabilt klima og ren luft

04.1 Klimaendringer

Listerregionen (Flekkefjord, Sirdal, Kvinesdal, Farund, Lyngal og Hægebostad kommuner) har gjennom tilskudd fra Miljøverndepartementet tilsatt en prosjektleder som skal følge opp energi- og klimaplanen. Fylkesmannen deltar aktivt i dette arbeidet.

Internt i embetet er det opprettet en klimagruppe. Det er deltakelse fra landbruksavdelingen, samfunnsavdelingen (beredskap) og miljøvernnavdelingen. Med utgangspunkt i rapporten *Fylkesmannens klimaarbeid* utarbeidet av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og Statens forurensningstilsyn (SFT), nå Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif), har gruppen laget en handlingsplan for klimaarbeidet ved embetet. Det er lagt vekt på intern kompetanseoppbygging. Miljøverndskolen har som ledd i dette hatt en egen "Klimaskole" hvor vi to ganger i måneden har hatt avdelingsmøter hvor klimaendringer og konsekvenser er belyst gjennom egne foredrag.

Vi har også gitt faglig veiledning om klimautfordringer til kommunene, bl.a. som en del av den årlige foreureningskonferansen for kommunene. Fylkesmannens plangruppe gir også veiledning om klimautfordringer og forebyggingstiltak i sin løpende faglige veiledning overfor kommunene.

Fylkesmannens har svart på forespørselen fra Klif om bruk av statlig planretningslinje i kommunene.

04.4 Lokal luftkvalitet og støy

Arbeidet med støy ivaretas gjennom vår saksbehandling etter plan- og bygningsloven.

Fylkesmannen gjennomførte i 2010 en spørreundersøkelse i samtlige kommuner om kjennskap til støyretningslinjen T-1442. Vi har mottatt svar fra flere kommuner som viser at retningslinjen er alminnelig kjent.

Vi har ikke grunnlag for å vurdere kommunenes bruk av retningslinjen, men Kristiansand kommune la ut ny kommuneplan til offentlig ettersyn sommeren 2010. Klimahensyn var en viktig premiss for arealplanleggingen i dette planforslaget. Klimahensyn har også vært en hovedpremiss for det omfattende arbeidet med overordnet arealplan for de syv kommunene i Knutepunkt (bl.a. Kristiansand, Søgne, Songdalen og Vennesla kommuner i Vest-Agder). Kristiansand kommune har utarbeidet eget støysonekart som bl.a. viser støyforholdene rundt Kristiansand lufthavn, Kjevik.

Resultatområde 05 Internasjonalt miljø samarbeid og miljø i nord- og polarområdene

Fylkesmannen i Vest-Agder har ingen oppdrag knyttet til dette resultatområdet.

05.1 Miljø samarbeid i internasjonale miljøfora, herunder EUs miljø samarbeid og UNEP

05.2 Geografisk rettet miljø samarbeid, herunder miljøbistand

05.3 Miljøsamarbeid i nord- og polarområdene

Resultatområde 06 Planlegging for en bærekraftig utvikling

06.1 Ansvar for at nasjonal politikk formidles og ivaretas

Miljøvernavdelingen og landbruksavdelingen deltar i Fylkesmannens kommunemøter, hvor vi redegjør for de nasjonale føringene for arealpolitikken. I tillegg blir dette redegjort for i våre uttalelser til planer og til dispensasjonssaker. I år har vi prioritert følgende arealpolitiske hensyn: Strandsonevern, ivaretagelse av vassdragsområder, villreinens leveområder og andre arealer som er viktige for det naturmangfoldet, ATP og klima. Naturmangfoldloven er gjennomgått i egne opplæringstiltak rettet mot kommunene. Vi har lagt vekt på forholdet mellom naturmangfoldloven og plan- og bygningsloven. Vi har i 2010 tatt initiativ til å etablere en egen "Miljøvernskole" for kommunene i Listerregionen (Sirdal, Flekkefjord, Kvinesdal, Farsund, Lyngdal og Hægebostad). Dette prosjektet skal gjennomføre en systematisk kompetanseoppbygging på plan- og miljøvernområdet for medarbeiderne i disse kommunene. Fylkesmannens miljøvernavdeling deltar aktivt i dette prosjektet som vi mener kan ha stor overføringsverdi for den nasjonale satsingen på å bygge opp bedre plan- og miljøvernkompetanse i kommunene.

Miljøvernavdelingen og landbruksavdelingen har felles plangruppe som behandler plan- og dispensasjonssaker. Plangruppen behandlet 2912 plan- og dispensasjonssaker i 2009. Det er en nedgang fra 2009. Det ble påklaget eller reist innsigelse til 68 saker. Det utgjør ca. 6 % av alle sakene vi får til behandling. Tilsvarende tall for 2009 var 12 %. Bare et fåtall av innsigelsene blir sendt til Miljøverndepartementet til sluttbehandling. 78 % av innsigelser/påklaginger er knyttet til strandsonen. En mindre andel av sakene som omfattes av denne prosentandelen på 78% er i tillegg til de nevnte strandsone-interessene også i konflikt med andre nasjonale og regionale interesser som beredskap, klima, jordvern, naturmangfold med mer.

06.2 Fylkesmannen som styringsmessig bindeledd og rettssikkerhetsgarantist

Fylkesmannen gir gjennom skriftlige uttalelser og ved muntlige henvendelser veiledning om planbehandling, herunder at risiko- og sårbarhetsanalyser blir gjennomført og samfunnssikkerhet ivaretatt. Alle kommuneplaner blir juridisk kvalitetssikret. Når det gjelder gjennomgang av reguleringsplaner/-bestemmelser er det blitt nedprioritert av kapasitetshensyn. Dette gjelder ikke gjennomgang av reguleringsplaner/-bestemmelser med hensyn til samfunnssikkerhetstema.

Fylkesmannen mottok i 2010 13 innsigelsessaker. Mekling er avholdt i 12 saker; 2 kommunedelplan og 10 reguleringsplaner. Dette er omtrent tilsvarende tall som året før. Det ble oppnådd enighet i 8 av de 12 planene. 1 sak er oversendt MD uten mekling i 2010. Denne er foreløpig ikke avgjort av MD. I 4 saker er det ikke oppnådd enighet. 2 av sakene er oversendt MD for avgjørelse og er foreløpig ikke avgjort. 1 sak er foreløpig ikke mottatt av kommunen for videre oversendelse, og i 1 av sakene valgte kommunen å endre planen etter mekling i stedet for å sende planen for avgjørelse i MD. FM mottok på slutten av året en reguleringsplan som ennå ikke er oversendt MD for avgjørelse.

Fylkesmannen behandlet 29 klager på regulerings- og bebyggelsesplaner i 2010 (24 saker i 2009). 27 planer ble stadfestet, 1 plan ble opphevet og 1 plan ble delvis opphevet og kommunen ble bedt om å endre planene. Saksbehandlingstiden registreres i Sysam sammen med byggesakene, jf. res.omr. 66. Gj. sn. saksbehandlingstid for planklagene isolert sett var 10,3 uker i 2010.

Rettsaker. Ved årsskiftet er staten/FMVA stevenet i to byggesaker. Den ene saken er en settefylkesmann der vi omgjorde en dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for oppføring av bolig nr. 2 på en landbrukseiendom i Hå kommune. Den andre saken gjelder en dispensasjonssak i Lyngdal kommune. Den er berammet for retten i uke 8 i 2011.

Det har vært en sak om **forlengelse av bygge- og deleforbud**. Det gjelder Flekkerøyplanen i Kristiansand kommune. Bygge- og deleforbud ble først gitt til 1.7.09 og senere forlenget til 1.7.10. Det har i 2010 vært 4 klagesaker til behandling etter delingsloven. Dette er to saker mer enn foregående år. Spesielt for året er at 3 av sakene gjelder klage på ilagt gebyr for fradeling av parseller.

06.3 Samordning av statlige interesser

Vi har ikke prioritert samordning av regionale statlige etaters bidrag til kommuneplanarbeidet og regional planlegging. Vi etterlyser en nærmere hjemmel for denne samordningsfunksjonen. Vi vil også peke på at det er etablert et Planforum for Vest-Agder. De aktuelle regionale statsetene blir invtert til møtene i Planforum. Her blir det orientert om pågående planarbeid. Dette er også et forum som bidrar til samordning av bidrag til planarbeidet.

06.4 Kart og geodata

Ass. fylkesmann leder Norge Digitalt-utvalget for Agderfylkene. Fylkesmannen deltar også i temadatagruppen under Norge Digitalt. Temadatagruppen har bl.a. tatt initiativet til å utarbeide et eget løypedatasett for Vest-Agder til bruk innen rekreasjon og friluftsliv, og i samarbeid med Kartverket utarbeidet kurs for kommuner og konsulentfirma i forbindelse med ny PBL.

Fylkesmannen har meldt inn planer for nykartlegging og kvalitetssikring av naturtypedatasett til arbeidet med Temadaplanen i Norge Digitalt.

Fylkesmannen i Vest-Agder deltar i GeoPort-prosjektet. Fylkesmannen i Vest-Agder er pilotfylke på løsningen, og har driftsansvaret for det endelige produktet.

Resultatområde 07 Tverrgående virkemidler og oppgaver

07.2 Kunnskapsoppbygging og miljøinformasjon

Vi har egen superbruker for databasen "Forurensning". Vi er rimelig ajour med å oppdatere basen. Oppdraget vil også prioriteres i 2011.

Vi har ikke hatt stort aktivitet knyttet til oppdatering av "Miljøstatus" i 2010. Arbeidet med å oppdatere inngangssidene er igangsatt, men oppdraget er ikke gjennomført som forutsatt i embetsoppdraget. Vi tar sikte på å gi arbeidet med oppdatering av "Miljøstatus" økt prioritet i 2011.

Vi har hatt stor aktivitet knyttet til oppfølging av "Livskraftige kommuner". Alle kommunene i Vest-Agder deltar i prosjektet og vi har et svært godt samarbeid med KS. Fylkesmannen deltar i nettverksmøter og samarbeider med nettverkene om klima- og energiplaner, areal- og transportplaner og miljøbasert næringsutvikling.

Fylkesmannen tok i 2010 initiativ til å få tilsatt en prosjektleder i Listerregionen (Flekkefjord, Sirdal, Kvinesdal, Farsund, Lyngdal og Hægebostad kommuner) til å lede arbeidet med "Lister plan og miljø". Dette er en toårig satsing finansiert av Miljøverndep. Prosjektet tar sikte på gjennomføre en systematisk opplæring og kompetanseoppbygging innenfor plan- og miljøområdet i de aktuelle kommunene. Prosjektet skal også bidra til en oppfølging av energi- og klimaplanen for Listerregionen.

07.3 Virkemidler og prosesser

Fylkesmannen har i 2010 brukt ca. 1,0 årsverk til tilsyn på miljøvernområdet. Fylkesmannen har deltatt i samtlige nasjonale tilsynsaksjoner som er koordinert av Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif). Vi har også hatt egeninitierte tilsynsaksjoner.

Tilsyn med kommunen som miljøvernmyndighet innen avløpssektoren og motorferdsel ble igangsatt ved at kommunene Søgne, Åseral og Kvinesdal ble valgt ut. Selve tilsynet (undersøkelsen) blir gjennomført i januar og februar 2010.

Ressursrapportering

Vi gjør oppmerksom på at tallmaterialet i høyre kolonne (fagdep.) kun inneholder kostnader knyttet til kontoklasse 1. Kostnader på resultatområde 05 er en feilføring

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
01 Naturens mangfold og friluftsliv	kr 2 224 452,10	kr 201 931,13
03 Vannforurensning, miljøgifter og avfall	kr 1 062 309,80	kr 82 342,03
04 Luftforurensninger og klima	kr 98 648,25	kr 48 618,00
05 Int. miljøsamarbeid i nord- og polarområdene	kr 4 615,00	kr 0,00
06 Planlegging for en bærekraftig utvikling	kr 2 190 607,19	kr 0,00
07 Andre virkemidler	kr 2 145 180,03	kr 243 089,97
Andre oppgaver under MD	kr 90 632,41	kr 0,00
Sum:	kr 7 816 444,00	kr 575 981,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Landbruksbasert næringsutvikling

21.1 Jordbruk

De viktigste utviklingstrekk og utfordringer i fylket innen jordbruksområdet

Se beskrivelse i kaptlene 1.1, 2.4 og 2,5 foran i rapporten

Hovedutfordringer knyttet til virkemiddelbruken

Vest-Agder er et lite og oversiktlig fylke, hvor kontakten med kommunene har vært tett over lang tid. Vårt inntrykk er at forvaltningen av de økonomiske virkemidlene er god, og dette er bekreftet av de gjennomførte forvaltingskontroller i kommunene. På bedriftsnivå er nok presset mot uheldige tilpasninger ifht. tilskuddsutmåling mindre enn i de større landbruksfylkene. Vi har få virksomheter på eller over konsesjonsgrensene. Bedriftskontrollene viser at deler av regelverket er uklart og vanskelig å kontrollere i praksis.

Landbruksavdelingens jurist har avsatt en betydelig del av sin tid til oppfølging og veiledning av kommunene om regelverket innen eiendomsområdet, og vi samarbeider aktivt med kommunene om arealplansakene. Det er imidlertid fortsatt sterkt variende praksis på politisk nivå i kommunene. Spredt bygging gjennom tallrike dispensasjoner fra vedtatt plan er en betydelig trussel mot jordvern og næringsutøvelse. Viljen til å følge opp nasjonale føringer for priskontroll og respektere delingsforbudet er varierende.

Rovviltkompensasjon – gjennomførte tiltak

Vest-Agder mottar ikke midler til rovviltkompensasjon fra LMD. Landbruksavdelingen deltar i arbeidet under den regionale rovviltneimnda og i kontaktutvalget for rovviltsaker i fylket. Rovvilterstatning og midler til forebyggende tiltak forvaltes av miljøvernavdelingen. Konfliktnivået i 2010 var noe økende på grunn av

betydelige ulveskader, men er fortsatt lavt ifht. de mest utsatte områdene i landet. En ulv ble felt av skadefelleingslaget etter at det var blitt spørnø.

80 bufekadaver ble undersøkt av Statens naturoppsyn sine rovviltkontakter i beitesesongen 2010. 40 av disse ble sannsynliggjort tatt av ulv og 2 av kongeørn. Fylkesmannen fikk i 2010 inn 33 erstatningssøknader og det ble totalt søkt erstatning for 325 sau og 777 lam som tatt av freda rovvilt. 243 sau, 502 lam og 35 boergeiter ble erstattet (1 748 365 kr).

Fylkesmannen får midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak i rovviltforvaltningen via rovviltnemnda i Region 1. I 2010 ble det av disse midlene utbetalt 210 000 kr til et fellesprosjekt på kongeørn og bufe i Region 1. Midler til å drifte skadefellingslaget ble dekket over tidligere overførte midler til Bondelagets Agderkontor til dette formål.

Utviklingen i beitebruk og tapsstatistikk

I 2010 er det registrert 19 beitelag som er med i organisert beitebruk (OBB) i Vest-Agder. Lagene har til sammen 335 medlemmer. Det er sendt 35.997 sau og lam og 875 storfe på beite i utmark.

Tapstallene for 2010 var på ca. 6,96 % noe som er 1.57 % høyere enn året før. Dette skyldes m.a. ulv. Tapene var høyere enn i 2009 i kommunene Flekkefjord, Åseral, Hægebostad og Kvinesdal. I Farsund og Sirdal var det registrert lavere tap enn i fjor.

Tallet på både sau og storfe i som beiter i utmark er høyere enn i fjor. Åseral, Kvinesdal og Sirdal har oppgang, og Farsund, Flekkefjord og Hægebostad har nedgang. Åseral har den største økningen med 555 flere sleppte dyr enn i fjor.

Mange av beitelagene er svært små. 7 av lagene har under 10 aktive medlemmer, av disse er det 4 i Sirdal og 3 i Hægebostad.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2010	2009
FMVA	13822	22175	65	4,59	8,4	6,96	5,39
Sum	13822	22175	65	0	0	0	

21.2 Skogbruk

Avvirkningen i Vest-Agder nådde rekordnivå i 2010 og passerte 205 000 m³. Dette er 35 000 m³ over den gamle rekorden fra 2008, og en økning på omtrent 25 % sammenliknet med 2009. Aktivitetstallene for 2010 viser at skognæringen har kommet raskt tilbake etter finanskrisen og noe dårlige avvirkningstall for 2009. Økt etterspørsel etter trelast i 2010 gjorde at sagbrukene økte tømmerprisen for å få nok virke. Gjennomsnittlig pris på tømmervirke økte fra kr 283,- i 2009 til kr 340,- i 2010 i Vest-Agder.

Pris er en av de viktigste grunner for skogeier å øke hogsten, så kombinert med gode driftsforhold var det kapasitet på entreprenører som begrenset avvirkningen noe i 2010. Mange av områdene med plantet og skogreist gran har nå nådd hogstmodenhetsalder. I forhold til tidligere år, er det de siste 5 årene tatt ut en større granandel (65 – 70 %), mens ressursene av furu og lauvtre utnyttes i mindre grad grunnet svakere lønnsomhet.

Vest-Agder har dette året jobbet for full deltakelse i Kystskogbruket. Fylkesmannen har deltatt i dette skognettverket og også mottatt noen tilskuddsmidler, men fortsatt mangler et formelt vedtak i Vest-Agder fylkeskommune.

Dekningen av skogsbil- og traktorveinettet burde i flere områder vært bedre, samtidig er det et økende behov for oppgradering av standarden. Investeringer i skogkultur viser en nedgang siste år. Behov for styrking av virkemidlene til NMSK og skogsveier i skogpolitikken kommer frem ved at kommunene melder inn behov for nesten dobbelt så mye som Vest-Agder får tildelt.

Fylkesmannen har vært med å stimulere faghjelpstillinger i samarbeid mellom flere kommuner og AT Skog BA. Dette gir god effekt på skogkulturaktivitet lokalt, men også på hogstaktiviteten. Det er flere mindre sagbruk i

landsdelen som driver godt, og noen er langt framme m.h.t. innovasjon og bruk av ny teknologi. Disse sagbrukene betyr mye for lokalsamfunnene, men er samtidig sårbare for konjunktursvingninger.

Det er fortsatt stor interesse fra kommuner og skognæring for skogbruksplaner og miljøregistreringer. De siste planene kan leveres som fulldigitale og/ eller på vanlig papirformat. Laser er nå tatt i bruk som et nytt arbeidsredskap i denne planleggingen. Kommunalt organiserte prosjektgrupper står for utforming av takstprosjekt, og vi ser at dette skaper engasjement og aktivitet. Miljøregistreringer vil i løpet av første del av 2011 være gjennomført i alle fylkets 15 kommuner. Det vil fremover kanskje bli en større utfordring å oppnå høye bestillingstall når skogbruksplanene skal revideres.

Resultatene fra risikobasert foryngelseskontroll etter den nye skogloven er mer positive enn antatt på forhånd. På grunn av arealbruksendringer, tynninger og ikke utførte kontroller etc, fikk vi dessverre også i 2010 for få kontrollflater. Dette er skjerpet inn blant kommunene. LMD ved statsråd Brekk iversatte i tillegg en ekstraordinær foryngelseskontroll i 2010. Denne ble godt fulgt opp av kommunene. Vi registrerer at ca 20 % av skogeierne ikke følger regelverket og sørger for tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst. De aller fleste vil trolig følge opp dette etter "påminnelsen" de fikk.

Aktiviteten innen bioenergi og gårdsvarme har vært lav de siste årene i vårt område fordi strømpris og andre rammebetingelser ikke er gode nok til at aktuelle prosjekter gjennomføres. Det er allikevel registrert noe mer interesse rundt dette i 2010. Av regjeringens tiltakspakke for uttak av skogsvirke fra skog og kulturlandskap til energiflis, ble kun 2 mindre prosjekter igangsatt i Vest-Agder 2010.

Aktiviteten innen skogbruk i avdelingen ble doblet fra andre halvår 2010.

21.3 Bygde- og næringsutvikling

Arbeidet med landbruksbasert bygde- og næringsutvikling i Vest-Agder skjer i samarbeid med mange aktører i begge Agderfylkene, og partnerskapet mellom Fylkesmannen, fylkeskommunene og Innovasjon Norge Agder er godt.

Vi har ikke vært særlig proaktive i år. I fullmaktsbrevet for BU-bevilgningen 2010 fastsatte LMD fordelingen av midlene mellom IN og FM, noe som reduserte handlingsrommet vårt drastisk – vi hadde pågående prosjekter verdt 0,7 mill mer enn vi fikk til disposisjon. Mye av året ble derfor brukt til å begrense etterspørselen, sanere og utsette prosjekter, samt ordne nødvendig supplerende prosjektfinansiering med IN.

BU-midler: Vest-Agder fikk tildelt 13,5 mill kr i BU-midler for 2010. IN Agder fikk i oppdrag å forvalte 11,4 mill av disse, sammen med 6,6 mill i tilbakeførte og overførte midler fra 2009. 61 av 66 søknader er innvilget helt eller delvis, fordelt mellom 16 bedriftsutviklingssaker, 6 etablererstipend, 1 tilskudd ved generasjonsskifte, 24 saker til investering i tradisjonelt landbruk, 7 saker til investering i tilleggsnæringer og 7 saker til "annet". 4,6 mill kr overføres til 2011.

Fylkesmannen hadde 2,48 mill kr til disposisjon i år til utrednings- og tilretteleggingstiltak - 2,1 mill kr friske midler og 0,37 i inndratte midler. Det er gitt tilsagn om tilskudd til 20 prosjekt, fordelt på disse satsningsområdene:

- Mat (trad og spesialisert produksjon) : 7 prosjekt, tilsagn 747 600 kr
- Bioenergi/økt bruk av tre/juletre: 3 prosjekt, tilsagn 204 104 kr
- Reiseliv/utmark/kulturlandskap: 3 prosjekt, tilsagn 425 000 kr
- Inn på tunet: 1 tiltak, tilsagn 75 000 kr
- Annen grønn vare/tjenesteproduksjon: 6 tiltak, tilsagn 985 000 kr

I tillegg har vi avsatt 200 000kr i et eget "mobiliseringsprosjekt" til bruk i proaktivt arbeid. Det er ikke gitt tilskudd til økologisk produksjon, da tiltak her dekkes av egne handlingsplanmidler. Aktiviteter innen bioenergi foregår i samarbeid med FMAA og fylkeskommunene. Det er spesielt interessant at Kvinesdal kommune har satset proaktivt på veivalgs-rådgivning overfor bønder for å sette investeringsbehov og -lyst på dagsorden.

Samarbeid/partnerskap: Det er brukt mye tid på å få "landbruk" inn på den fylkespolitiske dagsorden i år, av flere grunner: Departementet inviterte til regionalt samråd i Kristiansand for ny stortingsmelding om landbruks- og matpolitikken, fylkeskommunen fikk overført både oppgaver og midler til landbrukspolitiske oppgaver, Regionplan Agder 2020 ble vedtatt i begge Agder-fylkenes fylkesting i juni 2010, og Bondelagets Agderkontor har, i samarbeid med bl.a fylkesmannen, forberedt og gjennomført en "landbruk på dagsorden"-konferanse for politikere.

Vi har som vanlig lagt stor vekt på å både arrangere og delta på arenaer der felles næringsutvikling og strategisk planlegging for Agderfylkene står på dagsorden. Agder-landbruket er i hovedsak en arbeidsplass på deltid. Utviklingen i det øvrige næringsliv har derfor betydning for interessen og viljen til å satse i landbruket.

Gjennom prosjektet FUNK (tidl "Kommuneprosjektet") arbeides det stadig med å styrke samhandlingen mellom de regionale aktørene og "førstelinja" i kommunene. Vi begynner også å se sammenfallende arbeidsområder framover mellom FUNK og de begynnende resultater av arbeidet i Interreg-prosjektet Women in Business, som skal fremme kvinnelig entreprenørskap, bedriftsetablering og –vekst.

Den årlige konferansen "Framtidsbygda" omhandlet lokal utvikling av kommunene i Indre Agder. Årets tema var ungdom, bolyst og kultur som tilhøringshets- og tilflytningsfaktor.

Vi støtter opp om og deltar aktivt på Agder-landbrukets to store møteplasser: Sørlandssamlinga i januar – fagsamling for næringsutøvere, og messa Naturligvis i august – utadretta landbruksmønstring.

Satsningsområder jfr strategisk plan: Partnerskapets felles prosjekt "Lokal Mat Agder" har bidratt sterkt til å synliggjøre og distribuere lokale spesialiteter i hele verdikjeden. Agder er en reiselivsregion med stort potensial for flere aktører innen matspesialiteter/ gårdsturisme/utmark/naturbasert reiseliv, men bransjeorganisasjonen HANEN er dessverre ikke så operativ og offensiv her som vi hadde ønsket.

Det er gode forhold for hagebruk og tidligproduksjoner, men miljøet er lite, og situasjonen for små gartnerier er alarmerende. Gartnerlag, IN og FM har i fellesskap begynt å ta tak i dette.

Det er økende etterspørsel etter norsk pyntegrønt og juletre, og Agder har svært gode forutsetninger for å produsere og levere. Det er oppegående distribusjonsledd og god omsetning i flere av disse produksjonene, og det arbeides aktivt med å motivere flere produsenter.

Kulturlandskap står høyt på den politiske dagsorden, og vi ønsker å utvikle fellestiltak innen feltene kulturlandskap/beite/organisering av husdyrholdet.

Inn på tunet-arbeidet går stadig framover. I 2010 har det vært samarbeid med NAV, attføringsbedrifter, ulike kommunale sektorer, fylkeskommunen v/Søgne videregående skole m.fl. Flere gårdbrukere har også tatt kontakt knyttet til etablererhjelp for å starte opp med Inn på tunet. Det er blitt arrangert samlinger for tilbyderne i fylket, og en studietur med godt oppmøte fra ulike kommunale sektorer og NAV i både Vest- og Aust-Agder. Vi har hatt stand på Sørlandske lærerstevne (UIA), og ser at slike tiltak har en positiv og god effekt både i forhold til generell informasjon, men også konkret knyttet til etablering av nye tilbud. Det er blitt holdt orienteringer om Inn på tunet løftet i tverrsektorielle fora i flere kommuner, samt flere brev sendt ut til de ulike sektorene i kommunene i fylket. Likevel fikk vi bare inn en søknad til Fylkesmannen i Vest-Agder, og den var fra fylkeskommunen. Denne fikk ikke innvilget midler fra løftet. Søgne videregående har likevel startet opp med Inn på tunet som et eget valgfag til elevene.

Det er mange positive aktører å samarbeide med i ulike sektorer og sammenhenger. Det er likevel fortsatt en stor utfordring å nå ut med informasjon om hva Inn på tunet er og hvordan dette kan etableres til den enkelte ansatte i det offentlige. Dette tar tid, og må fortsatt være en prioritert oppgave.

Resultatområde 22 Klima og miljøtiltak i landbruket

22.3 Miljøprogram og miljøplan

Prioriteringer og tiltak i tilknytning til regionalt miljøprogram

I Vest-Agder er hovedfokus for regionalt miljøprogram å motvirke gjengroing, og sikre skjøtsel av de mest verdifulle kulturlandskapene med bygninger, kulturminner og biologisk innhold. Vannforurensning er med unntak av mindre lokale vannforekomster ikke et vesentlig problem.

Hovedprioriteringen i det revidert programmet er derfor tiltak for å motvirke gjengroing av verdifulle

kulturlandskap, tap av kulturminner og biologisk mangfold knyttet til kulturlandskapet. Fylkesmannen har i samarbeid med kommunene valgt ut verdifulle kulturlandskap for ekstra tilskudd og økt oppmerksomhet i kommunalt planverk. Denne prioritering fungerer godt i noen kommuner i andre kommuner er den moden for revisjon. Dette er aktuelt ved revisjon av Regionalt miljøprogram og det er da ønskelig med nærmere retningslinjer fra SLF.

Hovedretningen for bruken av SMIL-midler

Innmeldt behov for SMIL-midler var betydelig større enn tildelte midler i 2010. De fleste kommuner har konkrete søknader til behandling. Tiltak for restaurering av gammel kulturmark og verneverdige bygninger dominerer. Det er derfor i 2010 gitt betydelige midler til rydding og inngjerding av gammel kulturmark, noe som er i samsvar med hovedutfordringen i RMP om å hindre gjengroing av verdifull kulturmark. Flere av tiltakene i 2010 har vært del av større prosjekter hvor målet er å se på helheten i spesielle kulturmiljø; både bygninger, kulturminner og landskap. Dette arbeidet skjer i nært samarbeid med kulturminneforvaltningen i fylket.

Fylkesmannen har i 2010 oppfordret kommunene til å være pådriver for:

- restaurering og merking av gamle ferdselsveier og vurdere universell utforming av disse der dette er mulig
- etablering av store og godt arronderte beiteareal i prioriterte områder, gjerne på tvers av eiendomsgrenser.

Koplingen mellom SMIL og RMP

I RMP for landbruket i Vest-Agder 2009-2012 legges det vekt på at det skal være god sammenheng mellom prioriteringer i RMP- og SMIL-ordningene. Kommunene er derfor oppfordret til å innarbeide prioriteringene i RMP ved revisjon av tiltaksstrategier og overordna retningslinjer for prioritering av SMIL-søknader. Fylkesmannen har utarbeidet forslag både til generelle strategier og til retningslinjer, for å hjelpe kommunene i dette arbeidet.

Landbruksforurensning i første periode etter vanndirektivet

I Vest-Agder er Otra-vassdraget valgt ut i første periode. Tiltaksplanen som nå er ferdig utarbeidet viser at utslipp fra landbruk er en helt ubetydelig faktor i dette vassdraget. Det er heller ikke konflikter knyttet til uttak av vann til vanning eller annet.

Miljøplaner

Det er krav om miljøplan trinn 2 for å få tilskudd over RMP, og dette kravet følges opp. Kvaliteten på planene er variabel. Vi har valgt å legge hovedvekten i vår egen innsats på å sikre gode og konkrete skjøtselsplaner der det gis tilskudd til skjøtsel eller beiting av kulturmarker, kulturminner, spesielle biologiske forekomster, på tvers av alle ordninger. Norsk landbruksrådgivning Agder har et godt tilbud om å bistå med å utarbeide planer i både trinn 1 og 2. Stadig økende avstander til leiejord og pressede arbeidsforhold innebærer at det kanskje er grunn til å tenke på husdyrgjødselhåndtering som kontrolltema framover.

Klimatiltak i landbrukssektoren

Klimahensynet og det globale mat/klima-perspektivet utnyttes ideologisk i arbeidet med å sette landbruk på dagsorden, og få til holdningsendringer og satsing på framtida innen både jord- og skogbruk. Poenget med at skogen binder CO2 begynner å bli alment kjent, og inkluderes i kommunale handlingsplaner. Vi ser også en forsiktig framgang i arbeidet med bioenergi og bruk av tre, og det er et par lokale initiativ for å vurdere biogassanlegg. I embetet har vi sterk fokus på dette i arealplanarbeidet inkl. jordvernsaker. Det har vært en økning i nydyrkingssaker, muligens som en reaksjon på det varslede forbudet mot dyrking av myr.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2010 etter søknadsomgang 2009 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Gjengroing	Avrenning til vassdrag	Kulturminneverdier	Tilgjengelighet og friluftsverdier	Verdifulle kulturlandskap	Plantevernmidler	Avfallsinnsa
FMVA	4191574	780506	395767		268694		
Sum	4191574	780506	395767	0	268694	0	

22.4 Økologisk landbruk

I Vest-Agder vil hovedutfordringen fremover være å ta vare på og utvikle videre det økologiske produsentmiljøet som finnes i fylket, i arbeidet med å nå målet om 15 % økologisk produksjon. Ulike tiltak har bidratt til å

understøtte disse produsentmiljøene, men tiltak har også vært rettet inn mot forbrukere og omsetning. Vest-Agder har felles arbeidsgruppe for økologisk landbruk med Aust-Agder, og det vil i første del av 2011 bli utarbeidet en handlingsplan som erstatter handlingsplanen fra 2006-2010. Arbeidsgruppa setter opp årlige tiltaksplaner. Tiltak i 2010 som ble bevilget fra Vest-Agders del av handlingsplanmidlene er m.a. prosjektet "Lønnsom økologisk jordbær dyrking", seminar for ansatte på skoler om "økologiske landbruksprodukter i skole og barnehage", markedsføring av økologisk frukt gjennom Grønnmat Agder, fagdager for landbrukskoler og fagdag for produsenter av økologisk frukt og bær.

Vest-Agder har ikke prosjekter innen økoløft eller foregangsfylke. I deler av vårt fylke er det slike jordsmonnsforhold at det fra naturens side er lite egnet for økologisk drift. Dette begrenser utviklingen mht. volumproduksjon av økologiske varer.

22.5 Tre og miljø

Økt bruk av tre og bioenergi

Prosjektet "Trebiennalen" videreføres sammen med Fylkesmannen i Aust-Agder, Aust- og Vest-Agder fylkeskommune og Innovasjon Norge. Årets arrangement ble avholdt i Flekkefjord i mai måned. Trebiennalen er en arena for å synliggjøre Agder som en viktig region når det gjelder tre som materiale, både med hensyn til tidligere bruk og i forhold til potensialet for fremtidsrettet trebasert næring

Hovedmålsettingen i dette formidlingsarbeidet er generelt å stimulere til:

- Mer bruk av tre
- Bedre bruk av tre
- Ny og innovativ bruk av tre

Prosjektet "Agder Wood" er en 3-årig satsing som skal bidra til å løfte frem nyskapende, fremtidsrettede bygg i tre som skal være forbilder og kunnskapsbase for andre byggeprosjekter. I prosjektet blir det fokus på miljøvennlig og innovasjonspreget trebyggeri, energibruk, nyskapende trearkitektur og utvikling av regionale kompetansemiljøer. Videre skal "Agder Wood" stimulere til trebygg som gir bedre verdikjedeutvikling i bransjen. De konkrete aktivitetene i selve prosjektet er informasjon, kompetanseutvikling, nettverksbygging samt å legge til rette for mulige forsknings- og utviklingsprosjekter. Prosjektet eies av Vest-Agder fylkeskommune og er et samarbeid med Aust-Agder fylkeskommune, Fylkesmannen i Aust-Agder og Fylkesmannen i Vest-Agder.

Det vil bli engasjert prosjektleder i 100 % stilling fom 2011. Prosjektet ble startet i 2009 / 2010, og hovedprosjekt vil ha en varighet tom. 31.12.12.

Prosjekt "Grønn varme Agder" ble etablert 01.10.06 og avsluttet 30.06.10. Samarbeids-partnere i prosjektet har vært Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder, Aust- og Vest-Agder fylkeskommune og Innovasjon Norge Agder. AT Skog har også deltatt i styringsgruppen.

Hovedmålet for prosjektet var få til økt bruk av bioenergi på Agder. Videre at landbruket skal ha en sentral rolle som leverandør av ferdig varme basert på biobrensel. Målgruppen til prosjektet var aktører i landbruksnæringen, og kommunene som eiere av flest bygg med vannbåren varme. Prosjektet har deltatt i arbeidet med regional fylkesdelplan for energi. Veiledning, rådgiving, nettverksbygging og kompetanseoppbygging er sentrale stikkord for arbeidet.

Den generelle utviklingen i energimarkedet med lave strømpriser, gjorde arbeidet tyngre enn ønsket. Flere interesserte valgte å "sitte på gjerdet" og se an utviklingen, i stedet for å gå videre med planlagte prosjekter. I Vest-Agder har interessen vært økende i siste del av prosjektperioden.

Resultatområde 23 Eiendoms- og bosettingspolitikk

Kommunenes praktisering av regelverket

Vi har ingen samlet oversikt over dette, men mange indikasjoner på at praksis spriker mye både i samme kommune og særlig mellom kommuner. De administrative saksframleggene synes i hovedsak å være akseptable,

mens det i flere kommuner synes å være mindre vilje til å følge nasjonal politikk ved den politiske behandlingen. Fradeling av gårdstun slik at man skaper husløse eiendommer, oppdeling av eiendommer ved arveoppgjør og fradeling av tomter som er til skade for jordvernet synes å forekomme. Priskontrollen antar vi praktiseres i varierende grad.

2010 er det reist innsigelse etter plan og bygningsloven til 5 planer på bakgrunn av jordvern hensyn, og 6 dispensasjonssaker er påklaget. Vi har også fra andre halvår tatt i bruk den nye kontrollhjemmelen i jordloven. Dette innebærer at alle konsesjonssaker og jordlovsaker som behandles i tre utvalgte kommuner sendes Fylkesmannen for kontroll. Gjennomgangen av til sammen drøyt 40 saker har hittil resultert i bare 1 overprøving, men det er avdekket flere juridisk tvilsomme vedtak, mange forbedringspunkter og stort veiledningsbehov. Vi har i tillegg overprøvd 2 saker fra andre kommuner.

Etter sterk vektlegging fra vår side over tid, mener vi nå at kommunene har høy bevissthet om Regjeringens vektlegging av jordvern og de aktuelle målsettingene. Dispensasjoner fra plan og spredt bygging synes nå å være en like stor trussel mot jordvernet som nedbygging etter plan. Det er svakere bevissthet om å bruke kommuneplanen aktivt for å tilrettelegge for at landbruket kan utvikle seg som næring, og for å gjøre konkrete og forpliktende grep for kulturlandskapet. Det er liten interesse eller forståelse i kommunene for å utpeke kjerneområder for landbruk, mens mye tyder på at "hensynssone landbruk" etter den nye planloven kan bli mer brukt. Et pågående arealplanprosjekt for regionen "Knutepunkt Sør" (6 kommuner v/ Kristiansand) tegner til å bli et meget nyttig arbeid. Veilederen "Plan og bygningsloven og Landbruk Pluss" er tatt i bruk. Det er få konfliktsaker i fylket.

Resultatområde 24 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Omtale av organiseringen av kontrolloppgavene

Personalressursene til kontroll ble styrket fra andre halvår, og er planlagt ytterligere styrket i 2011 ifbm. personalendringer. En av saksbehandlerne i BU-gruppa som er økonomutdannet har fått ansvaret for å koordinere hele kontrollvirksomheten fra 2011. Planlagte forvaltningskontroller i 2 kommuner med tema produksjonstilskudd ble ikke gjennomført i 2010 pga. stort arbeidspress. Vi tar sikte på å likevel oppfylle forventningen fra SLF om å dekke alle kommunene innen en 4-års periode. I forbindelse med tilskuddsordningene er det svært god kontakt med kommunene gjennom året. Fylkesmannen har jevnlig samlinger og kurs for kommunene som er relevante i sammenhengen.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader

Dette gjelder søknadsomgangene om produksjonstilskudd pr. 31.07.09 (091010) og pr. 01.01.10 (091020) som begge er utbetalt i 2010. Sistnevnte søknadsomgang inkluderer også ferie/fritidsordningen.

Klagebehandling: Fylkesmannen har utført 64 manuelle utbetalinger for kommunene som er basert på vedtak kommunene har gjort etter klage fra søkerne. Ingen klager har gått videre til Fylkesmannen som klageinstans og blitt endelig behandlet.

Dispensasjonssøknader: Fylkesmannen har innvilget 41 dispensasjoner og avslått 2. Her er medregnet samdriftsmedlemmer som får en dispensasjonskode for å kunne føre innmarksarealene på sin egen søknad, eller for å kunne ha egen grovforproduksjon til andre dyreslag enn det samdrifta har. Ellers gjelder dispensasjonene unntak fra krav om minimum omsetning av varer og tjenester og søknadsfrist. Det er innvilget 4 og avslått 4 dispensasjoner fra kravet om næringsinntekt for å få avløsertilskudd ved sykdom.

Det har ikke vært klager eller dispensasjonssøknader på miljø- eller skogområdet i 2010.

Status i fylket for landbruksvikartjenester hos avløserlagene

Statusen i vårt fylke er god, og vi kjenner ikke til at det er vesentlige problemer med dekning av landbruksvikarer. Vi har et stort avløserlag, Landbrukstjenester Sør, som dekker hele Aust-Agder og nesten hele Vest-Agder. Dalane Avløserlag (tidligere Lund Avløserlag) i Rogaland dekker Sirdal kommune og har også noen medlemmer i Flekkefjord kommune. Vest-Agder er tildelt 6 årsverk til landbruksvikarer av de til sammen 240 årsverkene på landsbasis. Mellom avløserlagene er fordelingen slik at Landbrukstjenester Sør har fått 5,5 årsverk og Dalane Avløserlag 0,5 årsverk.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2010 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
0	0	0	0	0	0

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
41	0	2	0	0	0	4	0	4

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2010

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 0,5

Antall personer: 3

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning(forvaltningskontroller)

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

Foretak:	A
Orninger/omfang:	Samdrift i melk som søker arealtilskudd hver for seg. 100.000 kr gevinst ifht. felles søknad.
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Stedlig. Befaring + gjennomgang av regnskap inkl bilag med bruker.
Registrerte avvik:	Ingen avvik, men åpenbart i gråsonen ifht. "for tett driftssamarbeid"
Oppfølging av avvik:	Gitt veiledning om hva som er anbefalt regnskapsføring og grensen for lovlig driftssamarbeid.

Foretak:	B
Orninger/omfang:	Samdrift i melk som søker arealtilskudd hver for seg. 30.000 kr gevinst ifht. felles søknad.
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Stedlig. Befaring + gjennomgang av regnskap inkl bilag med bruker.
Registrerte avvik:	Ingen avvik, men åpenbart i gråsonen ifht. "for tett driftssamarbeid"
Oppfølging av avvik:	Gitt veiledning om hva som er anbefalt regnskapsføring og grensen for lovlig driftssamarbeid.

4. Andre kommentarer/ innspill:

Resultatområde 25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør

Kompetansesenter, landbrukspolitisk dialog mm.

Avdelingen prioriterer arbeidet med å være kompetansesenter for kommunene svært høyt. Vårt motto er at FMLA skal være kommunens førstevalg når de har spørsmål. Vi arrangerer flere samlinger og møter for kommunene hvert år, og har prioritert opplæring i nytt regelverk mm. høyt. Kontakt mot kommunene er en sentral del av

arbeidet på hele avdelingens område. Vår jurist har dette som sitt viktigste arbeidsområde.

Landbruk inngår som fast tema på alle embetsledelsens møter med kommunene, og alle blir besøkt minst en gang i hver kommunevalgperiode. I tillegg deltar landbruk fullt ut på et antall andre faste arenaer som embetet nå tydeliggjør som en del av kommunediaologen, bl.a. en samling for alle ordførere og rådmenn, en årlig tilsynskonferanse eller kvalitetskonferanse, og samlinger innen areal og beredskap.

Det politiske engasjementet i kommunene er rimelig bra sett i lys av næringens betydning i vårt område, og heller økende enn avtagende. Bondelagene på Agder har med økonomisk støtte fra BU-midlene kjørt et prosjekt kalt "Landbruk på dagsorden" som har vært svært vellykket. Både stortingsbenken vår og ordførerne har deltatt og bidratt i stor grad. Både regionavisen Fædrelandsvennen og NRK Sørlandet er rimelig aktive og relativt positive til landbruksaker for tiden.

Vi har ikke sett noen tydelig utvikling i noen retning når det gjelder administrativ kompetanse og kapasitet på landbruk i kommunene i de siste. Over tid er likevel bemanningen redusert betydelig. Flere utredninger av mulige interkommunale samarbeidsløsninger er på gang.

Samarbeidet med KS er bra, spesielt ifht. praktisk samarbeid om arrangementer mm., bl.a. den årlige konferansen "Framtidsbygda" med fokus på samfunnsutviklingen på indre Agder spesielt. KS Agder har lite engasjement på våre områder ut over dette.

Høsten 2011 gjennomføres en ny runde av kurset i landbruksjus studiepoeng, beregnet på kommuneansatte. Kurset holdes i samarbeid med Universitetet i Agder og fylkene fra Hordaland til Aust-Agder.

Bruk av kommunerettede midler

Avdelingen fikk 70.000 kr til dette i 2010. Embetet har hatt en vanskelig budsjettsituasjon etter at den nye budsjettmodellen for kap. 1510 ble innført i 2005. Pengene er derfor benyttet til å styrke arbeidet overfor kommunene ut over det som ville vært mulig uten en slik bevilgning. Vi har i 2010 benyttet midlene til å delfinansiere den årlige to-dagers fagsamlingen for kommunene med hovedtema næringsutvikling, og en dags-fagsamling innen skogbruk for kommunene, og en økt reisevirksomhet for å følge opp kommunene innen næringsutvikling (skog, mat, reiseliv mm.) og på det juridiske området. Videre er arbeidet med vanddirektivet styrket.

Resultatområde 26 Jordvern, kulturlandskap og samfunnsplanlegging

26.1 Jordvern og kulturlandskap

Jordvern - utviklingstrekk og virkemiddelbruk

Hovedutfordringen både for jordvernet og kulturlandskapet er etter vår oppfatning å sikre en tilfredsstillende kvalitet på arbeidet som kommunene gjør innen arealforvaltning, herunder å koordinere arbeidet etter jordloven og plan- og bygningsloven på en fornuftig måte. Kommunene mangler ofte både planfaglig kompetanse og kapasitet, og styringsviljen kan være svært variabel. Vedvarende liberal dispensasjonspraksis til tross for gjentatte avgjørelser hos settefylkesmann er et stort problem i flere kommuner.

Bindende langsiktige arealplaner etter modell av fylkesdelplanen for Nord-Jæren kan være en fruktbar modell. Vi har også hatt mye lokalpolitisk fokus på det uheldige i at landbrukets egne bygg er unntatt fra vanlig byggesaksbehandling, og kan være svært uheldige ifht. jordvernet.

Status ifht halveringsmålet: Vi har ikke konkret tallfesting av dette. I vårt fylke er de absolutte tallene små, og måloppnåelse må vurderes over lange tidsrom når man ser det på både fylkes- og kommunenivå, pga. store variasjoner mellom år. Vårt inntrykk er at utviklingen er positiv for planlagt utbygging, men negativ ifht. respekten for vedtatt plan. Dispensasjoner og spredt bygging er fortsatt et stort problem i mange kommuner. Det er generelt vanskelig å få reflektert kulturlandskapshensynet i kommuneplanene på en konstruktiv måte. Det er behov for konkret veiledning og ev. utviklingsprosjekter om dette.

Utfordringer for å nå nye nasjonale mål

Vi arbeider aktivt ifht. jordvernmålet. Gjengroingsmålet er fortsatt ikke operasjonalisert - det er mer et overordnet politisk signal enn et konkret arbeidsredskap. Begge målene må konkretiseres og operasjonaliseres med indikatorer slik at måloppnåelsen kan angis, i alle fall på fylkesnivå. SLF bør gjennomføre et enkelt prosjekt som leverer et standard regneark og figur som fylkene kan oppdatere selv. Målene må i tillegg gis en tolkning som benytter begrepsbruken i pbl, slik at det klargjøres konkret hva som er hhv. nasjonale, regionale og lokale interesser ifht. til disse målene.

Fylkesmannen i Vest-Agder har hovedfokus på at jordvernkonflikter løses best gjennom god planlegging, med analyse av ulike lokaliseringer og klare begrunnelser for de omdisponeringer som foreslås. Vi legger de største ressursene i oppfølgingen av et fåtall kommuner som både i liten grad styrer etter plan og har betydelige sentrumsnære arealer hvor det kan dyrkes matkorn. Videre arbeid med forslagene i Jordverngruppas rapport vil bli sentralt.

Aktivitet i forhold til kulturlandskapsarbeidet

Handlingsplan for slåttemarker er i 2010 iverksatt i Vest-Agder. Det er opprettet en ressursgruppe i fylket med representanter fra Fylkesmannens landbruksavdeling og miljøvernnavdeling, Norsk landbruksrådgivning Agder og Agder naturmuseum. Landbruksavdelingen har hatt ansvar for koordinering av gruppa. I 2010 har Fylkesmannen inngått langsiktige skjøtselsavtaler for 10 slåttemarker fordelt på 5 områder. Landbruksavdelingen har igangsatt et arbeid for å bedre samordningen mellom de ulike tilskuddsordningene ved tildeling av skjøtselsmidler til biologiske verdier i landbrukets kulturlandskap.

Fylkesmannens landbruksavdeling er sekretariat for kulturlandskapsgruppa i Vest-Agder. Gruppa ble opprettet i 2006, og skal være et rådgivende organ for Fylkesmannen i arbeidet for å ta vare på verdifulle kulturlandskap av nasjonal, regional og lokal betydning. Både næringsorganisasjoner og kommunene er representert i gruppa. I 2010 har landbruksavdelingen styrket samarbeidet med miljøvernnavdelingen og kulturminneforvaltningen for ytterligere å samordne innsatsen i kulturlandskapsarbeidet.

Fylkesmannen arrangerer årlig en fagdag om landbrukets kulturlandskap for landbruksforvaltningen i kommunene i Vest-Agder.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket – erfaringer

Arbeidet med vårt nasjonalt utvalgte kulturlandskap Vest-Lista er a jour og tegner meget positivt. Landbruksavdelingen bruker betydelig tid til prosjektledelse med erfarne medarbeidere, og dette har vært svært vellykket. Etter en trøblete oppstart pga. overraskende konflikt med vindmølleutbygging, er arbeidet nå i godt gjenge. Det arbeides med en utvidelse av området. Arbeidet med skjøtselstiltak er i gang, og alle midler er disponert. Resultatene er gode både innen restaurering og tilrettelegging. Det er rapportert utfyllende om dette i eget brev til SLF.

26.2 Samfunnsplanlegging

Landbrukets arealinteresser i samfunnsplanleggingen

Vi bruker betydelige ressurser på dialog med kommunene om kommuneplanarbeidet generelt og jordvernet spesielt. Dette er tema på de fleste møter og samlinger, inkl. egne arealpolitiske samlinger felles med fylkeskommunen.

I vekstområdene tror vi bindende langsiktige arealplaner for regioner av flere kommuner er en mulighet. Et slikt planarbeid er nå i gang i Kristiansands-regionen (Knutepunkt sør). Planen har vært ute til første gangs høring. Vi har varslet "innsigelse" (begrepet brukes ikke om denne plantypen i ny pbl, men innholdet er tilsvarende) til noen elementer i planen, men gir klar støtte til hovedgrebene i planen.

Utpeking av framtidige utbyggingsretninger er et avgjørende grep i de fleste sentrumsområder. Koplingen mot infrastruktur er sentral mange steder, jf. Gandsfjordbrua ifht. "Grønn strek" på Jæren. Vi vil oppfordre sentrale myndigheter til å bidra til at tilsvarende arbeid med interkommunal plan eller fylkesdelplan kan komme i gang i Lister-regionen, hvor konfliktene mellom utbygging og jordvern, natur og kulturminnevern er akutte med det utbyggingsmønsteret som har vært hittil. Det er også viktig at fylkesdelplan og RPR for kjøpesenter ikke slår negativt ut for jordvernet gjennom å hindre nødvendige nye plangrep ifht. jordvern.

Vi har et positivt og konstruktivt samarbeid med miljøvernnavdelingen om pågående arbeid med forvaltningsplan for landskapsvernområdet for ytre kystsoner og revisjon av skjøtselsplan for Lista-strendene landskapsvernområde.

Det er skrikende behov for midler til skjøtsel av disse områdene gjennom å opprettholde landbrukets drift - over begge sektorenes budsjetter. Arbeidet sees også i sammenheng med Vanddirektiv-arbeidet. Det er økende fokus på, og godt samarbeid om, næringsutvikling knyttet opp mot verneområdene både i fjellet og langs kysten.

Arbeidet med frivillig vern av skog er inne i et meget godt spor i hele AT-Skog området. Landbruksavdelingen representerer embetet i to store konseptvalgutredninger som foregår i regi av vegvesenet, hhv. "Kristiansand" og "E39 Søgne - Ålgård". Det pågår ikke andre større vernesaker eller KU-saker for tiden.

Innsigelser og påklaginger: I 2010 fremmet landbruksavdelingen innsigelse i 5 plansaker ut fra landbrukshensyn, dvs. jordvern. Fylkesmannen påklaget 6 dispensasjonsvedtak i kommunene etter pbl § 7, jf § 15, med helt eller delvis landbruksfaglig begrunnelse. Den typiske saken er spredt boligbygging i jordbrukslandskapet i områder med stort utbyggingspress. Vi har fått medhold i samtlige landbruksrelaterte saker som er avgjort av settefylkesmann de siste 6 år.

Geovekst og "Norge digitalt"

Bruken av GIS og geodata er i stadig utvikling. Egen GIS-koordinator i embetet har samordnet og videreutviklet bruken i embetet. Data benyttes i daglig aktivitet der det er krav til arealinfo. Flere og flere kommuner benytter digitale kart i tilskuddforvaltning, og FKB-data er en nødvendig forutsetning for utarbeidelse av skogbruksplaner.

Embetet har deltatt i Geovekst og Norge digitalt-samarbeidet i regionen. Det er etablert felles utvalg for begge Agder-fylkene. Samarbeidet fungerer godt. Kartdekningen i fylket er relativt god. Laser ser ut til å komme for fullt som nytt samarbeidsfelt (forbedring av høydebase/bedre skogregistreringer).

Beredskapsarbeidet

Avdelingen er involvert i det løpende beredskapsarbeidet i embetet, inkl. begynnende fokus på klimatilpasning. Landbruksdirektøren sitter i både Fylkesberedskapsrådet og i Atomberedskapsutvalget. Vi prioriterer god kontakt med Mattilsynet, både regionalt og lokalt. Distriktskontoret i Kristiansand deltok med innlegg på vår årlige kommunesamling nylig, og dette ble tatt meget vel imot som et viktig kontaktskapende tiltak.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510 Fagdep.
21 Landbruksbasert næringsutvikling	kr 2 964 103,01 kr 0,00
22 Klima- og miljøpolitikk i landbruket	kr 1 049 282,62 kr 0,00
23 Eiendoms- og bosettingspolitikk	kr 694 497,80 kr 0,00
24 Forvaltning av inntekts- og velferdspol. tiltak	kr 1 084 407,58 kr 0,00
25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør	kr 378 860,96 kr 0,00
26 Jordvern, kulturlandskap og samfunnsplanlegging	kr 1 036 635,27 kr 0,00
Andre oppgaver under LMD	kr 12 941,40 kr 0,00
Sum:	kr 7 220 728,00 kr 0,00

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på utdanningsområdet

Nedenfor følger en rapportering på underpunktene i oppdraget under resultatområde 31.

31.1 Tilsyn

Gjennomførte tiltak mv. i henh. til oppdrag

Tilsyn og tilsynsrelatert aktivitet har vært en hovedoppgave for Fylkesmannen på utdanningsområdet i 2010. Oppgaven omfatter generell og spesiell områdeovervåking, innhenting og analyse av dokumentasjon vedrørende drift og resultat, gjennomføring av tilsyn og oppfølging i etterkant. Ombudsrollen, dvs det å svare på spørsmål og henvendelser etc fra foreldre, elever og allmennhet utgjør en betydelig del av virksomheten, men er også en viktig kilde til å skaffe seg spesifikk kunnskap om sektoren. Også i 2010 har flere henvendelser fra foreldre e.a. ført til oppfølging overfor skoleeiere (møter, innhenting av skriftlig dokumentasjon, annen kontakt). For en ikke ubetydelig gruppe foreldre er det å skriftliggjøre sin situasjon vanskelig og krevende.

Tilsynsoversikt

Det vises til tabelloversikt.

Innen vår landsdekkende ansvarsfunksjon på internasjonaliseringsområdet er det gjennomført to stedlige inspeksjoner med tilsynsformål: a. Gjennomgang av økonomiforvaltning, utbetalingsrutiner og regnskapsføring ved hver av de norske seksjonene ved de tre samarbeidsskolene i henhv. Rouen, Bayeux og Lyon. b. Inspeksjonstur til United World College-skolen i Costa Rica der vi sender norske elever (skolekvalitet, tilbud, elevtrivsel, internatforhold mv.) Inspeksjonene førte til visse rutineendringer etc, men det ble ikke avdekket uregelmessigheter med behov for ytterligere oppfølging.

I tillegg har Fylkesmannen påbegynt oppfølging av tidligere gjennomførte tilsyn på spesialundervisningsområdet i 5 kommuner i form av stedlig dokument- og prosedyregjennomgang. Tilnærning: I hovedsak kartlegging og veiledning.

En har også påbegynt skriftlig tilsyn med to kommuner med oppl. § 2-15 - Gratisprinsippet.

Tilsyn, både spesifikt og generelt, har også vært tema på Fylkesmannens utdanningsmøter for fylket (alle skoleeiere mfl) og møte for alle pp-ledere i fylket med mer. Fylkesmannen har også gjennomført dagsseminar for alle kommunene (rådmenn, ordførere, kommunalsjefer, andre) om statlig kommunetilsyn i fylkesmannsregi generelt og spesielt. Dette vil bli fulgt opp i nytt seminar i februar 2011 ("Kvalitetskonferansen 2011"), der kvalitetsutvikling og oppfølging av statlig tilsyn vil være tema.

Vedr måloppnåelse og betraktninger rundt kapasitet og effekt

a. Måloppnåelse i lys av embetets ressurser

Embetet er som de øvrige blitt styrket på tilsynsområdet både gjennom kap 1510 og 226. Avdelingen er gjennom dette tilført midler som har gjort det mulig å ansette (fast) ytterligere en jurist i hel stilling. Den budsjettmessige styrkingen videreføres i 2011.

Alle inkl. avd.direktør deltar i tilsyn/tilsynsteam. 16 offentlige skoleeiere med ca 110 skoler kan virke overkommelig. Skoleområdet er ytterst "levende" der kontinuerlig vekslende rammebetingelser (økonomi, kompetanse, andre rammefaktorer) skaper og gjenskaper et tilsynelatende endeløst behov for ulike former for statlig oppfølging. Vi opplever derfor stadig å måtte prioritere grundig mht hendelsesbaserte tilsyn. I 2010 har vi gjennomført pålagte tilsyn (bla FNT) i et omfang som forutsatt. Av kapasitetsgrunner måtte vi strekke noe av eget initiert tilsynsprogram ut i 2011. Vi har gjennomført 2010 med en stabil stab. Det har betydd mye. En av de to juristene i avdelingen har oppgave som tilsynsleder/-koordinator. Hun deltar også i embetets tilsynsgruppe som avdelingens representant. Embetet er gjennom kap 1510 budsjettmessig dimensjonert blant annet ut fra kommunetallet i fylket. Vi må gi uttrykk for at gjennomføring av tilsyn i samme antall kommuner som embeter med langt høyere kommunetall er ganske krevende.

Tidligere har vi organisert oss i tilsynsteam à 2, fortrinnsvis en jurist og en pedagog. Erfaringer i 2010 gjorde at vi har økt til team à 3, og veksler mellom rolleoppgavene hver har. Dette er ressurskrevende, men samlet sett forsvarlig.

Vi opplever likevel helt klart at vi er for få i forhold til sektorens størrelse og kompleksitet. Antagelig burde vi som tilsynsmyndighet åpne tilsynssak overfor skoleeiere oftere enn det som vanligvis skjer når vi ser at klagesaker primært avdekker system/prosedyresvikt.

b. Måloppnåelse i lys av kompetanse

Avdelingen (inkl avd.direktør) består bla av to jurister og tre pedagoger med alle lang skoleledererfaring - og en med økonomi/ledelse/bred erfaringsbakgrunn. Kompetansemessig vurderer vi oss som samlet rimelig kompetente. Utdanningsjuridisk og skolemessig erfaring i ulike funksjoner er en god kombinasjon. Vi opplever å være trygge i tilsyn mht rolle, metodikk, gjennomføring, rapportering etc. Oppgaven med å lede tilsyn går på omgang slik at flere kan få erfaring i ulike roller. Ut fra flere kriterier veksler vi mellom hvem som gjennomfører tilsyn sammen. Vi forsøker å legge vekt på intern læring/erfaringsdeling basert på konkrete opplevelser og problemstillinger. Også i 2010 har temaet "Kommunikasjon i tilsyn" vært et av flere gjennomgående tema i avdelingens kompetanseplan.

c. Måloppnåelse i lys av metodikk og strategier

Vi er som nevnt langt tryggere og mer effektive enn før i tilsynsrollen. Likevel må det sies at opp mot den juridiske "storproduksjonen" som opplæringsvirksomheten i fylket representerer, må vi innse at vi årlig bare kommer i befatning med en ganske liten del av det som reguleres ut fra lov og forskrift i praksisfeltet. Et eksempel er at det hvert år fattes ca 30 000 enkeltvedtak i form av avgangs- og eksamenskarakterer for elever som går ut av 10. trinn i vårt fylke. Det foregår nok svært mye innen rammen av hele grunnopplæringen som lovmaker ikke kan være komfortabel med. Metaforisk er vi som et antall fotobokser langs veien som fanger opp situasjoner der og da. I dette bildet ser vi nødvendigheten av å legge vekt på følgende:

- Risiko og vesentlighet i tilknytning til elevsituasjonen har vært og vil måtte bli enda viktigere kriterier for valg av tilsynsintervensjon.
- Sterkere oppfølging i etterkant av et tilsyn: Dette har vi kunnet prioritere sterkere blant annet som følge budsjettøkningen i 2010 med ansettelse av ytterligere en jurist. I 2010 har forsterket oppfølging skjedd overfor 4 kommuner i form av stedlig veiledning/dokument- og prosedyregjennomgang på kap 5-området. Noe overraskende er det at den forvaltningsjuridiske kvaliteten i saksbehandlingen, ikke minst på kap 5-området, bare viser små tegn til bedring. Klagebehandlingen indikerer det samme. Det er bekymringsverdig at det ser ut til å mangle forvaltningsmessig basiskunnskap i sektoren. Det trengs opplæring og veiledning i tillegg til tilsyn. Regelverkskursene høsten 2009 hadde god oppslutning fra sektoren, og bør vurderes å bli gjentatt.
- Erfaringer fra bruk av systemrevisjon viser metodens sterke sider samtidig som den aktualiserer bruk av supplerende metoder som gir innblikk i de deler av faglig tjenestekvalitet som perspektivet 'lovlig/ulovlig' ikke fanger opp. Både i vårt eget embete og også nasjonalt ser vi derfor behovet for en løpende diskusjon om tilsyn, kvalitetsforbedring og metodebruk.

d. Annet som kan påvirke måloppnåelsen

Effekt av tilsyn kan også ses ut fra dette: Opplæringsloven ses i kommuner/fylkeskommuner ikke sjeldent på som en "myk" lov, dvs mer som et ideal som tradisjon og praksis i lang, lang tid har utviklet en forståelse av og en kultur for der en ikke tar alt bokstavelig. Dette skyldes nok på en del punkter i loven selv, som ikke sjelden tar i bruk formuleringer og lovkrav som mer har idealets og intensjonens form. Like mye skyldes det likevel økonomiens styringsfunksjon opp mot at det jo "bare" er barn og ungdom det dreier seg om. Her ligger slik vi opplever det en av de store utfordringene, sett fra statlig side.

Effektmessig i forhold til lovoverholdelse vil vi trekke fram et annet forhold som vi har møtt og vil møte. Lojale lærere med sterkt engasjement og stor ansvarsfølelse vil i noen tilfeller i praksis dekke over egen arbeidsgivers lovbrudd. Dette har vi blant annet merket både i § 9-a- og § 8-2-tilsynene. Bakgrunnen er både lojalitet - og erfaring med at manglende kommunal økonomi. Dette er et tema som har vært drøftet med Utdanningsforbundets fylkesledelse, og vil bli tatt opp igjen på et møte med alle lokallagsledere i Utdanningsforbundet i fylket våren 2011.

Ressursbruk

Antall fagukeverk i avdelingen i 2010 totalt utgjorde 402,5. Merkantile funksjoner er sentralisert til en egen administrasjonsavdeling i embetet og er ikke medregnet i noen ressurstill. Tilsammen medgikk 200 ukeverk til barnehageområdet (131 + 19 til prosjekt Være Sammen (KD)) og landsdekkende ansvarsfunksjon innen internasjonalisering (50). Samlet utgjorde antall ukeverk på utdanningsområdet 202,5 ukeverk.

Avdelingsdirektørs uketall på utdanningsområdet er oppgavesummert til 23 ukeverk, og er medregnet i 202,5 ukeverk. Antall ukeverk medgått i tilsynsvirksomheten er summert til 91. I tallet inngår gjennomføring inkl for- og etterarbeid til hvert konkrete tilsyn, grunnlagsarbeid for vurdering av risiko/sårbarhet, kompetanseutvikling (ekstern, intern) og annen tilsynsrelatert virksomhet. Ukeberegningen bygger på at vi ved starten på året fastsatte et anslag for hvert av delområdene angitt i FADs modell. Embetet har ikke innført løpende tidsregistrering.

Avdelingen har likevel praktisert ordning med at vi et antall uker spredt utover året har registrert løpende tidsbruk

for samlet å kunne vurdere opprinnelige tidsanslag. Vi gjør oppmerksom på at i medgått uketall for tilsyn også er inngår et antall ukeverk som i fordelingsmodellen fra FAD inngikk i andre punkt (GSI, Skoleporten), men som direkte har vært del av tilsynsgjennomføringen.

Vedr funn, erfaringer og kjennetegn

a. *Type avvik som er mest utbredt*: Hovedmengden av avvik er av systemkarakter med manglende eller utilstrekkelig skriftlighet. Vi finner få spor av *bevisste* lovbrudd. Ofte gjenkjennes spenningen mellom skolen som *system* og skolen som *organisasjon*: Skolens tradisjon ligger i det siste hvor ansatte i ulike funksjoner ut fra vane, tradisjon, erfaring og profesjonskunnskap sørger for at 'ting' blir gjort og sett hen til. I dette perspektivet har system/internkontroll/helhetlige systemer hatt mindre plass. Det er dette som avdekkes i de fleste tilsyn uten at vi dermed direkte kan slutte at systemfraværet automatisk har kvalitative konsekvenser på elevnivå. System og internkontrollbaserte ordninger kan likevel ha den funksjon at de avdekker og synliggjør ubevisste lovbrudd som hittil har vært i kategorien "det bare er sånn". Kravet om pedagogisk forsvarlighet etter § 8-2 er et eksempel på det.

b. *Gjentagne avvik på samme tema*: Legges til grunn at temabegrepet kan forstås som *system/mangel på sådan*, vil dette gjelde i større eller mindre grad alle kommuner. Innholdstematisk er tydelig manglende forvaltningskunnskap en gjenganger i anslagsvis 1/2 av kommunene.

c. *Evt. felles kjennetegn blant skoleeiere*: Vi har ikke grunnlag for å si entydig at kommunestørrelse er en variabel som samvarierer med avvikshyppighet. Manglende kompetanse på kommune- og rektornivå (og lærernivå) synliggjøres langt hyppigere. Dette er kommentert ovenfor (vedtaksdelegasjon uten kompetanseløft). Omlegging til to-nivåorganisering i kommunene, særlig der en valgte tjenestefagnøytralt rådmannsnivå (økonomi/personal/organisasjon i stedet for faglige kommunalsjefer) med stor grad av delegasjon til skolenivået (rektor) synliggjorde i flere tilfeller tydelig kompetansesikt. Dette er i ferd med å endres, og har vist at det kritiske er ikke antall nivåer i kommuneorganisasjonen, men hvorvidt rådmannsnivået besitter faglig kompetanse og tjenestefaglig blikk. - Manglende økonomi er en gjenganger som synliggjøres på ulike vis: Utilstrekkelig finansiering av tilbud/nivå, manglende vikar ved gjennomføring av vedtak om spesialundervisning, utilstrekkelig kapasitet feks på kommunenivået, i PPT mv.

d. *Avvik som ikke lukkes*: Vi opplever at skoleeiere har bedt om mer tid for lukking av avvik, men kun i hovedsak i ett tilfelle at avvik bevisst ikke lukkes. Det gjelder Kristiansand som lenge videreførte praksis med manglende timetallsangivelse i pp-utredninger, blant annet med henvisning til at Oslo kommune heller ikke praktiserer det.

Analysegrunnlag for risiko og sårbarhet

Vi benytter kontinuerlig en rekke kilder for dette:

a. *Egen klagebehandling* og erfaringer, funn og observasjoner ved klagesaker (..som våre kolleger i Miljøvernavdelingen sier: "Finner du en eller to døde fisk i elva, undersøker du *fisken*. Finner du tre eller flere, må du undersøke *elva*").

b. *Egen, intern, dokumentasjonssamling per kommune*: Vi har i det siste bygget opp en felles, internt base av dokumentasjon (rammetall, resultater fra Skoleporten, tilsynsoversikt, bekymringsnotat mmv.) som fungerer som viktig indikatorbidrag for risikovurdering. Basen er passordbelagt og kun til internt bruk.

c. *Opplæringsvinduet*: Årlig, offentlig publikasjon med nøkkeldata (økonomi, timeressurser, elevtall, resultater osv) for fylket. Se omtale ovenfor.

d. *Henvendelser fra foreldre, lærere og andre*: Fylkesmannen får henvendelser utenfra i ganske stort omfang via telefon, e-post og personlige oppmøter fra hele fylket. Hovedvekten av disse gjelder kap 5- og 9a-3- saker, ikke sjeldent begge deler i samme sak.

e. *Lokalaviser* er en god kilde for hva som rører seg på lokalt nivå. I tillegg til regionsavisen har fylket 5-6 rene lokalaviser som gir mye informasjon.

f. *Kommunale, årlige tilstandsrapporter* vil, når de innarbeides og finner sin form, bli verdifulle kilder for informasjon.

g. *Historisk bakteppe*: Stabilitet i personalet gjør det mulig å spille det som skjer i en kommune/på en skole i dag opp mot skolens/kommunens utvikling 10 - 20 år bakover. At fylket kun har 15 kommuner gjør oversiktligheten lettere.

Fylkesvise konferanser om kurs i regelverk

Fylkesmannen har gjennomført flere kurs i regelverk også i 2010 i tillegg til de som ble gjennomført med finansiering fra Udir høsten 2009. I 2010 er det gjennomført et nytt kurs for hele fylket om kap 3 (elevvurdering) i forskrift til opplæringsloven. For særlige målgrupper har det vært gitt kurs ang taushetsplikt, privat opplæring i hjemmet, spesialundervisning (kap 5) mfl.

Tilsynsobjekt:	Audnedal kommune - Alle
Paragraf(er):	oppl. § 2-8
Lovbrudd:	Ja
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Farsund kommune - Vanse skole og Lista ungdomsskole
Paragraf(er):	oppl. § 9a-3
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Nei
Publisert:	Nei
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Farsund kommune - Alle
Paragraf(er):	oppl. § 2-8
Lovbrudd:	Ja
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Farsund kommune - Farsund voksenopplæring
Paragraf(er):	oppl. kap 4A
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Flekkefjord kommune - Alle
Paragraf(er):	oppl. § 2-8
Lovbrudd:	Ja
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Flekkefjord kommune - Flekkefjord voksenopplæring
Paragraf(er):	oppl. kap 4A
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig

Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Hægebostad kommune - Alle
Paragraf(er):	oppl. § 2-8
Lovbrudd:	Ja
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Hægebostad kommune - Hægebostad voksenopplæring
Paragraf(er):	oppl. kap 4A
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Nei
Publisert:	Nei
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Kristiansand kommune - Alle
Paragraf(er):	oppl. § 2-8
Lovbrudd:	Ja
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Kvinesdal kommune - Alle
Paragraf(er):	oppl. § 2-8
Lovbrudd:	Ja
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Lindesnes kommune - Alle
Paragraf(er):	oppl. § 2-8
Lovbrudd:	Ja
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Lyngdal kommune - Alle
Paragraf(er):	oppl. § 2-8
Lovbrudd:	Ja
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja

Kommentar:	
Tilsynsobjekt:	Lyngdal kommune - Berge ungdomsskole og Årnes skole
Paragraf(er):	oppl. § 9a-3
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Nei
Publisert:	Nei
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Mandal kommune - Alle
Paragraf(er):	oppl. § 2-8
Lovbrudd:	Ja
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Mandal kommune - Furulunden skole, Blomdalen skole
Paragraf(er):	oppl. § 9a-3
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Nei
Publisert:	Nei
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Marnardal kommune - Alle
Paragraf(er):	oppl. § 2-8
Lovbrudd:	Ja
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Sirdal kommune - Alle
Paragraf(er):	oppl. § 2-8
Lovbrudd:	Ja
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Songdalen kommune - Alle
Paragraf(er):	oppl. § 2-8
Lovbrudd:	Ja
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Søgne kommune - Alle
Paragraf(er):	oppl. § 2-8
Lovbrudd:	Ja
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Vennesla kommune - Alle
Paragraf(er):	oppl. § 2-8
Lovbrudd:	Ja
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Vest-Agder fylkeskommune
Paragraf(er):	oppl. § 4A-3, § 13-10
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Nei
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Åseral kommune - Alle
Paragraf(er):	oppl. § 2-8
Lovbrudd:	Ja
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Åseral kommune - Åseral voksenopplæring
Paragraf(er):	oppl. kap 4A
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

31.2 Klagesaksbehandling

Gjennomførte tiltak mv i henh. til oppdrag

Mengden klagesaker er fortsatt relativt stabil, både i sum og fordelingen mellom saker i tilknytning til den enkelte paragraf. Generelt viser klagesakene at forvaltningskunnskapen særlig på skolenivået ikke er god nok til tross for mye oppmerksomhet og skolering de siste årene. Mer bruk av delegasjon av vedtaksmyndighet fra kommunenivået til den enkelte rektor følges ikke alltid opp med nødvendig kompetanse.

En del klagesaker må sendes tilbake til kommunen på grunn av utilstrekkelig utredning. Bekymringsverdig ofte er det tilfelle med kap 5-klager der den sakkyndige utredningen ikke er klar og god nok. Mens vi nok tidligere likevel sluttbehandlet en klage og godkjente eller fastsatte et nytt vedtak, sendes nå slike saker konsekvent tilbake til skoleeier. Den samlede situasjonen på kap 5-området ligger til grunn for at vi prioriterer oppfølgingstilsyn og/eller veiledning på området i en kommune. Dette er det nødvendig å prioritere også i 2011.

Et trekk særlig ved kap 5- og § 9-a-saker er at de ofte er sammensatte og inneholder flere problemstillinger og temaer, ikke sjeldent forsterket av at forholdet mellom hjem og skole/kommune over tid har utviklet seg konfliktfylt. § 9-a-saker kan gå over lang tid (1 - 2 år i verste fall). En ser også at saker kan starte som feks en kap 5-sak - og gradvis utvikle seg til at § 9-a er det sentrale temaet.

Det har i tillegg vært flere tilfeller av klager der foresatte har oppsøkt Fylkesmannen og bedt om hjelp til å forholde seg til skolen. Et lite antall av disse klagene har gitt grunnlag for å gjennomføre hendelsesbaserte tilsyn, selv om vi ideelt burde ha gjort det med flere.

Vi har et svært godt samarbeid innen SØRVEST-området ang eksamen, elevvurdering/karakterklagebehandling mv blant annet gjennom utarbeiding av felles veiledningsmaterieell, egne samlinger for saksbehandlere på område om og annen kontakt på saksbehandlernivå. Det virker effektiviserende og utviklende for alle parter og kommer skolene til nytte.

Evaluering vedr måloppnåelse

a. *Måloppnåelse i lys av embetets ressurser:* Gjennom styrking av avdelingens juridiske kapasitet i 2010, jfr omtale under 31.1, holdes saksbehandlingstiden på et akseptabelt nivå. Forvaltningsmelding må benyttes i noen saker, men det er ikke et gjennomgående trekk.

b. *Måloppnåelse i lys av avdelingens kompetanse:* Kombinasjonen av to jurister og to pedagoger på masternivå med lang skole-/kommunerfaring gjør at vi vurderer kompetansesituasjonen vår som god. Nødvendig kompetanseutvikling har derfor mer preg av vedlikehold og videreutvikling. Stabilitet i personalsituasjonen har gjort det mulig å planlegge og tenke noe mer langsiktig mht ansvarfordeling og kompetanseoppbygging. En av juristene har lang utdanningsjuridisk og pedagogisk erfaring blant annet innen vg. opplæring. Det er en stor styrke for oss - og for rettssikkerheten til elever i vg. opplæring.

c. *Måloppnåelse i lys av metodikk og strategier:* Overgangen mellom klagesak og hendelsesbasert tilsyn, evt tilbud om opplæring og veiledning, er flytende. Erfaringer fra klagesaksbehandlingen benyttes aktivt ved vurdering om bestemmelse om tilsyn. Et hendelsesbasert tilsyn er normalt ressurskrevende. Ved større samlet kapasitet ville vi ha benyttet hendelsesbaserte tilsyn, evt annen oppfølging i større grad enn hva vi maktet i dag. Et tema som ofte berøres hos Fylkesmannen generelt er i hvilken grad kommunene gjør bruk av klagesaker til beste for egen læring og skoleutvikling. Dette er en utfordring både for statlig tilsynsinnsans og skoleeier selv. Det gjelder utdanningsområdet såvel som på miljø-, plan/bygningsområdet osv. Her ligger et uutnyttet læringspotensiale. Kommunene etterspør veiledning og kompetanse. I noe roligere perioder har vi prioritert veiledning på kommunenivået med bred deltagelse med utgangspunkt i rutiner, planer, saker mv. I hovedsak gjelder dette kap 5-området.

d. *Måloppnåelse i lys av andre forhold i fylket:* Vi ser behov for å gjøre en nærmere analyse av det arbeidet som gjøres av PPT, både når det gjelder kvaliteten på de sakkyndige vurderingene, tidsressurs som PPT har til disposisjon og dimensjonering av PP-tjenesten. Det vises til pkt 32.5. - Skoleskyss er et komplisert samspill mellom ulike aktører. Utdanningsdirektoratets veileder om skoleskyss gav et forbedret grunnlag for veiledning og klagebehandling. Likevel har behovet for å gjennomføre tilsyn i tilknytning til skyssrettigheter i hele grunnopplæringen særlig i landkommuner med lange avstander, venting og skyssopplegg i en del tilfeller mer preget av økonomiske begrunnelser enn elevens ideelle beste i flere tilfeller vært fremme. - Økonomi er naturlig nok et gjennomgående element i mange klagesaker. Tidligere hadde vi langt flere klagesaker etter kap 5 enn hva vi har i dag. Det er all grunn til å anta at en viktig årsak i reduksjonen ikke ligger i at rettigheter oppfylles i større grad enn før, men i tildelings- og delegasjonsordninger fra skoleeier til skole: Ved overgang til rammetildeling er i mange tilfeller rektors budskap til foreldre som vurderer å klage at eneste måten å tildele elev A mer er ved å ta det fra andre elever ved skolen. Det gjør klageretten i mange tilfeller i praksis illusorisk. - Etter innføring av 9-a-retten mottar vi et antall henvendelser fra foreldre eller tidligere elever ang saker som ligger bak i tid. Det samme kan skje når foreldre tar barn ut av en skole og søker dem inn på annen skole (privatskole, annen off. skole), og som deretter reiser § 9-a-spørsmål i tilknytning til behandling/erfaringer ved den forrige skolen. Hensikten er ikke sjeldent et ønske om å oppnå oppreisning eller påføre elevens tidligere skole straff/reaksjon. Klageretten til Fylkesmannen etter kap 9-a gjelder en elevs nåtidige skolesituasjon, ikke den fortidige. Hjemmet må selv reise søksmål mot skoleeier om denne skal tas opp. Det skjer ytterst sjeldent. Men såret smerter like mye. En annen side ved den type klager er dette: Når kan vi anse at kommunen har gjort nok i en sak - til tross for at hjem/elev enda ikke er fornøyd med utfallet?

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum innkomne saker	Medhold/Delvis medhold	Avslag	Annet	Kommentar
Spesialundervisning, § 5-1	18	10	2	6	
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	3	0	0	3	
Skyss, § 7-1	7	2	2	3	
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	3	0	0	3	
Vurdering (standpunkt), kap 5 i forskriften	35	22	13	0	Vi har mottatt 35 klager på standpunkt karakterer. Av de 22 som fikk medhold har vi registrert at 6 har fått endret sin karakter. De fleste klagen gjelder praktisk estetiske fag.
Fremskutt skolestart, § 2-1 tredje ledd	1	1	0	0	
Bortvisning, § 2-10	1	0	0	1	
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	3	1	0	2	
Skoleplassering, § 8-1	5	3	2	0	
Sum	76	39	19	18	

Klage i videregående opplæring (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum innkomne saker	Medhold/Delvis medhold	Avslag	Annet	Kommentar
Spesialundervisning, § 5-1	1	0	0	1	
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	1	1	0	0	
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	1	0	1	0	
Sum	3	1	1	1	

31.3 Grunnskolens informasjonssystem, GSI

Gjennomføring av tiltak og evaluering av måloppnåelse

a. Generelt om forholdet til resultatkravene.

Sett i lys av hva som er realistisk ut fra embetets ressurser, kan vi rapportere at resultatkravene er oppnådd. Hos skoleeierene er det gjennom årene etablert fungerende rutiner på dette feltet. Dermed er det ikke vanskelig å oppnå at de som skal delta faktisk gjør det og fyller ut data. Leveringsfrist er overholdt.

b. Kvalitetssikring av data

Etterarbeidet med kvalitetssikring av data blir gjennomført på grunnlag av kontrollsystemet i GSI. Systemet er imidlertid så stort at kvalitetssikring totalt sett er utfordrende ut fra tilgjengelige ressurser.

Samtidig er det vesentlig at systemet som er omfattende og innholdsmessig krevende, endres og forbedres fra år til år, noe som byr på utfordring for brukerne. Det krever innsats av Fylkesmannen som brukerstøtte og informasjons-/veiledningsorgan, spesielt før og under hovedinnsamlinga. Brorparten av dette arbeidet utføres av

en person, men det er en til på kontoret med en viss kompetanse på feltet.

Ut fra effektiviseringshensyn har det vært vanlig å arrangere GSI-samlinger felles for Agder-fylkene med bred deltakelse, også fra skolenivå og med Svein Waade som foreleser. I 2010 arrangerte Vest-Agder egen samling for nye brukere uten ekstern foreleser. I tillegg deltok representant fra Fylkesmannen på workshop som Kristiansand kommune gjennomførte for rektorene som ledd i kvalitetssikringsarbeidet.

c. GSI og tilsyn

GSI blir brukt i tilsynsarbeidet når det gjelder gruppestørrelse og på andre felt. Vi viser til egen webrapport 1. april og til kap 31.1. Systemet er og viktig leverandør til statistikkheftet for Agder, Opplæringsvinduet, som gir et nyttig bilde av tilstanden, hovedsakelig i grunnutdanning, og brukes noe i sammenheng med kvalitetsvurdering. Dokumentet er et samarbeidsprosjekt med Fylkesmannen i Aust-Agder.

d. Videreutvikling av GSI

Sørvest-samarbeidet (kystfylkene fra Aust-Agder til Møre og Romsdal) er et nyttig og inspirerende redskap, også for videreutvikling av GSI. Arbeidet her videreføres til faggruppa gjennom representanten for samarbeidet der.

e. Oppsummering ang måloppnåelse på området: Etter Fylkesmannens vurdering og konklusjon er aktivitetskravene i embetsoppdragets pkt 31.3 utført i tråd med de angitte resultatkravene. Ut fra indikatorpunktene embetets ressurser, avdelingens kompetanse, anvendte metoder og strategier og evt andre forhold er de utført på en måte vi anser for å være kvalitetsmessig forsvarlig.

31.4 Informasjon og veiledning

Gjennomførte tiltak i henh til oppdrag

a. Regional konferanse med emner fra oppl kap 4A (voksne): Konferansen ble planlagt felles for begge agderfylkene, men ble etter godkjenning i Udir utsatt til 10. - 11. februar 2011. (2 dager/per dd: 70 påmeldte). Årsaken var ønske fra flere kommuner - og stort arbeidspress i embetene; for FMVAs vedkommende blant annet gjennomføring av kap 4A-tilsyn i flere kommuner (se ovenfor).

b. Informasjon vedr lov og regelverk: Tiltaket er utført som tema på Fylkesmannens utdanningsmøter gjennom hele året, løpende veiledning (muntlig, skriftlig) på grunnlag av henvendelser fra skoleeiere, skoler, foreldre, elever, media mfl, nettinformasjon, veiledningsmøter med enkeltkommuner og med nøkkelpersoner (nyansatte kommunalsjefer o.l., pp-ansatte, andre). Det

c. Formidle resultater fra tilsyn: Tiltaket er utført som tema på Fylkesmannens utdanningsmøter, gjennom utlegging og offentliggjøring av tilsynsrapporter på Fylkesmannens nettside, i møte med KS og gjennom annen, løpende informering.

d. Veiledning av skoleeiere vedr tilstandsrapport og funksjonalitet i Skoleporten: Oppdraget er utført ved informasjon, gjennomgang og demonstrasjon på Fylkesmannens utdanningsmøte for alle skoleeiere. Fylkesmannen har også gitt tilbud og gjennomført tre regionale verksteder i fylket der både nasatte på kommune- og skolenivå deltok. Temaet ble også aktualisert og forsterket under gjennomføring av studietur for fylket 17. - 21. november til Edinburgh for kommuner/fylkeskommune/rektorer i vg. opplæring.

e. Arrangere fylkesvis konferanse om skoleutvikling mv: Gjennomført med svært god deltaking.

f. Bistand vedr veilederkorps: Vest-Agder var et av to fylker som deltok i utprøving av veilederkorps. Dette ble avsluttet i 2010. Oppdrag vedr rekruttering av nye veiledere er gjennomført. En fra avdelingen var deltaker etter forespørsel fra Udir i den nasjonale ressursgruppen for ordningen.

g. Informasjon om "Bedre læringsmiljø": Oppdraget er gjennomført som tema på den fylkesvise konferansen (ovenfor), samt har vært vist til på et av Fylkesmannens utdanningsmøter.

Evaluering av måloppnåelse

a. Måloppnåelse i lys av embetets ressurser: Vi har gjennomført pålagte tiltak på en tilfredsstillende måte. Jfr dog pkt a ovenfor, som vi gjennomfører 10.-11. februar 2011 som fellessamling med Aust-Agder. Udir deltar.

b. *Måloppnåelse i lys av kompetanse:* Vi vurderer arbeidet med å gjøre funksjonen 'Tilstandsrapporten' kjent og tatt i bruk som svært godt. En tilbakemeldingsrunde senere fra alle offentlige skoleeiere viste det tydelig.

c. *Måloppnåelse i lys av metodikk og strategier:* Tilfredsstillende, blant annet ved at vi har vært ytre aktive, synlige og veiledende tett på skoleeiere. Den fylkesvise konferansen om skoleutvikling (jfr ovenfor) samlet ca 90 deltakere. Fylket har 16 kommuner/fylkeskommune og ca 105 skoler.

d. *Andre forhold i fylket:* Intet særlig å bemerke utover det som alt fremgår blant annet av 31.1 og 32.5 om informasjon/veiledning om regelverk.

31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver

Gjennomførte tiltak i henh. til oppdrag

a. *Oppgaveløsning:* Oppgavene er utført i henhold til oppdrag. Det har ikke forekommet uregelmessigheter e.a. under gjennomføringen. Vi har kunnet bistå skoler/skoleeiere i den grad de har meldt behov.

b. *Ressursbruk:* 23 ukeverk

c. *Prøver/eksamener som del av grunnlaget for tilsynsarbeidet:* I et fylke der kommunene samstemmer i å strekke seg mot bedre resultater er dette en viktig del av nevnte grunnlag. Fylket har flere små ungdomsskoler. Bruk av karakterstatistikk i sammenligning av nivå mellom skoler/kommuner er derfor en sårbarhetsindikator som brukes. Det samme gjelder interessen for å melde seg som fagpersoner (sensorer). Fylkesmannen har i sin årlige publikasjon Opplæringsvinduet <http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=19668&amid=3454709> en ganske bred dokumentasjon vedr dette til bruk for egen analyse - og som grunnlag for kommunenes eget analysearbeid.

d. *Deltakelse på nasjonale prøver:* Det vises til tabelldata. FMVA vil sammen med øvrige embeter i Sørvest-regionen gjennomføre tilsyn på temaet i tre kommuner i Vest-Agder våren 2011. Det er pr dd fastsatt hvilke kommuner dette skal være. Gjennomgang av utvalgsgrunnlaget viser kun ganske små uregelmessigheter.

e. Erfaringer fra arbeid på feltet brukes direkte og indirekte inn mot tilsyns- og områdeovervåkingsarbeidet mot kommuner og private skoler. Etter oppsummerte erfaringer mv har vi også i 2010 prioritert en runde i fylkets fire samarbeidsregioner der vi møtte skolefaglige rådgivere og alle rektorer på ungdomstrinnet. Den tette kontakten er svært nyttig mht resultater og erfaringer, gjennomgang av prosedyrer etc vedr klage mv. – og som mulighet for oss til å innhente skolenes egne erfaringer fra gjennomføringen.

f. Etter dårlige prøveresultater høsten 2007 ble det tatt et initiativ benevnt som ”Skoledugnaden” med deltagelse fra kommuner, KS, UiA, Utdanningsforbundet i begge fylker, fylkeskommunene og fylkesmennene med sikte på økt skoleeier- og resultatfokus. Det har vært jevnlig møter i gruppen siden da. Et konkret resultat ble blant annet et årsvist seminar om skolekvalitet for rådmenn, politikere mfl i forbindelse med Sørlandsk lærerstevne i oktober hvert år. Seminaret ble gjennomført også i 2010. Etter beslutning i gruppen ble "Skoledugnaden" organisatorisk og tiltaksmessig lagt inn i det regionale GNIST-partnerskapet fra 2010.

Evaluering av måloppnåelse

Ressurser, kompetanse, metoder og andre forhold: Oppgavene er gjennomført i tråd med pålegg. Vi anser dem utfra de anførte indikatorene som kvalitetsmessig tilfredsstillende ivaretatt.

Særskild Rapportering	JA	NEI	Øvrige kommentarer
1. Benytter embetet informasjonen som fremkommer ved avvikling av prøver og eksamener i tilsynsarbeidet?	X		

Særskild Rapportering	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
	Andelen fritatte (gjennomsnitt for samtlige prøver på		Basert på tallmateriale fra GSI er andelen elever som enten mottar	

<p>2. Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver</p>	<p>5.trinn og 8.trinn) er i Vest-Agder 2,7 % mot 2,3 % i landet totalt. Andelen fritatte er større på 5. klassetrinn (3,7 % fritatte på regneprøven og 4,3 % fitatte på leseprøven) enn på 8.trinn (1,3 % på regneprøven og 1,6 % på leseprøven).</p>	<p>Variasjonen i andel fritatte varierer i de ulike kommunene mellom 0 og 5,2 %.</p>	<p>spesialundervisning eller deltar i særskilt norskopplæring i Vest-Agder 16,6 % mot 16 % i landet totalt. På den bakgrunn er det ikke grunn til å tro at totalandelen i Vest-Agder avviker markant sammenlignet med landet forøvrig.</p>	
---	---	--	--	--

31.7 Tilskuddsforvaltning

Tiltak og aktivitet

Det vises til egen rapportering. Aktuelle tilskuddsordninger for Vest-Agder er fulgt opp med informasjon om vilkår etc.

Vedrørende kap 225 post 72 Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram - Det europeiske ungdomsparlament

I 2010 ble det arrangert to ordinære internasjonale sesjoner i tillegg til en ekstraordinær internasjonal sesjon.

I april arrangerte EYP Norge en internasjonal sesjon i Tromsø. Grunnet askesituasjonen i Europa fikk man ikke samlet mer enn ca 90 av 330 deltakere. Det ble derfor arrangert en erstatningssesjon i Lillehammer i desember 2010. 219 deltakere fra hele Europa deltok, og Norge ble ved begge sesjonene representert av 4 elever og en lærer fra hver av skolene Kristelig Gymnasium og St. Olav videregående skole.

Den nasjonale sesjonen i september ble arrangert av Veteranorganisasjonen EYPNAA som består av tidligere deltakere. De gjorde en meget profesjonell og solid innsats, og gjennomførte et særlig godt arrangement i samarbeid med lokale kontakter i Bergen.

I oktober ble det gjennomført en internasjonal sesjon i Lviv, Ukraina, hvor Norge ble representert av Stavanger Katedralskole og Drammen videregående skole med henholdsvis fire elever og en lærer fra hver skole. Dessuten var en delegat fra Kongsbakken videregående skole på tysk forum i Frankfurt.

Leder i Nasjonalkomiteen er nå Pia Elverhøi.

Vedrørende kap 225 post 73 Tilskudd til studieopphold i utlandet

Vest-Agder har siden 1994 hatt ansvar for div internasjonale oppgaver. Dette gjelder drift mv av ordning med at et antall norske elever tas inn på treårige, ordinære tilbud på franske lyceer (Rouen, Bayeux, Lyon), inntak av norske elever ved United World Colleges over hele verden, det europeiske ungdomsparlament (EUP), TROLL-stipend og en ordning med stipend for elever som ønsker å ha opphold i Tyskland. I tillegg er Vest-Agder tildelt oppgaven med å behandle søknader om å ta ny/utsatt eksamen på vg skolenivå i utlandet.

Selv om vi ikke har noe rapporteringskrav hjemlet spesifikt i embetsoppdraget, tas nedenfor inn en årsbeskrivelse for 2010. Det gjøres for øvrig oppmerksom på at gjennomføring av oppdraget skjer med jevnlig kontakt både med KD (innhold, utvikling etc) og Utdanningsdirektoratet (tilskuddsforvaltning, saker).

Generelt

Tildelingsbrev nr. 1, og tildelingsbrev nr. 2 for 1994 har ligget til grunn for arbeidet. Det gode samarbeidet med UWC Norge og "Les Anciens" har fortsatt, og i begge organisasjonene har man lagt ned mye arbeid i å få til gode hjemmesider med fyldig informasjon, som supplement til våre egne sider. Bevilgningene er brukt i samsvar med retningslinjene.

Vår hjemmeside (FIVAI.NO) med informasjon om de internasjonale tilbudene fikk ny utforming i 2008. Vi har i 2009 og 2010 videreført arbeidet med å bedre siden. Dessuten har vi digitalisert søknadsprosessen for Trollstipend, og vi legger mye mer informasjon ut på siden. Dette betyr at vi ikke lenger sender papirskjema til

skolene.

United World Colleges

Dette året var søkerallene spesielt gode. 110 jenter og 42 gutter søkte opptak, og etter vanlig søknadsbehandling og intervjuer ble 40 tilbudt plass. De norske elevene er høyt verdsatt ved skolene, og gjør det stort sett meget godt faglig. I 2010 besøkte en representant fra Utdanningskontoret UWC-skolen i Italia. Elevene gav uttrykk for at det var meget godt fornøyd med skoletilbudet, og vi fikk et meget godt inntrykk av skolen.

UWC Norge har søkt om å få utvide antall elevplasser.

Franske lyceer – treårig tilbud

Søkerallene var meget gode for jenter, totalt 45 til 14 plasser. Men bare 9 gutter meldte seg, og av disse ble kun 7 tilbudt plass. Imidlertid valgte bare 13 jenter og 5 gutter å ta imot plassen.

Nytt internat i Rouen er nå i bruk. Dette betyr at vi har anledning til å sende både jenter og gutter til Rouen. Dette er noe vi vurderer. I Lyon og i Rouen ble det tilsatt ny seksjonsleder. Ordningen med assistent i Bayeux synes å være i et godt spor, og ser nå ut til å være på plass på permanent basis. Egenandelen for elevene er den samme som de foregående år, men vi har gjort en omlegging til at alt betales inn første året. Dessuten har vi inkludert betalingen til vertsfamilier i beløpet foreldrene betaler. Kontoret hadde som vanlig ansvaret for det fire-ukers forberedelseskurset som ble holdt på Centre Culturel i Oslo og også omfattet elever som skulle til 1-årig og 2-årig opphold i Frankrike, til sammen 32. I år arrangerte kontoret studietur til Paris og Rouen for utdanningsdirektørene og vi arrangerte en studietur til Lyon og Paris for internasjonaliseringsansvarlige i fylkeskommunene. Vi har også arrangert en idédugnad for mange aktuelle aktører med tanke på å styrke rekrutteringen. Vi har som vanlig deltatt på en rekke utdanningssmesser og seminarer for å informere. Hovedkanalene for informasjon er internett.

Selv om vi har visse vansker med å få et tilstrekkelig antall kvalifiserte gutter, mener vi likevel at denne ordningen er så vellykket og givende faglig og menneskelig at den også burde utvides til å gjelde andre land, især Tyskland.

”Trollmidler”

Gruppereiser: I 2010 ble 33 søknader imøtekommet. Disse stipendene innebærer at 520 elever og deres 49 ledsagende lærere skulle kunne dra på studietur til Frankrike. Det var 12 lærere som fikk innvilget stipend. Dette er et urovekkende lavt tall. Vi hadde derfor en ekstra utlysingsrunde i august for lærerstipendene.

Trollkomiteens medlemmer kommer fra ulike deler av landet, og det å være med i komiteen går på omgang. Medlemmene i Trollkomiteen 2010 kom fra Vestfold, Vest-Agder, Hordaland og Sør-Trøndelag.

Andre oppgaver

Stipendtilbud via den tyske ambassade kom også i 2010, og 12 delstipend (hvor deltakerne betaler reise tur-retur Tyskland) og fem helstipend (med alle utgifter dekket) ble delt ut. Alle plassene ble fordelt i samarbeid med fylkeskommunene. Som vanlig viser rapportene at oppholdene er godt organisert og innholdsrike. Ikke alle fylkene som fikk tilbudet, klarte å stille kandidater. Så vi benyttet oss av reservekandidater fra andre fylker slik at alle plassene kom til nytte for norske ungdommer. Det var også en norsk følgelærer med.

Evaluerings

a. Måloppnåelse i lys av ressurser: Oppgaveløsningen tas godt og tilferdsstillende vare på av avdeling (saksbehandlere) og merkantile støttefunksjoner i embetet. Gjennom stabilitet og innarbeiding av rutiner/system vedr disponeringsfullmakter, regnskapsføring og rapportering vurderer vi kapasitet og kvalitet som tilfresstillende. Samspill/oppgavefordeling mellom avdeling og fellesfunksjoner i embetets administrasjonsavdeling er godt.

b. Måloppnåelse i lys av kompetanse: God. Både saksbehandler/økonomi og saksbehandler/landsdekkende funksjon har god kompetanse og god erfaring ift oppgaveløsningen. Sistnevnte behersker engelsk og fransk som arbeidsspråk. Inspkjesjon/tilsyn av budsjett rutiner/økonomiforvaltning ved de tre norske seksjonene ved skolene i Frankrike januar 2010 ble gjennomført av disse to, jfr omtale under pkt 31.1. Avd.direktør behersker engelsk og delvis fransk som arbeidsspråk.

c. Metoder/strategier/andre forhold: Intet særlig å rapportere ut over det som fremgår av beskrivelsen under oppgaveløsningen ovenfor.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i grunnopplæringen

Nendefor følger rapportering på underpunktene i embetsoppdragets resultatområde 32.

32.2 Kompetanseutvikling

Gjennomførte tiltak

Fylkesmannen har informert kommunene, fylkeskommunen og de private skolene om nasjonale føringer slik de fremkommer i "Kompetanse for kvalitet - strategi for videreutdanning av lærere" og de konkrete sentrale føringene for 2010.

For best mulig samordning og informasjon deltar kontoret på møter i skoleeierforum som er et samarbeidsorgan på dette feltet for begge agderfylkene og som regelmessig har møter med Universitetet i Agder. KS har sekretariatsfunksjonen.

Videreutdanning

De gratis viderutdanningstilbudene fikk en oppslutning som innebar tilskudd til skoleeierne på kr 1.700.833,-, av dette kr 583.833,- til andre fag for høsten 2010. Beløpene blir ikke vesentlig endra for våren 2011. Det resterende av bevilgninga, knappe 150.000,- blei disponert til etterutdanning på prioriterte områder.

I tillegg kommer beløpet for våren 2010 der det blei utbetalt kr 2.783.332,33.

På gratisstudiene deltok 15 fra 7 av kommunene og fylkeskommunen, et tall som nok burde vært høyere, tilbudet på 78 plasser tatt i betraktning. Deltakerne er jevnt fordelt på fagene, men matematikk på UiA har flest deltakere med 3. I "andre fag" er deltakelsen også spredt for de 12 deltakerne.

Skoleeierne begrunner som oftest den lave påmeldinga med at de ikke har midler til egenandel. Det skinner likevel igjennom en viss forbeholdenhet til det sentraliserte systemet. Vår største bykommune, som langt på vei representerer halve fylket i innbyggertall har ingen deltakere i videreutdanning da de satser sterkt på etterutdanning via eget pedagogisk senter. Tilgang til velutdanna lærere vurderes som god der.

Fylkesmannen mener at sentrale retningslinjer er nitid fulgt opp i arbeidet her på kontoret med videreutdanninga med henblik på informasjon, oppfølging og bidraget til regionalt samarbeid. Vi finner ikke årsak til den lave deltakelse i embetets metoder, kompetanse, ressurser eller strategier. Vi har god kontakt med skoleeierne.

Etterutdanning

Fylkesmannen har tildelt kr 4.275.00,- i etterutdanning i samsvar med føringene i tillegg til omdisponert beløp fra videreutdanning som nevnt foran. Forutsetningen i føringene fra Utdanningsdirektoratet, b.l.a. om at om lag en firedel av midlene har aktører innen fag og yrkesopplæring som målgruppe, er fulgt opp.

For etterutdanning på prioriterte områder blei midlene til de offentlige grunnskolene tildelt etter fullmakt fra skoleeierne til de tre pedagogiske sentra som disse skoleeierne i de tre regionene i fylket står bak, dette for rasjonell og effektiv utnyttelse av midlene, basert på og som forsterking av struktur og system som er etablert på dette feltet i Vest-Agder.

Forrige års rapportering er fulgt opp i tråd med forutsetninger og pålegg.

GNIST: Fylkesmannen har deltatt i det regionale GNIST-samarbeidet, som har omfattet både Aust- og Vest-Agder. Begrunnelsen for Agder-samarbeidet ligger i felles universitet (UiA), og at KS har felles sekretariatsordning for begge fylker. Sekretariatsfunksjonen for GNIST er lagt til KS Agder. Samarbeidet forøvrig har bred oppslutning fra kommuner/fylkeskommuner, Utdanningsforbundet i begge fylker, Elevorganisasjonen, LO, NHO og andre parter.

Evaluering av måloppnåelse

a. *Måloppnåelse i lys av embetets ressurser*: Det har vært mulig å prioritere området ut fra oppgaver og løpende og langsiktige behov.

b. *Måloppnåelse i lys av avdelingens kompetanse:* Avdelingen har god erfaringsbasert og faglig kompetanse på hovedfags-/masternivå om skoleeierrollen og veiledning/skoleutvikling, herunder organisering, samhandling, tilrettelegging og saksbehandling på skole-, kommune- og fylkesnivå.

c. *Måloppnåelse i lys av metodikk og strategier:* Fylkesmannen legger stor vekt på å møte skoleeiere på ulike arenaer herunder også bidra til samarbeid, kontakt og nettverksbygging mellom dem i mellom (kommuner, fylkeskommune, UiA, KS og andre). Vi har innarbeidde, kvartalsmessige *utdanningsmøter* i fylket der alle skoleeiere inviteres til å delta - og deltar, også fylkeskommunen. Det er i 2010 gjennomført studietur for en gruppe på 30 deltakere fra fylket (hele grunnopplæringen til Edinburgh for å studere skotsk skole- og kvalitetsutvikling. Studieturen er senere fulgt opp med en ettersamling for alle. *Skoleeierforum Agder* er et representativt samarbeidsorgan for begge agderfylkene der fylkesmennene deltar. Det driftes av KS, og er blant annet etablert for å sikre en best mulig to-veiskontakt med Universitetet i Agder, men også for å ivareta koordineringsbehov for hele grunnopplærings-Agder. - I arbeidet med å nå ut med kompetansestrategien er i tillegg til nevnte møteplasser også benyttet nettinformasjon og annen skriftlig og muntlig informasjon.

d. *Måloppnåelse i lys av andre forhold i fylket:* En viss skepsis overfor gjeldende kompetansestragi fra skoleeiere i fylket er omtalt ovenfor. Skspisen har i hovedsak gått på at ordningen er "*for god for for få i forhold til for mange som ikke får noe*". Ofte er vist til at ordningen er dyr for skoleeier.

Ressursbruk: 7 ukeverk

32.3 Skoleporten

Gjennomførte tiltak

Vi mener å ha gjort en betydelig innsats for at skoleportens ulike element skal brukes i lokal kvalitetsvurdering og rapportering. Vårhalvåret var dette et prioritert satsingsområde.

I tillegg til konferansen "Verktøy for skoleutvikling - fra ord til handling" 5. mai i regi av Utdanningsdirektoratet ga vi skoleeiere og private skoler informasjon og veiledning om Skoleporten med fokus på Tilstandsrapporten gjennom 3 egne samlinger med workshops for skoleeiere og ledere regionsvis i fylket.

Kommunene har tatt i bruk Tilstandsrapporten. Vi har nå (2011) bedt alle kommuner om oversendelse av kommunale tilstandsrapporter - både for å få innsyn i hva de har gjort, hvordan den brukes - og for å få et enda bedre grunnlag for overvåking/analyse fro vår egen virksomhet.

Alt i alt innebærer den nevnte innsatsen her relativt stor ressursbruk i 2010 på Skoleporten sett i sammenheng at en person i en periode på et par uker arbeidet nesten sammenhengende med publikasjonen "Opplæringsvinduet" felles med Aust-Agder. "opplæringsvinduet" foreligger i skriftlig versjon og som nettpublikasjon (<http://www.fylkesmannen.no/hoved.aspx?m=144&amid=3404095>) I dette arbeidet var data fra Skoleporten sentrale. Utdanningsvinduet representerer et meget tjenlig grunnlag for embetet som utgangspunkt for samtaler og refleksjon i møter med skoleeierne ved siden av at det er et viktig analyseredskap i tilsynsarbeidet.

Vi startet og i 2010 arbeidet med et internt grunnlagsdokument for områdeovervåking/risikovurdering der og en vesentlig bestandel av data kommer fra Skoleporten som og blir rutinemessig bruk i forbindelse med tilsyn.

Embetet har erfarne medarbeidere i forhold til bruk av dette redskapet, så vel som teknisk som i relasjon til kvalitetsutvikling i skolen. Vi anser 2010 som et gjennombruddsår for skoleeierne i bruken av Skoleporten ut fra at den nå leverer mer oppdaterte tall og Tilstandsrapporten som et viktig redskap. Vi antar at statistikken for websida viser det, selv om det fremdeles er et stort potensiale for å utnytte rapportfunksjonen bedre, men og å forbedre denne.

Evaluering av måloppnåelse

a. *Måloppnåelse i lys av embetets ressurser:* Tilfredsstillende

b. *Måloppnåelse i lys av avdelingens kompetanse:* Avdelingen har to svært kompetente medarbeidere på området.

c. *Metodikk og strategier:* Skoleporten (data, rapportfunksjoner, anvendelse i kvalitetsutvikling, metodikk) har

vært tema på samlinger for kommuner og andre ved flere anledninger. Særlig vil vi fremheve regionale verksteder vi har gjennomført i fylket der tema har vært praktisk anvendelse, trening i bruk og tilhørende drøfting/veiledning av funksjon og hensikt.

d. Andre forhold: Intet spesielt å rapportere ut over det som fremgår av tiltaksbeskrivelsen ovenfor.

Ressursbruk: 5 ukeverk

1. Har embetet oppdatert brukerstøtte- og veiledningsfunksjon?

Ja

Øvrige kommentarer

Embetet utfører støtte og veiledning ved to av saksbehandlerne ved kontoret, og behovet vurderes som godt dekket. Sammen med Fylkesmannen i Aust-Agder gir embetet ut et eget hefte, "Opplæringsvinduet" på ca 60 sider med bl.a. data fra Skoleporten og med tilhørende 40-siders tabellversjon siden hovedheftet mest baserer seg på grafisk framstilling. Publikasjonen er ofte grunnlag for drøftinger på utdanningsområdet på de sentrale kommunemøtene som Fylkesmannen arrangerer. Det vekker også interesse i en del andre sammenhenger.

2. Benytter embetet Skoleporten i tilsynsarbeidet?

Ja

Beskriv hvordan

I forberedelse av tilsyn, områdeovervåking og risikovurdering brukes Skoleporten som et formålstjenlig redskap. Kontoret lager et eget internt grunnlagsdokument med data for områdeovervåking, mest fra Skoleporten.

3. I hvilken grad brukes Skoleportens elementer i lokal kvalitetsvurdering?

Med de siste forbedringene og oppdateringene har Skoleporten blitt et nyttig redskap i lokal kvalitetsvurdering, og den har fått en helt annen posisjon hos skoleeierne en tidligere. Kvalitetsrapporten og oppdaterte tall bidro til et gjennombrudd. Det har og vært vist interess for ståstedsanalysen og organisasjonsanalysen

4. Innspill fra embetet til forbedringer av Skoleporten:

Siden bruken av ståstedsanalysen og organisasjonsanalysen etterspørres, ville det være til hjelp for fylkesmenene dersom vi hadde tilgang til å se bruken av disse i systemet. Rapportsystemet kan strømlinjeformes ytterligere med rapporter i oversiktlig format.

32.4 Erfarings- og kunnskapsinnhenting

Gjennomførte tiltak i henh. til oppdrag

a. Vedr støttetiltak for kommuner som gis tilbud om støttetiltak: Oppdraget ble gjennomført. For Vest-Agders del var en av kommunene (Marnardal kommune) med blant de 40 som utgjorde gruppen med antatt behov for oppfølging. Fylkesmannen laget en vurderende statusbeskrivelse i samarbeid med kommunen, som bel oversendt Udir. Kommunen har tatt imot tilbudet om videre oppfølging i 2011.

b. Forsøk med 2. fremmedspråk på barnetrinnet: Oppdraget ble gjennomført. Invitasjon ble gjort kjent for alle kommuner muntlig på Fylkesmannens utdanningsmøte - og to ganger ved skriftlig oversendelse. I tillegg ble flere kommuner oppringt direkte med spørsmål om deltagelse. Ingen kommuner meldte seg som interesserte. Dette var skuffende.

c. Veilederkorps: Oppdraget gjennomført inkl fullføring av utprøving av ordningen i Vest-Agder (sammen med Hordaland). En fra avdelingen deltar i sentral ressursgruppe i Udir for ordningen.

d. Kunnskap/erfaring om sektorens erfaringer med LK06: På oppdrag fra Udir stod FMVA for det arrangementstekniske ved gjennomføring av erfaringsseminar i november 2010 om Utdanningsvalg og Elevrådsarbeid. Representanter for tre kommuner samt fylkeskommunen deltok sammen med representanter for Udir og KD.

e. Dronning Sonjas skolepris: Informasjon ble formidlet til alle skoleeiere (muntlig, brosjyre).

f. Kartlegging av skolenedleggelses (antall, årsaker, konsekvenser for elevene) i løpet av de tre siste

skoleårene: Oppdraget gjennomført og rapport oversendt Udir.

Evaluering av måloppnåelse

Samlet vurderer vi det vi har oppnådd ut fra tilgjengelige ressurser, egen kompetanse, anvendte strategier/metoder mv. som tilfredsstillende for området. Oppgavene er utført ut fra foreskrevet oppdrag.

32.5 Tiltak innen tilpasset opplæring og spesialundervisning - kap. 230.01

Gjennomførte tiltak mv.

Avdelingen har tilsatt rådgiver i hel, fast stilling finansiert fra kap 230 med særlig ansvar for å følge opp tiltak innen tilpasset opplæring og spesialundervisning med utgangspunkt i det totale opplæringstilbudet som skal gis (tilpasset opplæring som generell rett etc).

En betydelig del av stillingen har vært koblet opp mot avdelingens tilsynsprogram. Til stillingen er også lagt klagebehandling etter kap 5 i opplæringsloven. Klagebehandling er i tillegg til rettssikkerhetsaspektet for den enkelte også en anledning for innsyn, veiledning og informasjon overfor enkeltskoler (rektorer, spesialpedagogiske koordinatore, ppt, mfl)

Vedkommende rådgiver har ansvar for å ha regelmessig kontakt med Sørlandet kompetansesenter (Statped). I tillegg til Fylkesmannens utdanningsmøter (se egen omtale) har vi fast kontakt med fylkets nettverk av PPT-ledere i form av regelmessige møter og løpende kontakt. Det ble i 2010 gjennomført to slike kontaktmøter. På et av dem deltok også representanter fra HABU, Sørlandet kompetansesenter og NAV Hjelpemiddelsentralen for å orientere om sine respektive arbeidsfelt samt vurdere muligheten for å gjennomføre et ASK-kurs (alternativ og supplerende kommunikasjon) for PP-tjenesten i løpet av 2011.

5. - 8.mai 2010 ble det avvirket en studietur for PPT-lederne til London, organisert av Fylkesmannen i samarbeid med pp-ledergruppen. Studieturen omhandlet temaet inkluderende opplæring og omfattet skolebesøk og forelesninger/drøftinger rundt dette temaet.

Høsten 2010 deltok rådgiver på PPT-seminar i Danmark for alle ansatte i ppt i fylket og informerte om relevante saker fra Fylkesmannens Utdanningskontor samt ga en orientering om forholdene rundt taushetsplikt og dokumentarkivering for merkantile medarbeidere i PP-tjenesten. Seminaret er årvisst.

Vi har i løpet av 2010 igangsatt oppfølgingstilsyn på kapittel 5 i 5 kommuner. Rapporter vil bli ferdigstilt i 2011.

Kontoret har også gjennomført flere kurs for blant annet pp-ansatte om taushetsplikt, veiledning i rettigheter og saksbehandling på det spesialpedagogiske området.

Midlene fra kap 230 er særlig viktige blant annet fordi de gjør det mulig for oss å ha et faglig fokus som del av tilsyn og klagebehandling etter kap 5 i opplæringsloven (spesialundervisning, spesialpedagogisk hjelp) herunder veiledning etc i forhold til system etc i den enkelte kommune.

Utfordringene for skoleeiere innenfor området 'tilpasset opplæring/spesialundervisning' er store både med hensyn til jus og kompetanse.

Med en egen rådgiver på området settes Fylkesmannen langt bedre i stand til å tydeliggjøre og markere PP-tjenestens sterke mandat og oppgave i henhold til opplæringsloven, og på den måten sikre elevenes rettigheter. I så måte er stillingen helt nødvendig for å beholde fokus og nivå.

Det er ikke trukket overhead av bevilgningen.

Evaluering

a. Måloppnåelse i lys av embetets ressurser: Ut fra egen vurdering og tilbakemeldinger fra sektoren anser vi dette som tilfredsstillende. Det må likevel sies at utfordringene vedr tilpasset opplæring/spesialundervisning er svært store.

b. Måloppnåelse i lys av kompetanse: Den som har hovedansvar for området har master i pedagogikk og lang erfaring som skoleleder og pedagogisk utvikler. I kombinasjon med avdelingens utdanningsjuridiske kompetanse og ytre nettverk blant annet ulike statped-enheter anser vi dette som tilfredsstillende.

c. Måloppnåelse i lys av metodikk og strategier: Jfr beskrivelse av tiltak mv ovenfor. Dette anses som tilfredsstillende. Behovet for veiledning overfor både ppt, kommunenivået og skoler er stort til tross for flerårig vektlegging av dette.

d. Andre forhold i fylket: Antall elever som har spesialundervisning etter kap 5 øker og er inneværende skoleår

8,3% i grunnskolen i Vest-Agder. Dette er bekymringsverdig, selv om utviklingen er nokså parallell i øvrige fylker. Grunnene til økningen er flere. Kommunal økonomi er en av dem. En i praksis mer teoretisk orientert ungdomsskole påvirker nok også statistikken, men samlet sett representerer økningen i spesialundervisning en stor utfordring både for lokal og nasjonal skoleeier som det er nødvendig med en bredere drøfting av. Fordelingen gutter/jenter av elever i denne gruppen er stabilt og ganske entydig i alle kommuner ved at guttene utgjør det dobbelte av jentene, og representerer en utfordring i seg selv. Økningen av kap 5-elever setter et stort press på pp-tjenestene. Det er bekymringsverdig, og går utover kvaliteten i utredningsarbeidet. Vi mener å se at turn-over'en i pp-enhetene er markant.

Kun to kommuner er alene om sin pp-tjeneste (Kristiansand og Vennessla). Tre interkommunale pp-enheter dekker resten av fylket. Vg. opplæring har egen ppt-enhet.

Resultatområde 33 Tilsyns- og forvaltningsoppgaver på barnehageområdet

Nedenfor følger rapportering på oppdrag som følger av underpunktene i embetsoppdragets resultatområde 33.

33.1 Tilskuddsforvaltning

Gjennomførte tiltak

I 2010 utbetalte Fylkesmannen i Vest-Agder kr. 930.031.361,- i ulike statlige tilskudd til barnehagesektoren.

Fordeling på de ulike tilskuddsartene:

Statstilskudd til drift kr. 660.667.975,-

Barnehagetilbud til barn av nyankomne flyktninger: kr. 2.671.661,-

Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder; kr. 1.817.282,-,

Tilskudd til tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne i barnehage:

kr. 30.903.602,-

Skjønnsmidler til barnehagesektoren: kr. 227.623.182,-

Tilskudd til faste plasser i midlertidige lokaler; kr. 3.110.000,-.

Investeringsstilskudd til nye barnehageplasser; kr. 4.093.160,-.

Klager: Fylkesmannen mottok ingen klager på vedtak om tilskudd.

Tilskuddskontroll: Fylkesmannen har foretatt tilskuddskontroll på alle tilskuddsområdene. Dette blir rapportert på egne skjema til KD.

Evalueringsav måloppnåelse

Retningslinjer for tilskuddsordningene, samt rundskrivene som regulerer de ulike tilskuddene ligger til grunn for vårt arbeid med tilskuddene. Fylkesmannen har ofte kontakt med søkerkommune når vedtak skal fattes. Vi henvender oss både ved e-post og telefonkontakt.

a. Måloppnåelse ut fra embetets ressuser: Fylkesmannen legger stor vekt på å behandle tilskuddene presist og rimelig raskt. Vi makter ut fra kapasitet å holde tilfredsstillende og gjennomgående relativ kort saksbehandlingstid i søknadssakene.

b. Måloppnåelse ut fra avdelingens kompetanse: Tilskuddsforvaltningen ivaretas kompetansemessig på en god og tilfredsstillende måte. Vi har ikke hatt avvik/saker/uregelmessigheter med bakgrunn i manglende kompetanse.

c. Andre forhold: Intet særlig å rapportere.

Fylkesmannen vurderer oppdraget som gjennomført og at resultatkrav er oppnådd.

33.2 Klagesaksbehandling

I 2010 mottok vi ingen klager etter lov om barnehager.

Vi har likevel hatt et relativt stort antall henvendelser fra både kommuner og barnehageeiere som omhandler juridiske spørsmål. Uten at vi har foretatt konkret tidsregistrering av medgått tid, har vi grunnlag for å si at en ikke ubetydelig del av avdelingens samlede tidsressurs brukes til dette formålet. Vi mener videre at veiledning er en viktig grunn til at vi ikke har hatt klagesaker til behandling i 2010.

Avdelingens kapasitet og kompetanse på området er tilfredsstillende.

Type Klage	Klager gis medhold/delvis medhold	Klager gis ikke medhold	Opphevet/returnert	Sum	Sum innkommet 2009
Barnehageloven § 10					
Forskrift om familiebarnehager § 7					
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd § 6	0	4	0	4	4
Forskrift om foreldrebetaling § 5					
Barnehageloven § 16					
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4					
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3					
Merknad					

I 2010 har ikke Fylkesmannen i Vest-Agder fått tilsendt, eller behandlet noen klagesaker etter lov om barnehager. I 2009 var klagesakstallet 4.

33.3 Informasjon og veiledning

Gjennomførte tiltak

Fylkesmannen har arrangert to samlinger for kommunene som barnehagemyndighet. En samling våren 2010 gikk over 5 dager og var lagt til Universitet i Agders studiesenter på Lesvos. Tema der var blant annet FNs barnekonvensjon, spesialpedagogisk hjelp etter oppl § 5-7, stortingsmelding om kvalitet i barnehagen, høring vedr innlemming av barnehagetilskudd i kommunale rammetilskudd og departementets høringsutkast til likeverdig behandling av private barnehager.

Høstmøtet var en samling som gikk over en dag. Hovedtema var innlemming av barnehagetilskudd i kommunale rammer, Brenna-utvalget og nyopprettet foreldreutvalg. Universitetet i Agder og Utdanningsforbundet inviteres til alle slike møter. Fylkesmannens barnehagemøte er arena for formidling av aktuell statlig informasjon, erfaringsutveksling, diskusjoner av ulike problemstillinger, juridiske problemstillinger, presentasjon av ulike prosjekt m.m. Ofte benytter vi også gjesteforelesere.

Fylkesmannen har i 2010 opplevd et stort veiledningsbehov fra kommuner som barnehageeier og barnehagemyndighet. Likeledes har det vært langt flere henvendelser fra private barnehageeiere. Det kan være de ulike tilskuddsordningene, forståelse av lovverket, eks pedagognormen, reglene om familiebarnehage, og forskrift om økonomisk likeverdig behandling.

I Vest-Agder er det 9 kommuner som har både private og kommunale barnehager. I desember 2010 hadde FMVA veiledningssamlinger med private barnehageeiere og kommuneadministrasjonen i 6 av disse kommunene. Fra Fylkesmannen møttepersoner med økonomi, juridisk og barnehagefaglig kompetanse. Det var meget god oppslutning om disse samlingene. Januar 2011 er det tilsvarende samling for de resterende 3 kommuner. Vi valgte å legge disse informasjonssamlingene regionalt for å være nær de mange private barnehageeierne. Vi har valgt opplæring og informasjon framfor konferansepregede samlinger.

Evalueringsav forhold i tilknytning til måloppnåelse

Vi vurderer avdelingens samlede kapasitet og kompetanse på området som god og tilfredsstillende. Samarbeid og

kommunikasjon/dialog med kommunene oppleves som svært god. Avdelingen har foruten en fagansvarlig på barnehageområdet med lang erfaring (fra 1994) også to jurister.

33.4 Tilsyn

Gjennomførte tiltak

Fylkesmannen har i 2010 foretatt tilsyn med tre kommuner som barnehagemyndighet. Farsund, Søgne og Songdalen. Systemrevisjon er benyttet som metode ved alle tre tilsyn.

Tilsynstema:

- a. Hvordan kommunen organiserer sin tilsynsoppgave etter § 16.
- b. Hvordan tilsynet utføres og hvorledes kommunen utøver myndighetskravene i henhold til § 15 m/forskrift, § 17 m/forskrift, § 18 1., 2. og 3. ledd m/forskrifter, § 20.

Fylkesmannen valgte disse tema da flere av de er nevnt i embetsoppdraget.

Alle tre kommunene har gitt skriftlig tilbakemelding om lukking av avvik, og forbedret de områdene hvor det var gitt merknader.

Fylkesmannen har i 2010 ikke foretatt hendelsesbaserte tilsyn ut fra at en ikke har hatt saker der dette har vært ansett som nødvendig.

Evaluering av måloppnåelse

Fylkesmannen opplever en svært god dialog med kommunene forut for, under og i etterkant av tilsynene. Kommunene gir uttrykk for at tilsyn er en hensiktsmessig, effektiv og god måte å bli bedre på - som evner å heve kvaliteten i sektoren.

Vi vurderer vår kapasitet og kompetanse som tilfredstillende mht kvantitet og kvalitet i utførte oppdrag.

Tilsynsobjekt:	Farsund kommune
Tema/myndighetskrav:	Hvorledes kommunen organiserer sin tilsynsoppgave etter barnehageloven § 16. Kommunen som tilsynsmyndighet belyst gjennom hvorledes de fører tilsyn med og hvorledes kommunen utøver myndighetskravene i henhold til barnehageloven. § 15 Foreldrebetaling m/forskrift § 17 Styrer m/forskrift § 18 barnehagens øvrige personale 1., 2. og 3. ledd m/forskrift § 20 Taushetsplikt
Avvik/funn:	Fylkesmannen avdekte ingen avvik under tilsynet.
Frist for lukking av avvik:	
Pålegg:	Nei
Merknad:	Fylkesmannen avdekket to merknader under tilsynet. 1 Kommunen praktiserer at det nest eldste barnet får moderasjon i foreldrebetaling. Barn nr. 2 er det barnet som begynner som nr. 2 i barnehagen. 2 Alle kommuner skal ha ordninger som kan tilby barnefamilier med lavest betalingsevne en reduksjon i eller fritak fra foreldrebetaling.
Ressursbruk:	5 dagsverk.
	Kommunen hadde frist for

Kommentar:	tilbakemelding om retting av merknadene. Dette har kommunen utført innen tidsfristen.
Tilsynsobjekt:	Songdalen kommune
Tema/myndighetskrav:	Hvorledes kommunen organiserer sin tilsynsoppgave etter barnehageloven § 16. Kommunen som tilsynsmyndighet belyst gjennom hvorledes de fører tilsyn med og hvorledes kommunen utøver myndighetskravene i henhold til barnehageloven. § 15 Foreldrebetaling m/forskrift § 17 Styrer m/forskrift § 18 Barnehagens øvrige personale 1., 2. og 3. ledd m/forskrift § 20 Taushetsplikt
Avvik/funn:	Det ble avdekket 1 avvik. Songdalen kommune praktiserer ikke moderasjonsordningen i tråd med intensjonen i forskriften om foreldrebetaling i barnehager ! 3 Moderasjonsordninger, første ledd.
Frist for lukking av avvik:	01.12.2010
Pålegg:	Ja
Merknad:	Det ble avdekket to merknader. 1 Merknader til forskrift om foreldrebetaling § 3, tredje ledd. 2 Dispensasjonsvedtakene fra utdanningskrav må være i samsvar med krav i forvaltningslov og barnehagelov.
Ressursbruk:	5 dagsverk
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Søgne kommune
Tema/myndighetskrav:	Hvorledes kommunen organiserer sin tilsynsoppgave etter barnehageloven § 16. Kommunen som tilsynsmyndighet belyst gjennom hvorledes de fører tilsyn med og hvorledes kommunen utøver myndighetskravene i henhold til barnehageloven. § 15 Foreldrebetaling m/forskrift § 17 Styrer m/forskrift § 18 Barnehagens øvrige personale 1., 2. og 3. ledd m/forskrift § 20 Taushetsplikt
Avvik/funn:	Det ble avdekket 1 avvik. Kommunen skriver ikke vedtak om midlertidig dispensasjon fra utdaningskrav i tråd med forskriftens §§ 1 og 4, samt forvaltningslovens bestemmelser
Frist for lukking av avvik:	01.02.2011
Pålegg:	Ja
Merknad:	Det ble gitt 2 merknader. 1 § Meknad til § 16 Tilsyn. Stedlig tilsyn bør forekomme hyppigere. 2 merknad til forskrift om foreldrebetaling § 3. tredje ledd.
Ressursbruk:	5 dagsverk
Kommentar:	

Resultatområde 34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen

Nedenfor følger rapportering på oppdrag som følger av underpunktene under embetsoppdragets resultatområde 34.

34.1 Tilgjengelig barnehagetilbud

Gjennomførte tiltak

Barnehageutbygging har vært et tydelig tema også i 2010. Det er ferdigstilt flere nye barnehagebygg, og fem kommuner etablerte faste plasser i midlertidige lokaler fra høsten 2010. Kommunene har et sterkt fokus på å kunne innfri retten til barnehageplass. Alle 15 kommunene innfridde retten til barnehageplass høsten 2010. Enkelte kommuner kunne også tilby barnehageplass til alle som søkte uansett alder. Utover høsten er ventelistene blitt lengre i de fleste kommuner. Flere kommuner må også i 2011 etablere nye barnehageplasser.

I tillegg til avdelingens løpende kontakt med kommunene har full barnehagedekning vært et høyt prioritert tema på Fylkesmannens regelmessige møter med enkeltkommuner (embetsledelse, avdelingsdirektører) også i 2010. På disse møtene deltar foruten kommunens politiske og administrative ledelse, kommunalsjefer og andre inviterte.

Evaluering av måloppnåelse

Fylkesmannen opplevde også i 2010 å ha meget god kontakt og kontinuerlig innsyn i situasjonen for den enkelte kommune. I hver kommune har vi opplevd tydelig at utbygging og tilgjengelighet har vært et tema som både politisk ledelse, politiske organ og administrativ ledelse har hatt prioritering og sterkt og tydelig fokus.

Vi vurderer vår egen kapasitet og kompetanse som tilfredsstillende mht kvantitet og kvalitet i utførte oppdrag.

34.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Gjennomførte oppdrag

Alle 15 kommunene i Vest-Agder søkte om statlige kompetansemidler i 2010. Enkelte kommuner organiserer seg i nettverk/regioner. Utover disse søknadene mottok Fylkesmannen også noen mindre enkeltsøknader fra enkeltbarnehager. Det er både objektive og kvalitative kriterier som ligger til grunn for Fylkesmannens tildeling. Kommunene som barnehagemyndighet er godt kjent med Fylkesmannens krav om at både kommunale og private barnehager skal dra nytte av av de statlige midlene, og at det er de ansatte i sektoren som er hovedmålgruppen. Vårt inntrykk er at de aller fleste kommuner er dyktige på å innlemme/invitere de private barnehagene i de ulike kompetansehevede tiltak.

Rapporteringen over hovedtema og deltakelse i de ulike kompetansehevede tiltakene vil være unyansert, da mange kommuner driver langsiktige prosesser hvor kompetanseheving innen ulike tema skjer over flere år, og hvor alle ansatte er deltakere. Eksempelvis tema, de yngste barna, samarbeid barnehage- barnevern, overgang barnehage- skole, barns medvirkning, flerkulturell forståelse o.s.v.

Deltaking på bakgrunn av innhentet rapportering fra kommunene:

- Overgang/sammenheng mellom barnehage og skole ca 190 deltakere
- IKT i barnehage; ca 350 deltakere
- Bedre språkforståelse ca 320 deltakere
- Tall og rom ca 50 personer
- Barns medvirkning ca 350 deltakere
- Ny formålsparagraf og danning ca 350 deltakere
- Pedagogisk ledelse ca 850 deltakere

Kommunene rapporterer om dagskurs, kursrekker, kompetansebygging med nettverk som metode,

interkommunalt samarebeid, tverretalige nettverk, lokale utviklingsarbeid m.m. som metode for kompetanseheving.

Flere kommuner har et særlig fokus på samarbeid og kompetansehevede tiltak barnehage/skole - barnevern og har derigjennom formaliser samarbeidet tydeligere.

Fylkesmannen har over flere år hatt et veldig godt og konstruktivt samarbeid med Universitetet i Agder. Dette i særlig grad med Avdeling for lærerutdanning, men også med fagfakultet. Fruktene av samarbeidet kommer barnehagesektoren til gode ved at barnehagene og kommunene kommer i tettere relasjoner med academia. Det er enklere å etablere kontakt med kursholdere og veiledere. Ansatte ved UiA påpeker også at det er enklere å etablere enkelte studier når kontakten med Fylkesmannen og kommunen er godt etablert.

Praxis-Sør - barnehage er en utviklingsgruppe som har til hensikt å utvikle og samarbeide om pedagogiske utviklingsprosjekter i barnehagefeltet i kommuner i Agder. Forskning, utvikling og utdanning gjennom samarbeid. Fylkesmannen er en aktiv aktør innen Praxis-Sør - barnehage. 2 av 15 kommuner i Vest-Agder er nå medlemmer i denne gruppen. I flere av deres barnehager pågår det ulike utviklingsprosjekt hvor ansatte fra UiA er medaktører.

Barnehageansvarlige hos Fylkesmannen sitter i styret for stiftelsen Sørlandsk lærerstevne. Ca 2.500 ansatte i barnehage og skolesektorene fra begge Agderfylkene deltar på ca 55 dagskurs på stevnedagen. Av de 2.500 deltakerne kommer ca 1.100 fra barnehagesektoren. Størstedelen av denne gruppa kommer fra Vest-Agder. Fylkesmannen er aktiv for å få høy kvalitet og fokus på relevante problemstillinger på kurstilbudet.

Fylkesmannen har tatt initiativet til etablering/videreføring av to nettverk hvor en gjennom samlinger i nettverk og temadager styrker arbeidet med å bedte språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder. 10 barnehager fra 6 forskjellige kommuner har dannet to nettverk. Faglige veiler er ansatt på UiA, nettverksledere er hentet fra kommunene. Hver barnehage har definert sin problemstilling som er særlig aktuell for dere barnehage.

Det er også en barnehage med i Hjul-samarbeidet som Nafø(nasjonalt senter for flerkulturell opplæring) er prosjektleder for.

Fylkesmannen har valgt å gi økonomisk støtte til et av de regionale pedagogiske sentrene da de har tilbudt ulike kursrekker om flerkulturell pedagogikk og språkforståelse til ansatte i barnehage og skole i sin region.

I Vest-Agder er det få dispensasjoner fra utdanningskravet. Alikevel har det de siste årene vært noe vanskeligere å rekruttere personer med førskolelærerkompetanse. Vi ser det særlig i kommuner som ligger i en avstand fra mer sentrale områder, samt at familiebarnehagene har til dels store vansker med å få ansatt pedagog.

UiA har et fireårig deltidsstudie i Flekkefjord med ca 25 plasser. dette studiet er nå inne i avslutningsåret. Vi kan trygt si dette har vært meget suksessfullt. Fra høst 2010 er det også etablert et tilsvarende studie i Kristiansand med drøye 35 plasser. Det var en stor søkning også til dette studiet, og førskolelærerutdanningen ved UiA håper å videreføre deltidsutdanningen i tiden framover. De ser også på andre måter å organisere førskolelærerutdanning med den hensikt å utdanne flere førskolelærere.

Handlingsplan for likestilling i barnehage og grunnopplæring er bakgrunn for rekrutteringsteamt i Agder. Fylkesmannen i Vest-Agder, 2 ansatte fra Uia, og lederne av to demonstrasjonsbarnehager, samt en ansatt hos FM i A-A. dannrt teamt.

Fylkesmannen og representanter fra MiB Vest-Agder deltar på Yrkesmessa. Det er representanter fra teamet som deltar i førskolelærerutdanningen. Gutter fra u-skoler praktiserer gjennom året i flere barnehager, det skrives avisartikler, vi arrangerer MiB-fagdager hvor også styrere og barnehageadministrasjonen i våre kommuner ble invitert. Enkelte kommuner har nå en større satsing på å rekruttere menn i barnehage og de tar mer ansvar for å etablere MiB-nettverk. Vi har laget en kort film som skal brukes i ulike sammenheng m.m.

UiA, demonstrasjonsbarnehagene og FM V-A fordeler utgifter og arbeid. I utgangspunktet samarbeider vi om alt, men gjør også noe hver for oss. Tilskuddet fra KD er helt nødvendig for å holde fokus oppe på et område som er så langsiktig.

Fylkesmannen er særlig opptatt av å styrke kommunen som barnehagemyndighet. I alle naturlige sammenheng blir dette presisert.

Det nedlegges et rimelig stort arbeid i løpet av året for å innfri de ulike oppdragene knyttet til kompetanseutvikling og rekruttering.

Evaluering av måloppnåelse

Vi vurderer vår egen kapasitet og kompetanse som tilfredsstillende mht kvantitet og kvalitet i utførte oppdrag. Vi baserer denne vurderingen blant annet på kontakt med og tilbakemeldinger fra de barnefaglig ansvarlige i kommunene.

34.3 Andre satsingsområder

Gjennomførte tiltak

Fylkesmannen følger opp de nasjonale satsinger på flere måter. De ulike områdene er tema på Fylkesmannens barnehagemøter.

I samarbeid med forfatter/musiker/teolog Eyvind Skeie, Foreningen Være Sammen, Universitetet i Agder, Senter for adferdsforskning (UiS) utvikler og utprøver Fylkesmannen et program hvor en setter ansatte i barnehager ytterligere i stand til å bygge sosial kompetanse hos barn. Dette er bl. annet et tiltak som vil forebygge mot mobbing. Prosjektet startet vår 2010 og er tenkt avsluttet som prosjekt sommer 2013. Erfaringer/kunnskap fra dette og metodene som anvendes håper vi vil endrer holdninger hos barnehageansatte. Den nyetablerte kunnskapen skal bli en del av hverdagslivet i norske barnehager i framtiden.

Utover dette pågår det ulike prosjekt i mange av fylkets barnehager som har fokus på å minske/forhindre mobbing i barnehage.

Mange kommuner har et økt fokus på samarbeid mellom barnehage og barnevern. Fylkesmannen bidrar bl. annet med erfaringsspredning av erfaringer i/mellom kommunene.

Fylkesmannen er med i styret for Stiftelsen Sørlandsk lærerstevne som er ansvarlig for en årlig kursdag for ansatte i barnehage og skole i agderfylkene i oktober hvert år. Denne dagen møtes ca 2.500 ansatte i barnehage og skole til kursing. Mobbeproblematikken i barnehage og skole var også et tema der.

Gjennom våre ulike samlinger bidrar Fylkesmannen aktivt til nettverkbygging mellom kommunene i fylket. noen av regionene samarbeider meget aktivt, og Fylkesmannen bidrar også økonomisk til nettverk som har aktuelle samarbeidstema. Vi ser det som viktig å bidra til nettverkbygging mellom akademia og kommune og barnehage, og er i praksis svært sentrale i detet byggearbeidet.

Vedrørende tverretatlig arbeid innad i den enkelte kommune, bidrar Fylkesmannen med erfaringsspredning av de gode eksemplene for å anspore andre til å gjøre noe tilsvarende.

Stm. 41 om Kvalitet i barnehagen var et av temaene på samlingen på Lesvos for alle barnehagefaglig ansvarlige i fylket. To fagpersoner fra Dr. Mauds Minde var innleid for å ha ansvar for den sekvensen der.

Mye av Fylkesmannens motivasjon for å nå målene i embetsoppdraget er at vi håper at våre mange ulike tiltak og vår innsats skal gjøre en forskjell i arbeidet i barnehagesektoren, både hva som gjelder for kommunen som barnehagemyndighet, barnehageeierne og ansatte i barnehagene.

Samlet evaluering

Vi vurderer vår egen kapasitet og kompetanse som tilfredsstillende mht kvantitet og kvalitet i utførte oppdrag.

Ressursrapportering

Kommentarer til ressursrapporteringen

Oversikten viser totalt inntekter og ikke utgifter for to resultatområder. Samtidig viser oversikten for fagdepartement bare kostnader for kontoklasse 1, dvs. bare kostnader knyttet til lønn og honorarer.

Inntektene på resultatområde 315. Fylkesmannen i Vest-Agder har også ansvar for eksamener i utlandet. Dette har vi fått en ekstra refusjon for. Arbeidet på området er utført av ansatte lønnet på kap 151001, men det er overført overheadmidler fra aktuelle fagmidler. Disse kostnadene blir ikke synlige slik rapporten er utformet for fagdepartement.

For resultatområde 329 er situasjonen den samme. Midler til dekning av administrative kostnader gir inntekt på området.

2010 må ses på som et prøveår for rapportering av kostnader på resultatområder. Rapportering og føringsprinsippene må klargjøres nærmere for at resultatet skal bli som tilsiktet.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 3 144,61	kr 158 666,98
31.4 Informasjon og veiledning	kr 480 217,49	kr 120 619,10
31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartl. prøver	kr -31 499,99	kr 1 405 153,16
31.9 Annet tilsyn og forv. på utd.omr. (rest 31)	kr 191 020,37	kr 110 940,13
32.2 Kompetanseutvikling	kr 48 604,38	kr 0,00
32.3 Skoleporten	kr 60 302,96	kr 32,71
32.9 Andre oppg. for økt kval. i gr.oppl.(rest 32)	kr -108 320,97	kr 181 995,04
33.1 Tilskuddsforvaltning	kr 111 017,50	kr 0,00
33.2 Klagesaksbehandling	kr 32 489,15	kr 0,00
33.4 Tilsyn	kr 104 201,94	kr 9,87
33.9 Andre tilsyn og forv. på b.hageomr. (rest 33)	kr 284 572,89	kr 0,00
34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen	kr 173 971,27	kr 0,00
36 Landsdekkende oppgaver KD	kr 331 220,65	kr 710 724,30
Andre oppgaver under KD	kr 872 167,23	kr 857 071,19
Sum:	kr 2 553 109,00	kr 3 545 212,00

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagebehandling etter barnevernloven

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen har behandlet 30 saker i 2010. Av disse 30 sakene er det konkludert med lovbrudd i 3 saker, der er gitt kritikk i 9 saker. I de resterende 17 sakene er det ikke gitt noen reaksjon.

Alle saker ble behandlet innen 3 måneder.

I tillegg har fylkesmannen behandlet 28 klager fra barn i institusjon over bruk av tvang. Alle ble behandlet innen en uke.

41.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med 6 barneverninstitusjoner i fylket. Det er utført 61 individtilsyn, noe som tilsvarer 103% av de lovpålagte tilsyn.

41.3 Klagesaker

Fylkesmannen har behandlet 8 klager i 2010. 2 av sakene er avvist, 3 ble endret og 3 ble stadfestet.

Klagene ble behandlet innen 3 måneder.

41.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen har gjennomgått fristrapportering fra kommunene. I de tilfeller hvor fristene ikke er overholdt er kommunene fulgt opp i egne brev. Der er ikke gitt mulkt til noen kommuner i 2010.

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i NAV

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen har ikke hatt henvendelser som har gitt grunnlag for tilsynsmessig oppfølging i 2010.

74.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen har gjennomført 4 tilsyn etter lov om sosiale tjenester i NAV; alle som del av det landsomfattende tilsynet med kommunens/NAV's behandling av søknad om økonomisk stønad. Det ble funnet avvik i 2 kommuner. Avvikene begrunnes i styringssvikt og konkret brudd på materielle krav på områdene kartleggig/innhentning av opplysninger og individuell vurdering av om stønad skal ytes, stønadens størrelse og stønadsform.

Det er sendt egne rapporter til Statens helsetilsyn

74.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen har ikke foretatt egne kartlegginger i 2010.

Resultatområde 81 Tilsyn og klagesaksbehandling etter sosialtjenesteloven

81.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen i Vest-Agder har behandlet en tilsynssak etter sosialtjenesteloven kapittel 4. Saksbehandlingstiden var 12 timer.

81.2 Planlagt tilsyn

Vår interne tilsynsgruppe utarbeider tilsynsplan for sosialområdet. Denne følges opp på månedlige møter og rapporteres til Statens helsetilsyn i samsvar med spesifiserte krav.

Det er gjennomført åtte systemrevisjoner, seks som fellestilsyn med helsetjensten i 2010. To revisjoner ble gjennomført som forvaltningstilsyn. Tilsyn med avlastning til eldre ble gjennomført som forvaltningstilsyn. Dette ble gjennomført i fire kommuner. Vi fant avvik i to av kommunene.

Det ble gjennomført tilsyn med helsemessig og sosialmessig beredskap i to kommuner. Dette tilsynet ble gjennomført sammen med Fylkesmannens beredskapsavdeling. Det ble gitt avvik ved begge tilsynene. Det ble ført tilsyn med helse- og sosialtjenesten til eldre (demenstilsynet) i to kommuner. Det ble gitt avvik ved begge.

81.3 Klager etter sosialtjenesteloven

Det er rapportert på eget skjema til Statens helsetilsyn.

Det er behandlet 50 saker i 2010 etter sosialtjenesteloven kapittel 4 og kapittel 6. 35 av sakene var etter kapittel 4 og 15 saker etter kapittel 6. Av disse sakene ble 25 stadfestet, 14 opphevet og tilbakesendt, 9 omgjort og 2 avvist.

75 % av sakene er behandlet innen 3 måneder.

81.9 Andre oppdrag

En kortfattet redegjørelse på aktiviteter etter kapittel 4A

Det ble også i 2010 avholdt et oppdateringskurs for alle kommunene i Vest-Agder. Vel 80 deltakere gjennomførte kurset. Flere kommuner ble besøkt og fulgt opp med veiledning innen kapittel 4A. Beslutninger om skadeavverging ble gjennomgått (tilsammen 242 fordelt på 44 personer)og enkelte tilbakemeldinger gitt. Ingen klager ble mottatt i 2010, hverken over beslutninger eller vedtak. Det vises forøvrig til rapporteringen som er oversendt Statens helsetilsyn.

Omsorgslønnsordningen

Fylkesmannen i Vest-Agder har vært på besøk i alle fylkets kommuner hvor spørsmålene som knytter seg til dette oppdraget ble diskutert.

Det ble klart at de fleste kommuner har satt av midler til omsorgslønnsordningen på budsjettet. To kommuner hadde ikke satt av midler konkret til omsorgslønn på budsjett, men ga ikke avslag på søknad om omsorgslønn på grunn av dette. Begge kommunene hadde brukere som var innvilget omsorgslønn. Pleie- og omsorgslederne i disse kommunen opplyste om at de har budsjettet med omsorgslønnsmidler ved behov.

Når det gjelder pleie- og omsorgstilbudet til ikke-vestlige innvandrere har vi hatt noen saker som gjaldt omsorgslønn. Vi har også i disse sakene hatt fokus på at klagers ønsker har blitt tatt med i vurderingen.

Av 50 klagesaker gjelder 19 saker omsorgslønn. Kommunens vedtak er i 12 av disse sakene stadfestet, 4 saker er opphevet og 3 er omgjort. Vi får dermed et godt inntrykk av hvordan kommunene behandler disse sakene. Vårt inntrykk er at brukers ønske kommer frem i saken, men kommunene har ofte faglige begrunnelser for valg av andre tjenester, samt at de vektlegger økonomi. Vår adgang til å overprøve disse begrunnelsene er jo begrenset.

Vi opplever at de kommunene vi får klagesaker fra har et grep om saksbehandlingen i disse sakene, slik at en opplæring på kun dette området vil ikke bli prioritert hos oss. I 2009 hadde vi videregående kurs for kommunene i saksbehandling i helse- omsorg-, og sosialsektoren, herunder omsorgslønnsaker.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling etter helsetjenestelovgivningen

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Det er rapportert til Statens helsetilsyn via Reg Rot pr. 30.04, 31.08. og 31.12.2010.

Vi mottok 108 hendelsesbaserte tilsynssaker i 2010. 99 saker ble behandlet. 15 av disse ble avsluttet med lokal avklaring. 5 saker ble oversendt Statens helsetilsyn for videre behandling. Median saksbehandlingstid for 2010 var 111 dager. Restanse ved årsskiftet var 39 saker. Median ventetid for disse var 72 dager.

Det har ikke vært kontakt med politiet om etterforskning i 2010.

82.2 Planlagt tilsyn

Egen rapportering er sendt Statens helsetilsyn.

I 2010 ble det gjennomført 13 systemrevisjoner. Resultatkravet var 14. Det ble gjennomført tre systemrevisjoner i spesialisthelsetjenesten. Dette var regionale tilsyn. Vår ene assisterende fylkeslege var revisjonsleder for alle regionale tilsyn med ortopedi i Helse Sør-Øst. Han gjennomførte tilsyn i ni fylker. Ved tilsynet i ortopedi ved Sørlandet sykehus Flekkefjord var det ingen avvik.

Ved tilsyn med privatpraktiserende spesialist psykiatri ble det gitt to avvik. Tilsynet dreide seg om henvisningsrutiner, forsvarlig behandling, samhandling og oppfølging. Ved tilsynet med privatpraktiserende psykologspesialist med samme tilsynstema, ble det ikke gitt avvik.

Det er gjennomført tilsyn med helsemessig og sosial beredskap i Mandal og Lindesnes kommune. I Mandal ble det gitt to avvik, i Lindesnes ble det gitt ett avvik. Helsetilsynet i Vest-Agder merker seg at det tar lang tid før Lindesnes kommune lukker sitt avvik. Det ble gjennomført tilsyn med kommunenes helse- og sosialtjenester til eldre (demenstilsyn) i to kommuner, det ble gjennomført tilsyn med to fastleger i hver av de to kommunene. Tilsynstema var diagnostisering, behandling og oppfølging av demente. Hos den ene fastlegen ble det gitt avvik, i den ene kommunen ble det gitt tre avvik, i den andre ble det gitt ett avvik. Det ble også ført tilsyn med kartlegging og oppfølging av Eldres ernæringsforhold i to kommuner, det ble ikke funnet avvik.

82.3 Klagesaker

Vi mottok 40 rettighetsklager etter helselovgivningen i 2010, og behandlet 44. Median saksbehandlingstid var 90 dager. 20 saker gjaldt klager på pasienttransport.

Klage på vederlag for opphold i institusjon: 4 saker hvorav 1 ble omgjort og 3 stadfestet

82.9 Andre oppdrag

Vi mottok 201 meldinger etter spesialisthelsetjenesteloven § 3-3 noe som er en stor økning fra i fjor, da vi mottok 149.

Vi mottok 9 meldinger om tilbakeholdelse i institusjon med hjemmel i sosialtjenesteloven § 6-2.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 41 Tilsyn med barnevernområdet

Det vises til rapportering under Statens helsetilsyn.

Resultatområde 42 Familierett

Det vises til rapportering på det enkelte resultatområde.

42.1 Ekteskapsloven

Fylkesmannen har gitt 488 bevillinger til separasjon og 397 bevillinger til skilsmisse i 2010. Tallene for 2009 var henholdsvis 471 og 363.

42.2 Anerkjennelsesloven

Fylkesmannen har behandlet 41 søknader etter anerkjennelsesloven. I 2009 var tallet 28.

6 søknader ble avslått på grunn av manglende dokumentasjon.

42.3 Barneloven

Fylkesmannen gir råd og veiledning skriftlig og muntlig i saker rundt barnelov/barnefordeling og partsrettigheter i barnevernsaker samt reiseutgifter ved samvær. De fleste sakene er knyttet opp til barnerettslige problemstillinger for parter som har en sak i barneverntjenesten.

42.4 Veiledning og informasjon

Etter at Bufetat har overtatt ansvaret for meklere og meklinger har Fylkesmannen fått færre henvendelser om familierett. Fylkesmannen prøver imidlertid å henvise publikum til rett etat og i noen tilfeller gis også veiledning om saksbehandling mv.

Resultatområde 43 Krisetiltak

43.1 Tilsyn med kommunenes ansvar for et tilbud om krisesenter

Fylkesmannen har bevilget kr 25 000 til krisesenteret i Vest-Agder til gjennomføring av seminar for kommunen om endringsprosessen i forhold til ny lov trådt i kraft 01.01.2010.

Fylkesmannen har deltatt på tilsynskonferanse for kommunene med informasjon om vår tilsynsrolle i henhold til ny lov.

Fylkesmannen har deltatt på BLD sitt høstmøte, hvor veileder for tilsyn ble presentert og gjennomgått.

43.2 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen har deltatt på BLD sin konferanse om sikkerhet i krisesentertilbudet.

Fylkesmannen har gitt veiledning og råd til kommunen angående søknader om ekstra midler.

Resultatområde 44 Familievern

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn i form av systemrevisjon ved familievernkontoret i 2010. Det ble gitt to avvik og en merknad. Revisjonen ble avsluttet ved lukking av avvikene.

Fylkesmannen har gitt råd og veiledning ved ulike problemstillinger ang. innsynsrett, taushetsplikt.

Resultatområde 45 Barn og unge

45.1 Informasjonsvirksomhet og samordning

Fylkesmannen har i 2010 gjennomført systemrevisjon ved samtlige institusjoner i fylket. Individtilsynet er utført i henhold til lovkrav. Fylkesmannen har gjennomført kommunebesøk ved to interkommunale barneverntjenester, bestående av tilsammen 7 kommuner.

Fylkesmannen har behandlet klager etter lov om barneverntjenester fortløpende. I 2010 er det behandlet 38 klager etter lov om barneverntjenester. Det er i tillegg behandlet 28 klager fra beboere på institusjon.

Det vises til egen årsrapport som omhandler samordning og informasjonsvirksomhet på barnevernfeltet.

45.2 Fritak for taushetsplikt

Fylkesmannen har truffet vedtak om fritak for taushetsplikt i 5 saker. Tre av disse sakene gjaldt fritak for ansatte i barneverntjenesten. For øvrig har Fylkesmannen gitt råd og veiledning i forbindelse med behandling av disse sakene og mer generelt i spørsmål fra advokater, påtalemyndighet og private parter.

45.3 Handlingsplan mot kjønnslemlesting

Fylkesmannen deltar i et regionalt nettverk bestående av det statlige barnevernet og et regionalt ressurscenter. Det arrangeres årlige kurs for kommunene.

45.4 Biologisk opphav

I 2010 har vi behandlet 17 forespørsler om biologisk opphav.

Resultatområde 46 Universell utforming

Universell utforming har vært tema på opplæringskonferanser for kommunene om ny plan- og bygningslov.

Et utvalg på tvers av avdelingene hos Fylkesmannen i Vest-Agder har i 2010 revidert maler til bruk for saksbehandling. Språket er modernisert og forenklet.

Fokus på klart språk ved publisering av artikler på vår nettside.

Resultatområde 47 Innvandring og integrering

47.1 Statsborgerseremonier

Andelen av ny statsborgere som deltar på seremoni er økt fra 19 % i 2009 til 30 % i 2010.

Arrangementet holdes på Vågsbygd videregående skole som har musikklinje. Skolen dekker behovet for aula/seremonisted, kantine og kunstnerisk innslag ved noen av skolens elever.

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMVA	1	30
Sum	1	

47.2 Bosetting av flyktninger

Bosetting av flyktninger er et tema også i det boligsosiale arbeidet, herunder satsingen "På vei til egen bolig" hvor også Husbanken spiller en sentral rolle. UDI og KS er mer sentrale aktører på dette feltet enn Fylkesmannen.

Når det gjelder enslige mindreårige i 2010, er det 12 plasser på barneverninstitusjoner i Vest-Agder. Det varierer litt om alle plasser er oppfylt til enhver tid.

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

I 2010 har vi behandlet 3 klager etter introduksjonsloven. Alle sakene gjaldt avslag på introduksjonsprogram. Vedtakene ble opprettholdt.

Vi har deltatt på et møte i regi av IMDi Sør i 2010 om loven.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Tilskuddsordningene, tilsammen 6 ulike ordninger, er forvaltet i henhold til forutsetninger og bestemmelser. Fylkesmannen kontrollere jevnlig alle søknader om tilskudd fra kommunene. Kommunene blir fulgt opp i forbindelse med GSI-rapporteringene. Det er gjennomført tilsyn i tre kommuner på overgangsordningen.

Gjennom året har Fylkesmannen hatt løpende kontakt og samarbeid med kommunene både når det gjelder tilskuddsforvaltningen og andre informasjons- og veiledningsoppgaver. I dette arbeidet har vi et tett samarbeid med et nettverk av kommunale voksenopplæringsledere. Vedr kompetanseutvikling har vi i samarbeid med IMDI og Vox gjennomført samlinger for lærere som underviser fremmedspråklige voksne.

Vi har ikke hatt klagesaker på området

Resultatområde 48 Likestilling

Fylkesmannen var representert på en konferanse som Senter for likestilling i Agder og Agderforskning arrangerte 18.11 om tradisjonelle menn, sørlandske verdier og det gode liv.

Både som arbeidsgiver og i forhold til kommunene i fylket har fylkesmannen i 2010 hatt oppmerksomheten mot aktivitets- og redegjøringsplikten for likestilling som er forankret i likestillingsloven § 1a. Internt i embetet og i kommunikasjonen med kommunene understrekes det at arbeidsgiver etter denne bestemmelsen skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for likestilling mellom kjønnene innenfor sin virksomhet. Både fylkesmannen og kommunene, som i lov er pålagt å utarbeide årsberetning, skal i årsberetningen redegjøre for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i virksomheten. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre diskriminering.

Fylkesmannen har i 2010 foretatt en gjennomgang av likestillingsredegjørelsene til enkelte av kommunene i fylket. Gjennomgangen har vist at redegjørelsene bør inneholde nyttige fakta om den konkrete likestillingssituasjonen, framstilt på en systematisk måte, noe som ikke alltid er tilfellet. Fylkesmannen har pekt på fem viktige kriterier for å beskrive tilstanden for likestilling mellom kjønnene: Kjønnsfordelingen i virksomheten totalt, samt på sektor- og stillingsnivå. Kjønnsdelt oversikt over lønnsforhold for virksomheten totalt, samt på sektor- og stillingsnivå. Kjønnsdelt oversikt over arbeidstid, herunder deltid og ufrivillig deltid. Kjønnsdelt oversikt over foreldrefravær og sykefravær. Kjønnsdelt oversikt ved personalpolitiske satsinger. Disse forhold bør beskrives i årsrapporten.

Når det gjelder kommunene, er deltidsproblematikk en stor likestillingsutfordring i fylket. I mange kommuner er deltid det normale ansettelsesforholdet for flertallet av kvinnene. Den normale måten å organisere arbeidet på i enkelte kommunale sektorer innebærer derfor deltidsstillinger. I kommunene er det i første omgang viktig å få frem en kjønnsdelt oversikt over deltid og uønsket deltid. En deltidskultur, som i de fleste kommunene i fylket, vil lett medføre uønsket deltid, hvor store grupper kvinner ikke får ønsket arbeidstid, og dermed taper inntekt. Derfor vil det være ønskelig med en fast registrering av andel deltidsansatte som ønsker utvidet arbeidstid. I henhold til LDO avdekker de kommunene som gjennomfører denne type registrering, generelt at en høy andel kvinner ønsker utvidelse av arbeidstiden. En slik registrering kan i tillegg være nyttig når det gjelder det å måle resultater av iverksatte tiltak.

For embetets vedkommende er det startet opp forberedelser til et målrettet arbeid i 2011 som skal sette likestilling i fokus i årene fremover. Mandat til et Likestillingsutvalg er under utarbeidelse og vil bli drøftet internt med representanter for fagorganisasjonene og fagavdelingene i den nærmeste fremtid.

Ressursrapportering

På resultatområde 474 "Forvaltning av tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap", er det kostnader på kr 121 367 på kap 151001. Dette kommer ikke fram av oversikten

Resultatområde	Kapittel 1510 Fagdep.	
41 Tilsyn med barnevernområdet	kr 732 901,94	kr 0,00
42 Familierett	kr 317 115,07	kr 0,00
43.1 Tilsyn med kommunale krisesentertiltak	kr 24 243,69	kr 0,00
43.9 Andre krisetiltak (rest 43)	kr 26 092,00	kr 0,00
44 Familievern	kr 19 819,85	kr 0,00
45 Barnevern	kr 756 560,56	kr 0,00
47 Integrering	kr 127 683,57	kr 0,00
Andre oppgaver under BLD	kr 10 485,00	kr 0,00
Sum:	kr 2 014 901,00	kr 0,00

Justis- og politidepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.2 Vergemålsloven

Fylkesmannen har behandlet klagesaker etter vergemålsloven fortløpende. 2 av de 16 rapporterte sakene var ikke ordinære klagesaker. En av sakene gjaldt en vurdering av et overformynderetis tilsyn med hjelpeverge, en annen gjaldt et spørsmål om skriftlig veiledning ifb. lovtolkning. Fylkesmannen har hatt tilsyn med tilsammen 3 overformynderier. Fylkesmannen har av prioriteringsmessige hensyn ikke avholdt noen samling for overformynderiene i 2010. Arbeidet med oppnevning av hjelpeverge for enslige mindreårige asylsøkere er fulgt opp via tilsyn.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMVA	16	3
Sum	16	3

51.3 Forliksrådene

Det har ikke vært noen spesielle aktiviteter eller oppgaver knyttet til forliksrådene i 2010. Videre har det ikke vært behov for oppnevning av stedfortreder i enkeltsaker. Det har vært gjennomført nytt suppleringsvalg i en kommune i 2010 med påfølgende anmodning om Fylkesmannens kontroll av valget. Det har i løpet av året vært få telefonhenvendelser knyttet til forliksrådets virksomhet.

51.4 Tilsynsråd for fengslene

Det er felles tilsynsråd for Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland. Vest-Agder skal ha et medlem og et varamedlem i tilsynsrådet for tilsyn i Vest-Agder.

Som medlem og varamedleme til tilsynsrådet fra Vest-Agder har vært h.h.v. Kristin Hognestad og Oddvar Elle. Funksjonstiden for dem utløp ved årets slutt. Fylkesmannen har foreslått Tor Møll som medlem og Inger Lill Laukvik som varamedlem i Tilsynsrådet for de kommende to år (2011 og 2012).

51.5 Tomtefestelov

Fylkesmannen mottok en sak om fastsetting av grenser i 2009. Saken krevde befaring, og denne måtte utsettes til våren 2010. Saken ble avsluttet i mai 2010 uten vedtak, da anmodningen om at Fylkesmannen skulle fastsette tomtestørrelse/grenser ble trukket som følge av enighet mellom parter og kommunen.

51.7 Kommunale politivedtekter

Fylkesmannen har oversendt politivedtekter for Sirdal kommune til Politidirektoratet for stadfestelse.

51.8 Hundeloven

Ingen saker.

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

Det har vært økning i antall rettshjelpssaker i 2010 sett i forhold til 2009.

I 2009 hadde vi en total utbetaling på kr 9 195 618 fordelt på 1800 saker.

I 2010 har vi hatt utbetaling på totalt kr 10 805 900 fordelt på 2147 saker.

52.3 Navneloven

Saker etter navneloven er behandlet fortløpende etter hvert som de er kommet inn.

Det er i 2010 behandlet 2 saker etter navneloven. I en av saken ble vedtaket opphevet pga feil rettsanvendelse og saken ble returnert til Skatt Sør.

I den andre saken ble førsteinstansens vedtak stadfestet og klagen ikke tatt til følge.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnssikkerhet

53.1 Oversikt over regionale samfunnssikkerhetsutfordringer

Til resultatkravet:

Gjeldende fylkes risiko- og sårbarhetsanalyse er utdatert, men Fylkesmannen er i ferd med å ferdigstille ny analyse (ROS Agder) i samarbeid med Fylkesmannen i Aust-Agder. Plan for oppfølging vil bli utarbeidet når analysen er ferdigstilt.

Kystberedskap, kraftforsyning, skred og pandemi var temaer på årets møte i Fylkesberedskapsrådet.

Fylkesmannen har fokus på de stadig tilbakevendende problemene med fremkommelighet på E39 mellom Kristiansand og fylkesgrensen mot Rogaland og har i den anledning god dialog med Statens vegvesen og Vest-Agder fylkeskommune. Disse problemene skyldes i stor grad kraftig snøfall, noe som vil inntreffe oftere i fremtiden pga klimautviklingen. Forøvrig er kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner eget analyseområde i ROS Agder, herunder klimautviklingens konsekvenser for disse.

Til detaljoppgavene:

Arbeidet med ROS Agder har styrket kontakten mellom Fylkesmannen og de regionale beredskapsaktørene og kjennskapet til hva disse kan bidra med i beredskapssammenheng. Vi har hatt møter med kraftbransjen, fylkets brannvesen, Statoil og Shell, Sørlandet sykehus og Mattilsynet.

En naturlig oppfølging av arbeidet med ROS Agder er å påse at kommunene reflekterer funnene i analysen i sine egne ROS-analyser. ROS Agder vil bli presentert for kommunene og Fylkesberedskapsrådene i løpet av første

halvår.

53.2 Samfunnsplanlegging

Til resultatkravet:

Fylkesmannen har prioritert deltakelse i alle relevante høringer og på alle relevante oppstartmøter relatert til planarbeid. Kommuneplaner, kommunedelplaner og områdereguleringsplaner har blitt prioritert.

Til detaljoppgavene:

Fylkesmannen har i 2010 behandlet 54 plansaker (156 i 2009) og reist innsigelse i 4 av disse. Nedgangen i antall saker skyldes at det i 2009 var mange saker som skulle behandles før innføringen av ny plan- og bygningslov. Dessuten har faggruppe beredskap av kapasitetshensyn innført et strengere utvalg av saker som ønskes behandlet.

Fylkesmannen har støttet Statens vegvesen i utarbeidelsen av risiko- og sårbarhetsvurdering til konseptvalgutredning for samferdselspakken for Kristiansandsregionen.

Fylkesmannen har gitt Vennesla kommune innspill med hensyn til samfunnssikkerhet i revidert kommuneplan.

Fylkesmannen deltar i DSBs arbeidsgruppe for utarbeidelse av retningslinjer for havnivåstigning.

53.5 Planlegging innen kraftforsyning, flom- og skredfare

Til resultatkravet:

Se resultatområde 53.2.

Til detaljkravene:

Fylkesmannen har, i samarbeid med kommunene, gitt innspill til NVEs kartleggingsplan for skredfare.

Fylkesmannen er involvert i pågående kartlegging av løsmasser i Vest-Agder i samarbeid med Statens kartverk, NVE og Norges geologiske undersøkelser (NGU).

Fylkesmannen har en løpende og god dialog med NVE i plansakssammenheng.

Faggruppe beredskap har i 2010 gitt uttalelse til to konsesjonssøknader etter energi- og vassdragslovgivningen hvor forsyningssikkerhet for kraft ble vektlagt.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

54.1 Beredskapsplaner innen samfunnssikkerhet

Til resultatkravet:

Fylkesmannens kriseplanverk har blitt rutinemessig ajourført. Ledere av seksjonene i krise- og samordningsstaben har vært involvert i arbeidet.

Fylkesmannen har ført tilsyn med fire kommuner i 2010. To av disse ble gjennomført sammen med Helsetilsynet, noe som gir god synergi og et godt helhetsbilde.

Seminarer, møter og øvelser har bidratt til økt gjensidig kjennskap til beredskapsplaner på alle nivåer i fylket.

Til detaljoppgavene:

Fylkesmannen har drevet utstrakt veiledningsarbeid mot kommunene i 2010. Støtte i planlegging av øvelser, deltakelse på møte med kommunal kriseledelse, deltakelse på møte i kommunalt beredskapsråd, gjennomføring

av seminar for kommunale beredskapskoordinatorer samt løpende saksbehandling er eksempler på dette.

Kristiansand kommune ble utpekt av DSB som årets beredskapskommune i 2009.

Fylkesmannen har startet kursing av kommunene i krisestøtteverktøyet DSB-CIM. Dette vil bedre deres evne til å utøve krisehåndtering og til å samvirke med Fylkesmannen.

Utover deltakelse i utarbeidelse av krafrasjoneringsplanverk har ikke Fylkesmannen arbeidet målrettet med regional plansamordning i 2010. Dette vil imidlertid bli vektlagt i oppfølgingen av ROS Agder.

Fylkesmannen har oppdatert eget beredskapsplanverk basert på SBS.

Fylkesmannen og HV08 har hatt møte angående revisjon av NP/DO-planverket. Arbeidet har stoppet opp pga manglende involvering fra høyere ledd på sivil og militær side.

Fylkesmannen har hatt møte med HV08 hvor samordning av SBS og BFF var tema.

54.2 Øvelser

Til resultatkravene:

Fylkesmannen har initiert øvelser i tre kommuner og støttet planlegging og gjennomføring av øvelser i to kommuner i 2010. Fylkesmannens øvelser har hatt smittescenario, og fylkeslegen, Sørlandet sykehus og Mattilsynet har vært med i utarbeidelse og gjennomføring. Sivilforsvaret deltar også på alle våre kommuneøvelser.

Fylkesmannens krise- og samordningsstab har blitt øvet, med vekt på administrative støttetjenester og publikumstjeneste.

Til detaljoppgavene:

Fylkesmannens ledergruppe og Fylkesberedskapsrådet ble øvet av DSB i juni 2010.

Av kapasitetshensyn nedprioriterte Fylkesmannen deltakelse i Heimevernets øvelse "Gjallarhorn" høsten 2010, ref brev til Justisdepartementet datert 20. mai 2010.

Fylkesmannen har deltatt på øvelse i IUA Vest-Agder i regi av Kystverket.

Fylkesmannen var observatør på ISPS sikringsmøte og drill for Kristiansand havn.

54.6 Regional samordning

Til resultatkravene:

Fylkesmannen har gjennomført årlige møter i Fylkesberedskapsrådet og i Atomberedskapsutvalget.

Kvinner Frivillige Beredskap og Vest-Agder Røde Kors er representert i Fylkesberedskapsrådet.

Fylkesmannen har deltatt i koordineringen av skogbrannovervåkingen med småfly.

Til detaljoppgavene:

Fylkesmennene i Vest- og Aust-Agder og Rogaland hadde møte med HV08 i mars, der temaet var gjensidig kjennskap og forskjellige beredskapsrelaterte forhold. I tillegg hadde Fylkesmannen møte med ny liaisonoffiser fra HV08 i november.

Fylkesmannen har hatt "bli-kjent" møte med ny distriktsredaktør i NRK Sørlandet.

Fylkesmannen har holdt foredrag på Vest-Agder sivilforsvarsdistrikts ledersamling i 2010.

Fylkesmannen har hatt møte med Rovernes beredskapsstyrke angående rammebetingelser for støtte til kommunene i beredskapssammenheng. Brev er sendt til KS i sakens anledning.

Fylkesmannen har rutinemessig oppdatert fritaksordningen for 2010. Vi deltok på møte med Vernepliktsverket i

mars.

Fylkesmennene i Vest- og Aust-Agder og brannvesenene på Agder hadde telefonmøte før skogbrannsesongen angående forebyggende tiltak mot skogbrann.

Fylkesmannen deltok som observatør på årlig møte i Agder politidistrikts kollektive redningsledelse.

54.8 Felles digitalt nødnett

Ikke aktuelt for Fylkesmannen i Vest-Agder.

54.9 Atomberedskap og strålevern

Til resultatkravene:

Fylkesmannens atomberedskapsplanverk er oppdatert og bekjentgjort for medlemmene i Atomberedskapsutvalget (ABU).

Årets møte i ABU ble gjennomført som en diskusjonsøvelse, hvor scenarioet var havari med fartøy med atomlast. Berørt kommune deltok også.

Fylkesmannen har deltatt i og respondert på Statens stråleverns varslingsøvelser i 2010.

Fylkesmannen har ikke fulgt opp status på kommunenes atomberedskapsplanverk i 2010, ref. brev til Justisdepartementet datert 20. mai 2010. Vi føler imidlertid at vi har god oversikt etter å ha gjennomført en øvingsrekke med atomscenario for alle kommuner.

Utover at en kommune deltok på øvelsen for ABU, har ikke Fylkesmannen hatt øvingsrelatert aktivitet innenfor atomberedskapsfeltet overfor kommunene i 2010.

Til detaljoppgavene:

Vedlikehold av egen atomberedskapskompetanse og samordning av den regionale atomberedskapen ble ivaretatt gjennom øvelsen for ABU i desember. Fylkesmannen har tidligere deltatt på kompetansehevingsseminar.

Hensynet til radon og ikke-ioniserende stråling har blitt ivaretatt gjennom den løpende plangjennomgangen. Fylkesmannen skal arrangere seminar om temaet i mars 2011.

54.10 Beredskap innen kraftforsyning

Til resultatkravene:

Fylkesmannen har videresendt varsler som har kommet fra NVE. Vi viser imidlertid til brev til Justisdepartementet datert 20. mai 2010, pkt. 3, hvor Fylkesmannen kommenterer at denne oppgaven ikke er reflektert i en kompensert vaktordning.

Fylkesmannen har koordinert innspill fra kommunene til kraftrasjoneringsplanverket. I forbindelse med den anstrengte kraftsituasjonen vinteren 2010 hadde Fylkesmannen god dialog med KDS og Agder Energi. Dette gjelder også for den anstrengte kraftsituasjonen inneværende vinter.

Fylkesmannen har ikke fulgt opp dameiere i 2010. Dambruddsbølgekart er utarbeidet for berørte vassdrag.

Til detaljoppgavene:

Intet utover ovenstående.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Organisering for krisehåndtering

Til resultatkravet:

Fylkesmannen har gjennomført årlig øvelse for krise- og samordningsstaben.

Til detaljoppgavene:

Det har ikke vært større og omfattende hendelser som har involvert Fylkesmannen i 2010. Askeskyen ga noen utfordringer og læring men berørte vårt fylke i liten grad.

Kommunenes organisering er tema på tilsyn og øvelser. Status på dette er tilfredsstillende i Vest-Agder.

Krypto- og sambandsplaner er rutinemessig oppdatert og bekjentgjort for egen organisasjon.

Kopi av oppdatert plan for kryptohåndtering er ikke sendt til NSM.

55.2 Krisehåndtering

Til resultatkravene:

I 2010 var det kun askesky-hendelsen som medførte rapportering i noen grad. Fylkesmannen rapporterte da til DSB, Helsedirektoratet og samferdselsdepartementet.

Fylkesberedskapsrådet ble holdt orientert om askeskyen, men det ble ikke vurdert å kalle det inn.

Fylkesmannen hadde ellers fokus på noen problemstillinger knyttet til vann i 2010 - isproblemer i vinter og lav grunnvannstand og lite vann i kraftmagasinene i sommer.

Til detaljoppgavene:

Fylkesmannen har iverksatt opplæring av kommunene i krisestøtteverktøyet DSB-CIM. Vi har fokusert på grunnleggende loggfunksjonalitet og systemadministrasjon i første omgang. Faggruppe beredskap og personell fra IT-seksjonen ivaretar opplæringen. Fylkesmannen har etablert kontakt med Teleplan/OneVoice og har også orientert om systemet i Fylkesberedskapsrådet og i seminar for kommunale beredskapskoordinatorer.

Fylkesmannen har støttet Statens kartverk, Gecko og egen GIS-koordinator i utviklingen av beredskapsmodul i GIS-verktøyet GeoPort.

55.3 Evaluering

Til resultatkravene:

Fylkesmannen har bistått DSB som anmodet i forbindelse med evalueringen av pandemihåndteringen. Utover det har det ikke vært større hendelser av regional betydning.

Til detaljoppgavene:

Intet utover ovenstående.

Ressursrapportering

Kostnader under fagdepartement er alt overveiende salær til tolker.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
51.2 Vergemålsloven	kr 259 645,41	kr 0,00
51.9 Annen siviladministrasjon (rest 51)	kr 1 346,25	kr 0,00
52.1 Fri rettshjelp	kr 290 704,09	kr 74 174,80
52.9 Annet Borgerettigheter (rest 52)	kr 0,00	kr 0,00

53 Forebyggende samfunnsikkerhet	kr 497 215,65	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 500 507,81	kr 0,00
55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 516 004,12	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 2 700,50	kr 0,00
Sum:	kr 2 068 123,00	kr 74 174,00

Kommunal- og regionaldepartementet

Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

Som en del av styringsdialogen med kommunene er det gjennomført 4 kommunebesøk der Fylkesmannens ledergruppe har møtt kommunens politiske og administrative ledelse. *Kommunebildene* utgjør sammen med *Tilstandsrapporten* og kommunens planverk tyngden i dialoggrunnlaget i disse møtene. Kommunebildene er utarbeidet etter en mal (utarbeidet av Sør-Trøndelag) og har følgende fokusområder: planlegging og styring av kommunen, arealforvaltning og ressurs- og næringsutvikling og tjenesteyting og velferdsproduksjon. Hvert underpunkt i denne strukturen har følgende oppbygning: Fylkesmannens fokusområder - konkret for gjeldende kommune og med utgangspunkt i statlige forventninger og politikk, samt Fylkesmannens kjennskap til kommunen. Fylkesmannens bilde av kommunen - kort oppsummert kommunens status i forhold til Fylkesmannens fokusområder og eventuelle andre relevante forhold. Dialogpunkter - forhold hvor Fylkesmannen ønsker en dialog med kommunen. Dialogpunktene fungerer som dagsorden for møtene.

Fra og med 2008 har avdelingen utarbeidet en tilstandsrapport om kommunene i fylket. Tilstandsrapporten erstatter forventningsbrevet, Siktemålet er med rapporten er å gi et riss av nåsituasjonen for kommunene i Vest-Agder med utgangspunkt i tilgjengelig offentlig statistikk, først og fremst KOSTRA-data. I tillegg inneholder rapporten en oversikt over nye og endrede statlige styringssignaler rettet mot kommunene. Fylkesmannen har i oppdrag å løse flere oppgaver på vegne av nasjonale myndigheter. Mye av oppdraget som er gitt, innebærer tilsyn, kontroll, rådgivning og veiledning. For å løse oppgavene best mulig forutsettes det at Fylkesmannen har oversikt over den helhetlige situasjonen i den enkelte kommune.

Tilstandsrapporten er ment å bidra til en slik oversikt og være et av flere utgangspunkt for styringsdialogen mellom fylkets kommuner og regional stat.

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

Det er et potensial for omstilling og fornying i alle kommunene i fylket. Vi vil særlig peke på de utfordringer flere små kommuner har i forhold til å sikre rekruttering, kompetanse og beholde et levende lokalsamfunn. Mange av disse utfordringer kan etter Fylkesmannens syn vanskelig løses uten et tettere interkommunalt samarbeid. Strategien for tildeling av skjønnsmidler er derfor å: støtte interkommunale prosjekter, organisering og tjenesteproduksjon står i fokus, redusere skjønnsmiddelbruken til enkeltkommuner for effektivisering/kvalitetsutvikling av kommunens egen tjenesteproduksjon, redusere støtten til ”smale” fagrelaterte utviklingstiltak til et minimum og gi ROBEK-kommuner omstillingshjelp gjennom skjønnsmidlene.

For å sikre en god faglig vurdering av prosjektene er avdelingene involvert i tildelingsprosessen. Avdelingene følger også opp prosjekter som har fått støtte. For alle prosjekter leveres sluttrapport der bruken av midlene er spesifisert.

I 2010 mottok Fylkesmannen 31 søknader om støtte på til sammen 13,9 mill. kroner, hvorav 22 prosjekter fikk støtte. I 2009 mottok embetet 29 søknader om støtte til prosjekter, hvorav 23 prosjekter fikk støtte.

For kommunene er prosjektskjønnet et viktig (og i mange tilfeller avgjørende) hjelpemiddel for å finansiere nye prosjekt. Embetet blir, ved å sette av en såpass stor pott til fordeling, en viktig ressurskanal.

De tre regionsamarbeidene i fylket (og Lillesand, Iveland, samt Birkenes i Aust-Agder) jobber målrettet med økt interkommunalt samarbeid på et vidt spekter av kommunale tjenester. Fylkesmannens spissing av bruken av midlene til dette formålet tror vi har stor betydning for dette arbeidet.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Fylkesmannen har i 2010 ivaretatt sin samordningsoppgave gjennom å etablere og vedlikeholde en felles tilsynskalender som brukes av alle regionale tilsynsmyndigheter. Både Fylkesmannen og de regionale tilsynsmyndighetene har meldt inn aktiviteter til kalenderen og oppdatert denne ved endringer. Kalenderen er tilgjengelig på Fylkesmannens internettsider.

Fylkesmannen arrangerte en tilsynskonferanse 9. september 2010 hvor målsettingen var å fokusere på tilsyn som læringsarena. Konferansen trakk 74 deltakere fra samtlige kommuner og diverse statlige og regionale virksomheter.

Fylkesmannen har ikke mottatt konfliktsaker som har krevet samordning av pålegg/avvik til kommunene.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i Kommuneloven

Alle kommunene har sendt inn årsbudsjett og økonomiplan innen 1. februar 2010. Det ble ved kontrollen ikke avdekket forhold som kvalifiserte for ROBEK-registrering. Avdelingen har også gjennomgått kommuneregnskapene for 2009. Gjennom denne kontrollene ble Lindesnes kommune meldt inn i ROBEK som følge av at plan for inndekning av underskudd fra 2008 ble endret og ved at perioden for inndekning ble forlenget utover to år.

Avdelingen har behandlet to kommunale låneopptak (Lindesnes), samt fire låneopptak til interkommunale selskaper.

Avdelingen har behandlet seks garantisaker i 2010.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

Fylkesmannen gir fortløpende veiledning muntlig og skriftlig om kommunaløkonomiske spørsmål. Av ressursmessige hensyn har det ikke vært gitt noe tilbud om kurs i aktuelle kommunaløkonomiske temaer.

Fylkesmannen hadde i høsten møte med Lindesnes kommunen i forbindelse med innmelding i ROBEK. Det ble avtalt at forpliktende plan skal være økonomiplan 2011-2014 under forutsetning av at den blir godkjent. Kommunen signaliserte at den i planen ville legge inn at underskuddet nedbetales innen 2012, bl.a. ved å innføre eiendomskatt på eiendommer. Det viser seg nå at kommunen ikke lenger vil innføre eiendomskatt, samtidig som den ønsker å forlenge nedbetalingsperioden til 2014. Fylkesmannen har en tett oppfølging av kommunen.

Fylkesmannen har vært representert på orientering om kommuneproposisjonen og statsbudsjettet i regi av KRD, samt fagkonferanse i regi av KRD og kontaktkonferanse mellom KRD og fylkesmannsembetene. Det er også arrangert informasjonsmøter for kommunene i mai og oktober i forbindelse med fremleggelse av kommuneproposisjonen og statsbudsjettet for 2011. Disse møtene er avviklet i samarbeid med Fylkesmannen i Aust-Agder og KS Agder. Fylkesmannen har på informasjonsmøtet i mai 2010, samt i brev form informert kommunene om ny forskrift om finansforvaltning og krav til å vedta nytt reglement innen 1.7.10. Rapporteringen til KRD pr 1.11.10. viser at 9 av 15 kommunene har foretatt en gjennomgang av finansforvaltningen i henhold til ny forskrift, men at resterende vil vedta dette før årsskiftet. Arbeidet med å etablere administrative rutiner, samt å få disse kvalitetssikret av ekstern kompetanse i tråd med § 8 tar imidlertid noe lengre tid.

Fylkesmannen har besvart spørsmål knyttet til utfylling at KOSTRA innrapporteringskjemaer og regnskapsføring, samt minnet kommunene om fristen for rapportering, herunder også krav om rapportering fra kommunale foretak og interkommunale samarbeid. Vi bruker aktivt KOSTRA-data i kommunedialogen og ved utarbeidelse av tilstandsrapporten og kommunebilder.

Skjønnsmidlene fordeles til kommunene med utgangspunkt i retningslinjene for skjønnsfordelingen.

Det er høsten 2010 fordelt 38,3 mill kroner i ordinære skjønnsmidler for 2011, hvorav 4,5 mill. kroner er avsatt til kommunale fornyings- og utviklingstiltak (fordeles våren 2011).

Fylkesmannen har i april rapportert til departementet at kommunene har brukt vedlikeholdstilskuddet i tiltakspakken i tråd med forutsetningene.

Resultatområde 63 Kommunalrett og valglov

63.1 Kommunalrett

Det er mange muntlige henvendelser fra kommunene (ordførere og rådmenn) om forståelsen av kommuneloven. Det gis generell veiledning om regelverket.

Fylkesmannen får også flere henvendelser fra publikum om å foreta lovlighetskontroll av eget tiltak. Det gjøres som regel noen forundersøkelser før henvendelsen eventuelt avvises. Det gis også en del skriftelig og muntlig veiledning om regelverket.

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMVA	4	4	0	5	0	5	0	2
Sum	4	4	0	5	0	5		

63.2 Valg

Det har kun vært få telefonhenvendelser vedrørende valgloven i løpet av 2010.

Resultatområde 64 Forvaltningsloven og offentleglova i forhold til kommunesektoren

Det gis løpende veiledning til kommunene om forvaltningslov og offentlighetslov.

Fylkesmannen har behandlet 7 klagesaker etter offentlighetsloven.

Resultatområde 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid

65.1 Kommuneinndeling

Fylkesmannen har ikke hatt enkeltsaker knyttet til endring av kommune- eller fylkesgrenser.

Det har imidlertid vært avgitt høringsuttalelse knyttet til mulig sammenslåing av Aust-Agder og Vest-Agder.

Embetet har også brukt en del ressuser på å følge debatten om en eventuell fylkessammenslåing, bl.a. deltakelse på høringskonferanse i april og observatør i forbindelse med kommunalkomiteens besøk i i Aust-Agder i september.

65.2 Interkommunalt samarbeid

Fylkesmannen oppfordrer kommunene til å vurdere interkommunale løsninger der dette er naturlig. Særlig gjennom invitasjon til å søke skjønnsmidler blir dette fremhevet som et viktig kriterium.

Utover informasjon fra departementet er det ikke satt inn ressurser for å sikre oppdatert kompetanse knyttet til regelverket om modeller for interkommunalt samarbeid. Fylkesmannen har ikke prioritert å kartlegge omfanget av kommunenes bruk av den nye vertskommunemodellen og grad av myndighetsutføring.

Fylkesmannen registrer at forpliktende interkommunalt samarbeid på mange tjenesteområder er krevende å få til. Det er imidlertid et omfattende interkommunalt samarbeid innenfor barneverntjenesten.

Resultatområde 66 Bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Fylkesmannen avgjorde 275 klagesaker (239 saker i 2009) etter plan- og bygningsloven. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 4 måneder mot 4,2 måneder i 2009. Departementets målsetting om tre måneders saksbehandlingstid er ikke oppfylt til tross for tiltak på saksfeltet. I 2010 ble det gitt ekstra midler til nedbygging av restanser. Samfunnsavdelingen hadde kort tid før vi fikk disse ekstramidlene utlyst et ledig vikariat i avdelingen. Det var få søkere. Da vi fikk inn en vikar i ledig stilling fra august valgte vi å bruke ekstramidlene på opplæring og overtid utover høsten. En god del av midlene ble overført til 2011 slik at vi kan forlenge vikariatet ut 2011.

Resultatet av klagebehandlingen viser at 159 saker (58 %) ble stadfestet, 66 saker ble opphevet (24 %), 39 saker ble omgjort (14 %) og 11 saker ble avvist (4 %).

Det ble fattet vedtak i 43 settefylkesmannssaker fra Rogaland. Det er like med 2009. Av disse sakene ble 6 saker stadfestet, 10 saker ble opphevet, 2 saker avvist og 25 saker ble omgjort. Omgjorte, opphevede og aviste saker utgjør 86 % av avgjørelsene.

Noen klagesaker er i løpet av året bragt inn for Sivilombudsmannen.

Fylkesmannen har avholdt kurs om ny plan- og bygningslov. Her var det et samarbeid med KRD, BE og noen kommuner bidro med kursholdere. Det har i tillegg vært enkeltmøter med noen kommuner der man har fokusert på saksbehandlingsregler og ny lovgivning.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Ingen saker i 2010.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven

Ingen saker i 2010.

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMVA	0	0	0	Ingen saker i 2010.
Sum	0	0		

66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård

Ingen saker i 2010.

Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMVA	0	0	0	Ingen saker i 2010.
Sum	0	0		

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
62 Kommuneøkonomi	kr 483 368,80	kr 0,00
66 Bolig- og bygningsrett	kr 2 130 463,53	kr 0,00
Andre oppgaver under KRD	kr 557 145,77	kr 0,00
Sum:	kr 3 170 978,00	kr 0,00

Arbeidsdepartementet

Resultatområde 73 Levekår og sosiale tjenester

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Det er rapportert på eget skjema til Statens Helsetilsyn. Vi fikk inn 130 nye klagesaker i 2010. Vi behandlet totalt 124 klagesaker med en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 24 dager.

To dagers kurs i august 2010 om lov om sosiale tjenester i Nav. Foredragsholder var advokat Leif Oscar Olsen. 104 deltagere på kurset.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen - formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Det vises til sluttrapport fra Vest-Agder vedrørende implementering av Kvalifiseringsprogrammet Rapporten ble sendt til Arbeids- og velferdsdirektoratet medio desember 2010. Gjennomførte kompetanse- og opplæringstiltak omtales bl.a. i rapporten. Sluttrapporten ble sendt fra NAV Vest-Agder.

Vi har en representant i styringsgruppa for HUSK-Agder, og i 2010 var det tre møter.

Fylkesmannen har via prosjektmidler støttet prosjekt "Fokus på barn" knyttet til HUSK-Agder, fleksibel yrkesopplæring for voksne, kompetanseheving i kommuner og prosjekter som Samlivsprosjektet LEVEL og Gatemagasinet Klar.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Kvalifiseringsprogrammet (KVP) er et sentralt virkemiddel i regjeringens innsats mot fattigdom. Alle som fyller kriteriene, har rett til et individuelt tilpasset kvalifiseringsprogram fra NAV-kontoret.

Fylkesmannen har i to og et halvt år prosjektorganisert samarbeidet med NAV fylke om arbeidet med å implementere og følge opp ordningen i NAV-kontorene. Prosjektet har gjennom ulike tiltak bidratt til at ordningen fungerer etter intensjonene og at de politiske målsettingene nås for 2010.

Når det gjelder måltall for deltakere i KVP, hadde prosjektet en måloppnåelse på 98 % i 2008, 103 % i 2009 og pr. 31.10 2010 69 %.

I 2010 endret Arbeids- og velferdsdirektoratet beregningsmåten for antall personer som skulle være på KVP (måltallet). Dette, sammen med sene etableringer av tre NAV-kontor i fylket, var medvirkende til at forventet måltall for Vest-Agder ikke ble nådd i 2010. Gjennomsnittlig måltall i 2010 var 269, mens måltallet ved årets slutt i 2009 var 129.

NAV Vest-Agder/Fylkesmannen avga i desember 2010 sluttrapport for KVP. Prosjektperioden ble avsluttet ved utløpet av 2010.

Det ble tilnærmet arrangert månedlige nettverkssamlinger for de som arbeider med KVP på NAV-kontorene. Universitetet i Agder deltok med forelesere på nettverkssamlingene.

NAV Vest-Agder, i samarbeid emd KS og Fylkesmannen, har i tillegg holdt kommunemøter med rådmenn/ordførere hvor kommunens ansvar for NAV-kontorene ble presisert.

73.4 Utenrettslig økonomisk rådgivning

I samarbeid med Fylkesmannen i Aust-Agder gjennomførte vi grunnkurs i økonomisk rådgivning 30.09.10 - 01.10.10 med totalt 46 deltagere. Ansvarlig: Tor Waardal, Fylkesmannen i Hordaland.

Vi har gitt økonomisk støtte til Lindesnes-regionen for etablering av interkommunalt gjeldsrådgivningstilbud.

Fylkesmannen har en representant i referansegruppa til gjeldsrådgivningsprosjektet i Kristiansand. Ingen møter i 2010.

73.5 Boligsosialt arbeid

I 2010 fikk fem kommuner tilskudd til boligsosialt arbeid: Kristiansand, Mandal, Flekkefjord, Songdalen og Lyngdal. Det ble utbetalt tilskudd med til sammen kr 2 713 868 etter fratrukk av overførte midler fra 2009.

73.6 Barnefattigdom

To kommuner fikk tilskudd fra ordningen i 2010, Kristiansand og Songdalen. Det ble utbetalt til sammen kr 107 000 til kommunene, etter fradrag av overskudd for 2009 med til sammen kr 443 051.

Ressursrapportering

Kostnader under fagdepartement gjelder kostnader til innleid tilsyn.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr 338 679,17	kr 4 011,76
73.9 Andre oppgaver – Sosialtjeneste (rest 73)	kr 108 760,62	kr 9 344,79
74 Tilsyn med sos. tj. i arbeids- og velferdsforv.	kr 570 300,59	kr 0,00
Andre oppgaver under AD	kr 48 131,84	kr 0,00
Sum:	kr 1 065 872,00	kr 13 356,00

Resultatområde 75 Habilitering og rehabilitering

75.1 Habilitering og rehabilitering – nasjonal strategi

Tidligere kartlegging og kontakt med kommunene viser at kommunene har etablert koordinerende enhet med fast adresse. Organisering, innhold og funksjoner er ulikt. Det er flere kommunenettverk i fylket der tema rundt habilitering/rehabilitering, koordinerende drøftes og det skjer erfaringsutveksling og opplæring. Fylkesmannen har vært representert på noen samlinger.

Fylkesmannen var involvert i Regional rehabiliteringskonferanse i forbindelse med planlegging, og bisto med markedsføring. For å stimulere til deltagelse fra kommunene ble det gitt tilbud om refusjon av utgifter. Fylkesmannen var representert på konferansen.

Sørlandet sykehus HF har laget en områdeplan for rehabilitering. Kommunene har vært trukket med i dette arbeidet.

Fylkesmannen har gjennomført det årlige oppdateringskurset knyttet til sosialtjenestelovens kap. 4A. Det har vært god oppslutning fra kommunene. Tema på kurset i 2010 var blant annet utviklingshemmede og demens og nye veier for støttekontakttjeneste - fritid med bistand.

75.2 Barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier

Fylkesmannen har lagt ut informasjon om Prosjekt Familieveiviser på nettsidene.

Det er også gitt informasjon på samlinger med representanter fra kommunene. To representanter fra Fylkesmannen gjennomførte høsten 2010 en besøksrunde til alle kommunene i Vest-Agder. Her møtte vi særlig ledere av pleie- og omsorgstjenesten. Ved disse besøkene ble gitt informasjon om Prosjekt Familieveiviser

75.3 Unge personer med nedsatt funksjonsevne i alders og sykehjem

Vi har hatt kontakt med de aktuelle kommuner og innhentet informasjon som ble vidersendt til Helsedirektoratet ved egen rapportering i mai 2010.

Resultatområde 76 Kvalitet og samhandling

76.1 Samarbeid mellom 1. og 2.linjetjenesten

Samarbeidet mellom Helseforetaket og kommunene er regulert i en overordnet strategisk samarbeidsavtale, OSS. Det er satt i gang en rekke samarbeidsprosjekter. Det etableres nå en tydeligere samarbeidsstruktur kommunene imellom ved at brukerorganisasjonene og foretaket blir inkludert i de lokale nettverkene Lister Helsenettverk, Lindenesregionen og Knutepunkt Sør. Fylkesmannen deltar i nettverkene på enkeltsatsinger. I 2010 har vi vært spesielt deltakende i Helsenettverk Lister med rådgiverne som arbeider med omsorgsplanen, russatsingen og psykisk helse. Dette nettverket har kommet lengst i å etablere en fast samarbeidsstruktur mellom kommunen og foretaket. Listeregionen arbeider nå med å etablere samarbeidsstrukturer for hele helse- og sosiafeltet. Innen rus og psykisk helse deltar Fylkesmannen i småkommunenettverket i Lindesnesregionen og samarbeidsmøte mellom psykisk helse og DPS Strømme. Knutepunkt kommunene har mange samarbeidsprosjekter med foretaket, men de etablerer nå en tydeligere struktur på kommunesamarbeidet. De har etablert et nettverk for enhetslederne innen rusfeltet hvor rusrådgiver hos FM deltar. Fylkesmannen samarbeider også med Universitetet i Agder, spesielt på omsorgsplanen, rusfeltet og psykisk helsefeltet.

76.2 Individuell plan

Arbeidet med individuell plan i kommunene er et løpende tema. I 2010 har Fylkesmannen ved Helse- og omsorgsavdelingen og Samfunnsavdelingen samarbeidet med Universitetet i Agder om en opplæringspakke for kommunene med hovedfokus på gruppeledelse, koordinering og brukermedvirkning i arbeidet med IP (tre dager og veiledning i etterkant). Fylkesmannen har samarbeidet med Lister helsenettverk - seks kommuner (fagteam psykisk helse, fagteam rus, NAV og brukerrepresentanter) om å gjennomføre en slik opplæring. Selve

gjennomføringen blir i april 2011. Vi planlegger å tilby dette til Lindesnesregionen også.

Individuell plan har vært tema i faggrupper i ulike kommunenettverk i fylket. Elektronisk IP har vært tema og blitt presentert i faggruppe for Lister helsenettverk. Fylkesmannen har vært representert og har bla. pekt på utfordringer i dagens regelverk når det gjelder bruk av elektronisk IP.

76.3 Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten

Det har vært arbeidet med å implementere nasjonal strategi i de allerede etablerte nettverkene for psykisk helse, rusarbeid, pleie- og omsorgstjenester og folkehelsearbeid.

Internkontroll og kvalitetsutvikling var tema for Fylkesmannens møte med ledere innen helse- og sosialtjenesten vår og høst. Samtlige kommuner var representert.

Det har vært utført besøk i samtlige kommuner (15) med ledere i helse og sosialtjenesten der tema blant annet har vært "kvalitet/kompetanseløftet"-(planarbeid, kompetanseplan, legenorm, Iplos, investeringer, demensplan, etiske utfordringer, samhandling/nettverk, aktiv omsorg, frivillighetsentraler, helsenett)

FM har vært medarrangør ved i ni kurs/konferanser.

FM har arrangert to møter med alle ledere av helse og sosialtjenestene i Fylket

FM har vært på 15 kommunebesøk.

FM har arrangert et kurs i Iplos-registrering der alle kommuner deltok

FM har holdt innlegg på to møter med ledende helsesøstre, og to fagdager med helsesøstre i fylket, med kvalitetsutvikling som tema. Vi har også holdt innlegg på et kommunemøte med taushetsplikten/opplysningsplikten og journalføring som tema.

76.5 Felles digitalt nødnett

I 2010 har Fylkesmannen i Vest-Agder fulgt utviklingen med etablering av nytt felles digitalt nødnett uten at fylket har blitt direkte involvert i utprøving eller endringer.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

77.1 Helsemessig og sosial beredskap

I 2010 har det ikke vært store hendelser som har satt den helsemessige eller sosiale beredskapen på prøve i Vest-Agder. Situasjonen har vært å evaluere hendelsene etter pandemien i 2009.

Det er foretatt tilsyn med den helsemessige og sosiale beredskapen i kommunene Mandal og Lindesnes. Avvik er funnet. Disse er lukket i Mandal men ikke i Lindesnes.

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMVA	0	
Sum	0	

77.3 Særfradrag

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMVA	17	102
Sum	17	

77.4 Førerkortsaker

Saksbehandlingstiden for førerkortsaker med innhenting av tilleggsopplysninger var på 65,1 dager.

Det er rapportert inn til det sentrale registeret hvert halvår.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMVA	958	33
Sum	958	

77.5 Pasientjournaler

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMVA	0
Sum	0

77.6 Rett til trygderefusjon

77.8 Rettsikkerhet ved ytelse av helsehjelp med hjemmel i pasientrettighetsloven kap. 4A

Opplæringstiltakene i 2010 har vesentlig bestått i å gi en skriftlig og individuell tilbakemelding på hvert enkelt vedtak som er truffet etter kapittel 4A.

Det er et stort og kontinuerlig behov for ytterligere opplæring. Vi håper å få gjennomført ny opplæring/samling med kommunene i 2011.

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

83.1 Folkehelsearbeid generelt

Vi har gitt innspill på ivaretagelse av folkehelseperspektivet og universell utforming i tolv ulike kommunale planer fra syv kommuner. Dette gjelder kommuneplanprogram, kommunedelplan, områdeplan, samfunnsdel, arealdel, idretts- og friluftspaner og en folkehelseplan. Vi har i tillegg gitt innspill til *Felles plan for folkehelse og levekår i Agder 2010-2013*.

Vi har deltatt i regionalt planforum. Saksbehandler på feltet har gjennomført studiet *Helse i plan*.

Vi har deltatt i regionalt partnerskap for folkehelse for de to Agderfylkene i første del av 2010. Vi gjennomførte to koordinatorsamlinger for kommunene og en folkehelsedag. Det har vært fire møter i sekretariatsgruppen. Etter vedtak i fylkestingene, ble partnerskapet formelt oppløst i 2010. Det er ikke etablert nytt partnerskap.

Vi har veiledet kommunene i dokumentert effekt av forebyggende tiltak og i bruk av statistikkverktøyet

Kommunehelseprofiler, og undervist folkehelsestudenter og studiet i rehabilitering på Universitetet i Agder i bruken av Kommunehelseprofiler. Det er også gitt undervisning om samhandlingsreformen for kommunene og på UiA.

Folkehelsearbeid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMVA		
Sum	0	

83.2 Miljørettet helsevern

Embetet har hatt begrenset kapasitet til oppfølging av skoleundersøkelsen "Status for godkjenning av skoler i Norge per 21.01.10". Helse- og omsorgsavdelingen og Utdanningsavdelingen har i fellesskap og hver for seg hatt temaet oppe i løpende kontakt med kommunene.

De faglige utfordringene på feltet er blant annet knyttet til at kommunelegefunksjonen i flertallet av kommunene er ivarettatt i små deltidsstillinger. Mangel på teknisk-hygienisk kompetanse er også et problem. Fylkesmannen ivaretar en viss rådgivende "andrelinjefunksjon", men har selv begrenset kapasitet.

Konflikt mellom moderne landbruksdrift og nærliggende bomiljø har kommet opp som problemstilling i flere saker. Her kan det være behov for veiledningsmateriell. Temaet var oppe i form av presentasjon av konkrete saker på kommunelegemøtet for Agder i januar 2010.

Fire klagesaker har vært avgjort i 2010; dessverre alle med lengre saksbehandlingstid enn åtte uker. Det sistnevnte har sammenheng med generell ressursituasjon med vakanser kombinert med økte oppgaver knyttet til andre forvaltningsoppgaver. Foruten vedtak i klagesaker har det vært gitt råd til publikum og kommuner både skriftlig og telefonisk.

83.3 Ernæring, fysisk aktivitet, tobakk og seksuell helse

Samtlige kommuner tilbyr ungdomsskoler og kombinerte barne- og ungdomsskoler gratis frukt og grønt hver dag. En kommune gir gratis frukt og grønt til sine barneskoler. Vi har gjennomført kursdag i *kosthold og ernæring for eldre* på Universitetet i Agder, og formidlet undervisningsopplegg i *eldre og ernæring* til to kommuner (i forbindelse med eldretilsyn). Vi har samarbeidet med fylkeskommunen om *Bra mat kurs*. Det er gjennomført kurs i fiskesprell for 12 nye barnehager.

87% av elevene deltar i FRI-programmet. Fra Fylkesmannen følges dette opp ved å etterspørre manglende påmelding. Det har vært en egen FRI-konkuranse om flest inngåtte kontrakter i 2010.

Helseforetaket og fire kommuner gir tilbud om røykeslutt. Det har også vært etterspørsel fra bedrifter om røykseluttkurs.

Flere nye kommuner har etablert *Aktivitet på resept*.

Vi har samarbeidet med Fylkesmannen i Aust-Agder om temadag om seksuell helse. Fylkesmannen har stimulert kommunene til å iverksette tiltak etter *Handlingsplanen for forebygging av uønsket svangerskap og abort*.

Det er gitt økonomisk tilskudd for å styrke helsetjenesten i to kommuner og studenthelsetjenesten ved Universitetet i Agder sin innsats i det lokale folkehelsearbeidet innen dette feltet.

Fylkeskommunen har ikke etterkommet oppfordring om å gi tilbakerapport for 2010 på tiltak i skoler som tilrettelegger for 60 minutter daglig fysisk aktivitet (I 2009 gjaldt dette 9 av 14 skoler) og retningslinjer for mattilbud i kantiner (I 2009 gjaldt dette 8 og 2 delvis). I 2010 ble det gjort vedtak i fylkestinget om at det skal innføres snus- og røykfri skoletid i videregående opplæring for elever og ansatte innen 2013.

83.6 Smittevern

I 2010 har det ikke vært spesielle hendelser i Vest-Agder som har beredskapsmessig betydning. Sørlandet Sykehus

HF, Flekkefjord har gjennomført en viktig hygienekampanje fra 2009 til 2010 som har hatt meget positive resultater på alle områder og som nå forsøkes implementert på sykehusene i Kristiansand og Arendal.

Resultatområde 84 Primærhelsetjeneste

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Sett i nasjonal sammenheng har Vest-Agder god - og ikke minst stabil fastlegedekning, uten langtidsvakante hjemler. Mens det for noen år siden var problemer med dekningen av allmennleger i små innlandskommuner, er dette nå et marginalt problem. Økende gjennomsnittsalder på legene i mange kommuner har dog som konsekvens at andelen fastleger som deltar i legevakt går ned. I 2010 fikk to kommuner etter søknad til Nasjonalt råd innvilget nye legehjemler, alle er på visse vilkår anbefalt av Fylkesmannen. Vennesla fikk én hjemmel, Flekkefjord to.

Mange av fastlegene er engasjert i tiltak for livsstilsintervensjon, bl.a. med "Aktivitet på resept" i flertallet av kommunene.

Det har i Vest-Agder aldri vært aktuelt med dispensasjon fra fastlegeordningen etter forskriftens § 17.

84.2 Turnustjeneste

Fylkesmannen har gjennomført elektronisk valg av turnusplasser i kommunehelsetjenesten for turnusstart 15.08.2010 og 15.02.2011. Det ble opprinnelig tildelt 13 av 14 plasser. Alle plassene ble besatt før oppstart. Ved siste valg ble en turnuslege innvilget utsettelse. Den plassen ble etterhvert også besatt. Det er avholdt kurs i offentlig helsearbeid m.m. for turnusleger og for fysioterapikandidater i fylket. Fylkesmannen har rapportert antall og lokalisering av turnusplasser for fysioterapeutkandidater for perioden 15.08.2011-15.08.2012 til Fylkesmannen i Oslo og Akershus, som koordinerer tjenesten for fysioterapeutkandidater/kiropraktorkandidater i fylkene.

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Det rapporteres at samarbeide mellom fengselshelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten fungerer godt. Hver innsatt har kontaktbetjent. Det arbeides med individuell plan under soning og ved løslatelse.

Fengselet har tilsatt psykiater som er tilknyttet sykehuset.

84.5 Helsetjenestetilbud til asylsøkere, flyktninger, familiegjennforente og direktebosatte overføringsflyktninger

Seks kommuner i Vest-Agder har asylmottak. Lyngdal har både ordinært mottak og avdeling for enslige mindreårige. Kristiansand har kommunalt mottak, forsterket mottak og interkommunalt mottak. Kommunene bosetter i tillegg til at de har mottak. Så langt Fylkesmannen kjenner til har de et tilfredsstillende tjenestetilbud både for de på mottak og ikke minst for de som blir bosatt. Med unntak av Audnedal har alle kommunene i VA bosatt flyktninger de to siste årene. Det er ikke kommet tilbakemeldinger på at det er mangler på tjenestetilbud (IMDI). Årlig sender IMDI ut anmodningsbrev om bosetting til kommunene. Denne anmodningen blir behandlet politisk. FM holder et kontinuerlig fokus på helsetjenestetilbudet til disse gruppene når det gjelder bruk av veileder og forebyggende tiltak (kjønnslemlestelse).

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Vest-Agder har få samiske innbyggere som har behov for et eget tilbud fra helse- og omsorgstjenester. De er integrert i de ordinære tilbudet.

I en rapportering fra 6 (av 15) kommuner fremkommer at det i hovedsak gis et integrert tilbud etter individuelle behov. To kommuner oppgir at det skal tydeliggjøres i ny helse- og omsorgsplan. En kommune oppgir at det er lagt inn i prosedyrer for individuell plan. En liten kommune oppgir at de har god oversikt over befolkningen. Den største kommunen i Vest-Agder og som har flest minoritetsgrupper har eget helsetjenestetilbud og gruppene er behandlet i planer for psykisk helse, rusmiddelpolitisk handlingsplan, omsorgsplan mv.

84.7 Helsetjenestetilbud til personer utsatt for seksuelle overgrep eller vold i nære relasjoner

En kommune oppgir at de har egen handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Verts kommunen for krisesentra oppgir at det er et prioritert område blant annet i forbindelse med eksisterende satsing på tidlig intervensjon. Behandles i ulike planer/styringsdokument for eksempel barnevernsplan og rusmiddelpolitisk handlingsplan.

Med ett unntak deltar alle kommunene i fylket i det kommunale overgrepsmottaket ved Kristiansand legevakt. Fylkesmannen ga økonomisk støtte til kurs for en personalgruppe ved overgrepsmottaket i Kristiansand i 2010

84.8 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Kapasiteten i helsesøstertjenesten for hele Vest-Agder er 71,65.

Brosjyren om arvegang og risiko for sykdom og misdannelse når foreldre er i slekt er sendt ut til alle ledende helsesøstre.

Fylkesmannen har holdt foredrag om kjønnslemlestelse for ledende helsesøstre jf. Rundskriv I5/2009

Fylkesmannen har bidratt til å gjennomgått "Utviklingsstrategi for helsestasjons- og skolehelsetjeneste.

Fylkesmannen har informert ledende helsesøstre om samhandlingsmidlene til forebyggende helsetjenester i kommunene.

Fylkesmannen har minnet om de nye tidspunkt for måling/veieing av barn/ungdom som ble gjennomgått i 2009.

84.9 Svangerskapsomsorgen

Kristiansand kommune ligger lavt når det gjelder dekning av jordmor. Det er ingen meldinger om for lav dekning fra øvrige kommuner i Vest-Agder.

84.10 Kjønnslemlestelse

Fylkesmannen har gitt økonomisk støtte til Kristiansand kommune til forebygging av kjønnslemlestelse ved mottaksskolen. Midlene vil benyttes til å lære opp to ICDP-veiledere, spesielt tilrettelagt for omsorgsgivere med etnisk minoritetsbakgrunn.

Fylkesmannen har videre gitt støtte til Lyngdal kommune. Midlene skal benyttes til kvinner og enslig mindreårige fra land med høy forekomst av kjønnslemlestelse.

Fylkesmannen deltar i et regionalt referansenettverk om kjønnslemlestelse og tvangsekteskap i sør.

84.11 Tannhelse

Det er gjennomført samarbeidsmøte med mellom Fylkestannhelsetjenesten og Fylkesmannen. Det arbeides kontinuerlig for at tannhelsetjenesten skal inngå som en sentral aktør i det lokale folkehelsearbeidet. Det er inngått samarbeidskontrakt mellom fylkestannhelsetjenesten og sykehjem i kommunene. Fylkesmannen tok opp tema om bruk av tannkort for sykehjemsbeboerne ved tilsyn eldre og ernæring.

Resultatområde 85 Spesialhelsetjenesten

85.1 Abortloven

85.3 Lov om transplantasjon

Det har ikke vært behandlet slike saker i 2010.

85.4 Tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler

Tillatelser til å rekvirere sentralstimulerende legemidler. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMVA	248	10
Sum	248	

85.5 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMVA	0	
Sum	0	

85.6 Godkjenning av private sykehus, privat medisinsk laboratorie- og røntgenvirksomhet

85.7 Funksjonsprogram for nye offentlige sykehusbygg

Ingenting nytt i 2010

Resultatområde 86 Omsorgstjenester

86.1 Omsorgsplan 2015

Det er etablert en organisasjon hos Fylkesmannen som ivaretar arbeidet med å gjennomføre Omsorgsplan 2015 i årene framover. Det er en styringsgruppe med Fylkesmannen, Fylkeslegen og Utdanningsdirektøren samt en prosjektgruppe som ivaretar det konkrete arbeidet med planen. I arbeidet med Kompetanseløftet er det etablert en resursgruppe med deltakere fra fylkeskommunens utdanningsavdeling, Universitetet i Agder og KS Agder.

I Fylkesmannens styringsdialog med kommunene (kommunemøter) har Omsorgsplan 2015 vært tema i 2010. Prosjektmedarbeidere har gjennomført kommunebesøk med alle fagansvarlige for Omsorgsplan 2015 høsten 2010, hvor hovedstrategiene i Omsorgsplan 2015 ble gjennomgått.

Det er i 2010 holdt to møter med kommunens ledere av pleie- og omsorgstjenestene. I møte ble omsorgsforskningssenteret ved Universitetet i Agder/høyskolen i Telemark presentert samt presentasjon av undervisningshjemmetjenestene, som er lagt til Kristiansand kommune. Møtet er også arena for

86.2 Demensplan 2015

Fylkesmannen har i møter med kommunene høsten 2010, samt på kommunebesøk med ledere av omsorgssektoren fokusert på satsingsområder i demensplanen. Det har vært lagt vekt på tilrettelegging av boliger, opprettelse av dagsenter samt kompetanseheving ved bruk av materiell fra Nasjonalt kompetansesenter for demens.

11 av 15 kommuner har tilrettelagte dagtilbud for demente, og 3 kommuner har felles dagtilbud for flere grupper. En kommune (under 1000 innbyggere) hadde nedlagt sitt tilbud på grunn av manglende behov, men har tilgjengelig eget opplegg en dag i uka ved behov. 14 av 15 kommuner har tilrettelagte boenheter for demente i omsorgsboliger eller sykehjem. Én kommune har ikke tilrettelagte plasser, men planlegger bygging av slike.

Det er etablert dagtilbud til yngre demente fra to kommuner i form av "Inn på tunet". To kommuner i helsenettverk Lister har meldt at de vil søke om oppstartmidler til Inn på Tunet i 2011. Åtte kommuner har organisert pårørendearbeid iform av kommunale eller interkommunale pårørendeskoler, og tre andre kommuner planlegger interkommunalt samarbeid om pårørendeskoler i 2011. Samtlige kommuner vektlegger arbeidet knyttet til demensproblematikk, både når det gjelder utbygging av tilbudet til brukerne og deres pårørende, samt kompetanse hos ansatte.

Fylkesmannen har deltatt ved utsendelsesbrev, kvalitetssikring og innsending av kartlegging fra 15 kommuner i Vest-Agder desember- januar 2010/2011 til Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse som står for kartleggingen.

86.3 Kompetanseløftet 2015

Fylkesmannen har samarbeidet med utdanningsinstitusjoner (UiA) i referansegrupper og styringsråd i det som fra 1/1-2011 heter Utviklingssenter for sykehjem (Songdalen) og hjemmetjenester (Kristiansand) for oppfølging av etter- og videreutdanning. Gjennom USH og i samarbeid med UiA er det igangsatt videreutdanning for høyskoleutdannet personell innen bl.a. rehabilitering og lindring. USH i samarbeid med Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse har startet grunnopplæring i geriatri for ansatte i kommunene i Vest-Agder. Fylkesmannen viser også til at det har vært stor aktivitet i kommunene når det gjelder kompetansehevende tiltak innenfor bl.a. eldreomsorg, demensomsorg og psykisk helse. For eksempel har 11 av 15 kommuner gjennomført Demensomsorgens ABC for totalt ca. 227 ansatte. Dette er en økning på tre kommuner fra 2009. Ytterligere en kommune har kjøpt inn kursmateriell og planlegger oppstart nå i 2011. Fylkesmannen følger utviklingen i antall årsverk og kompetansesituasjonen i kommunene. Det vises til rapportering i henhold til frister i embetsoppdraget.

86.4 Investeringsstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger

Det har i 2010 vært 2 søknader på omsorgsboliger for yngre funksjonshemmede/ psykisk utviklingshemmede med store hjelpebehov. Kristiansand fikk etter dette innvilget 12 omsorgsboliger og Mandal 9 omsorgsboliger, totalt 21 i 2010.

Totalt har Vest-Agder brukt 233 enheter av totalkvoten på 420 for hele planperioden.

Helsenettverk Lister er opptatt av å videreutvikle teknologiløsninger innen omsorgstjenestene, og har søkt tilskudd via kompetansemidler for økt kunnskap i 2010. Fylkesmannen planlegger en tverrfaglig konferanse i 2011 hvor Hagenutvalgets rapport vil være et sentralt tema.

Det gjøres oppmerksom på at søknadene er knyttet til botiltak for yngre brukergrupper.

En søknad ble avslått hos Husbanken, og Fylkesmannen støttet i sin vurdering dette. Kommunen ønsker å vurdere saken på nytt på grunn av ny Helse- og omsorgsplan i 2011 og kommer tilbake med evt. ny

søknad. Fylkesmannen har deltatt i 1 møte med Husbankens regionkontor 10.02.10 og 1 møte sentralt i Husbanken 25.08.10 for oppfølging av investeringstilskudd i 2010.

86.5 Kvalitet i helse- og omsorgstjenesten

På kommunebesøk ble kartlegging av nåværende status på antalle legetimer i sykehjem satt på dagsorden. Alle kommuner har gjennomført normvurdering i 2007, og status er at nikkommuner har likt eller høyere legedekning enn fastsatt norm. Seks kommuner ligger under fastsatt norm pr. 2010. Hovedinntrykket fra kommunebesøket er at dette er et tema i forhold til ressursplanlegging og faglig utvikling som en del av revidering og utforming av helse og omsorgsplaner, spesielt med tanke på sykehjemmenes nye roller i forbindelse med samhandlingsreformen.

Alle kommuner deltok på kurs (80 deltakere) i IPLOS høsten 2010

Erfaringer fra tilsyn med ernæring ble gjennomgått i foredrag av Fylkeslegen på nettverksmøte for alle pleie og omsorgsledere i Vest-Agder 2.12.2010. Veileder ble presentert og det ble orientert om hvor de kan finne mer informasjon om temaet. Representanter fra kommunene som hadde hatt tilsyn, bidro med innspill på hvordan de hadde tenkt å følge opp dette arbeidet i etterkant av tilsynet.

Den 24.3.2010 arrangerte Fylkesmannen i samarbeid med Folkehelse i Agder en kursdag på Universitetet i Agder. Tema her var bla. ernæringsbehov hos eldre, forskning og erfaring, innspill fra undervisningssykehjem på status, gjennomgang av nasjonale faglige retningslinjer for forebygging og behandling av underernæring, kosthold, munn og tannstell, og implementering av ernæringscreening ved ernæringsfysiolog fra Sørlandet sykehus.

Ved kommunebesøk til ledere av pleie- og omsorgstjenesten i alle kommuner var etisk kompetanseheving ett tema. Det ble informert om KS-prosjektet "Samarbeid om etisk kompetanseheving" og de kommuner som ikke var med ble oppfordret til å vurdere deltagelse.

86.6 Undervisningssykehjem/ Undervisningshjemmetjenester/Lindrende behandling

Fylkesmannen deltar i styringsrådet for Undervisningssykehjemmet i Songdalen, har deltatt i behandling av søknader om tilskudd til Lindrende behandling (for region tidligere helse sør), og presentert prosjektleder og virksomhetsplan for undervisningshjemmetjenester i Kristiansand på nettverksforum for pleie og omsorgsledere på møte desember 2010. Fylkesmannen deltar også i styringsråd for undervisningshjemmetjenesten.

Fylkesmannen deltok i arrangørkomite høsten 2010 for gjennomføring av to dagers erfaringskonferanse for prosjekter innen lindring, i Langesund 25-26. januar 2011. Lærling hos Fylkesmannen i Vest-Agder ble også involvert i praktisk gjennomføring av konferansen, og vil bruke dette som øvingsopplegg før fagprøven.

Fylkesmannen halvårlige møter med ledere av kommunens pleie- og omsorgstjenester er en arena for spredning av det arbeidet som gjøres i USH og UHJ.

86.7 Økt forvaltningskompetanse. Saksbehandling i helse- og omsorgstjenesten

Fylkesmannen har bistått Helsedirektoratet med å skaffe oversikt over praksis i saker der utviklingshemmede mennesker må flytte mot sin vilje.

Ved klagebehandling etter sosialtjenesteloven kapittel 4 og etter kommunehelsetjenesteloven, blir det alltid etterspurt IPLOS registrering og resultater for å kunne danne seg et bilde av klagerens bistandsbehov.

86.8 Aktiv omsorg/Partnerskap med familie og lokalsamfunn

Høsten 2010 gjennomførte to representanter fra Fylkesmannen en besøksrunde til alle kommunene i fylket. Aktiv omsorg/partnerskap var et av temaene som ble tatt opp. Det ble bla. vist til rundskriv I-5/2007. Mange komuner har etablert "kulturell spaserstokk". Mange kommuner har tett samarbeid med frivillighetssentraler. Lokallag av "Livsglede for eldre" er etablert i fem av fylkets kommuner.

Ved kommunenebesøkene ble temaet "rett til tros- og livssynsutøvelse tatt opp. Vi minnet om og delte ut rundskriv I-6/2009, viste til utarbeidet kursmateriell og oppfordret til videre oppfølging. Boken "Utviklingshemning og tros- og livssynsutøvelse ble delt ut til hver kommune.

I egen samling for ledere av pleie og omsorgstjenesten var "Inn på tunet" tema. Det ble informert om status, erfaringer og videre planer.

86.9 Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming

Fylkesmannen i har hvert år siden 1999 arrangert heldagskurs/to-dagerskurs innen sosialtjenesteloven kapittel 4A for alle kommunene i Vest-Agder og spesialisthelsetjenesten. Dette ble også gjennomført i 2010.

Alle saker etter kapittel 4A er behandlet hos Fylkesmannen innen kravet på tre måneder

86.10 IPLOS – individbasert pleie- og omsorgsstatistikk

Det ble arrangert et møte omkring ILPOS registrering høsten 2010, der alle kommuner deltok (80 deltakere). En kommune presenterte hvordan de bruker IPLOS. To representanter fra Hdir. veiledet kommunene med sine presentasjoner.

Ved kommunebesøk i alle kommuner, ble IPLOS-registrering tatt opp som eget tema.

Kommunene melder om at dette med boligregistrering er komplisert, og at forankring i kommunenes ledelse varierer. Dette er fortsatt primært en kartlegging som utgjør en del av saksbehandling og journalføringsplikt på individnivå i omsorgstjenesten. Kommunene har forventninger til at statistikken bør bli mer brukervennlig på kommunalt nivå, ved innføring av summeringsmål og måltall fra 2011.

Resultatområde 87 Psykisk helse

87.1 Tvungen undersøkelse

Det har ikke vært henvendelser om tvungen undersøkelse i 2010.

87.2 Behandling uten eget samtykke

Det har vært behandlet 41 klager på vedtak om behandling uten eget samtykke i 2010. I 2009 behandlet vi 60 saker.

87.3 Privat forpleining i det psykiske helsevernet

Ikke aktuelt i vårt fylke.

87.4 Godkjenning av institusjoner som skal ha ansvar for tvungent psykisk helsever

Vi har ikke hatt henvendelser om slik godkjenning i 2010.

87.5 Vedtak om overføring

Vi har ikke mottatt henvendelser om dette i 2010.

87.7 Videre utvikling av det psykiske helsearbeidet i kommunene

Særskilt rapportering, jf. IS-24/2009, ble sendt Helsedirektoratet pr. 15.04.2010. Fylkesmannen har også fulgt opp kravet om å skaffe informasjon om utviklingen i den enkelte kommune. Søgne kommune planla i budsjettframlegget for 2010 et større kutt i psykisk helsearbeid. Fylkesmannen bisto brukerorganisasjonen Mental

Helse med informasjon om føringer. De arbeidet aktivt i forhold til politikerne i kommunen. Vedtak om reduksjon i tjenesten ble mindre omfattende enn foreslått. Sendt Helsedirektoratet i april 2010.

Samarbeidet med Universitetet i Agder om å etablere en utviklingsgruppe mellom kommuner og universitetet for å sikre videreutvikling av psykisk helsearbeid etter opptrappingsplanen. Helsenettverk Lister, Lindesnes, Mandal, Songdalen, Vennesla og Kristiansand skal delta i Nasjonalt temanettverk for Brukerkunnskap i regi av UIA. Ett oppdrag gitt av NAPHA og er et tre årig prosjekt.

Vi har deltatt på dialogmøte mellom SSHF klinikk for psykisk helse og kommunene om temaer som gjelder samarbeidsavtalen. Vi har ledet en arbeidsgruppe som har revidert kompetansesamarbeidsavtalen mellom klinikken og kommunene.

Vi har i samarbeidsfora jf. 76.1. Vi har i samarbeid med rusrådgiver arrangert samling for kommunene angående statlige føringer og i kompetansutviklingsarbeid innen rus og psykisk helse feltet bl. annet med Borgestad kompetansesenter.

Vi deltar i to referansegrupper: Barns Beste og ACT - teamet.

Fylkesmannen har etablert et samarbeid med NAPHA og har gjennomført møte mellom dem og UIA og de har deltatt i Lister helsenettverk.

Fylkesmannen har gjennomført ett møte med brukerorganisasjonene og har et løpende samarbeid med brukerstyrt senter ROM-Agder.

Fylkesmannen sjekker nettsidene til kommunen og ser at det legges ut mer informasjon, men her er fremdeles forbedringspotensiale. Flere kommuner har også utarbeidet foldere som informerer om tjenestene. Større bevissthet om betydningen av lett tilgjengelighet.

Arbeid og psykisk helse: Fylkesmannen har deltatt i arbeidsgruppe sammen med NAV fylket m/ flere om å arrangere stor konferanse i forbindelse med Verdensdagen for psykisk helse. Dette var et vellykket arrangement.

Arbeid med barn og unge: Vi har tatt initiativ til regionalt møte mellom R-bup øst/sør og rådgiverne hos fylkesmennene. Regionen er stor, samarbeidsarenanene må deles opp. Fylkesmannen i Vest-Agder vil basere seg på lokalt arbeid og trekke inn RBUP ved behov. Samling med familiesentrene med repr. fra RBUP til stede. FM har tatt initiativ overfor kommunene for at de skal definere klarere hvem som har ansvar for utvikling av familiesentrene. Det er enighet om disse definerte personene utgjør et nettverk som etablerer et samarbeid med RBUP.

87.8 Dispensasjon fra forskrift om faglig ansvarlig for vedtak i det psykiske helsevernet

Vi har ikke behandlet dispensasjonssøknader i 2010.

87.9 Godkjenning av psykiatriske poliklinikker

Vi har godkjent en ny psykiatrisk poliklinikk i 2010.

Resultatområde 88 Rusområdet

88.1 Alkoholoven

Fylkesmannen har behandlet 6 klagesaker etter alkoholoven. Det er gjennomført 2 kontroller med statlige skjenkebevillinger til skip utstedt av Fylkesmannen. Kontrollene ble utført av privat firma etter avtale med Fylkesmannen. Det er fastsatt årlige omsetningsgebyrer for de statlige skjenkebevillingene.

88.2 Rusmiddelarbeid

- Kommunene i Vest- Agder fikk tildelt kr 7 222 323 til kommunalt rusarbeid i 2009. Det var egen rapportering på dette til Helsedirektoratet pr 15.05.2010.
- Tre kommuner (Vennesla, Kristiansand og Farsund) deltar i koordinerende tillitspersonforsøket (KTP). Fylkesmannen har hatt en dagssamling med kommunene med gjennomgang av status for forsøkene og fokus på IP og dokumentasjon.
- Helsenettverk Lister har etablert interkommunalt samarbeid om kommunalt rusarbeid i kommunene Flekkefjord, Farsund, Lyngdal, Kvinesdal, Sirdal, Hægebostad). Fylkesmannen har gitt råd og innspill om samarbeidsløsninger. Fylkesmannen deltar også på nettverksmøter mellom DPS Lister og nevnte kommuner to ganger årlig. LPP deltar også her. Fokus på møtene er samarbeid og gjensidig informasjon. Det er også avholdt saksbehandlingskurs for ansatte i kommuner og NAV om LOST kap 6. for å heve kompetanse og kvalitet på saksbehandling og øke rettssikkerhet for rusavhengige. 100 personer deltok.
- Det er avholdt dagssamling for fagledere i rus- og psykisk helsefeltet den 05.11.2010, hvor det deltok 30 personer. Et DPS deltok også, samt brukerorganisasjoner (ROM- Agder), Mental Helse, samt to frivillige organisasjoner. Fylkesmannen deltar også i småkommunenettverkets (Åseral, Audnedal, Marnardal, Hægebostad, Sirdal) møter to ganger pr år. Dette nettverket har dannet eget rusforum.
- Det er avholdt kurs for ansatte i kommuner og NAV. IP og brukermedvirkning inngikk som et av temaene i basiskurs rus- psykiatri. 92 personer deltok. Fylkesmannen har også egne møter med brukerorganisasjonene ca to ganger årlig.
- Det er inngått samarbeid mellom fylkesmannsembetene i Vest- Agder, Aust- Agder, Telemark, Vestfold, Buskerud og KORUS- sør(Borgestadklinikken). Det samarbeides om kompetanseutviklingstiltak for kommune og NAV, samt spesialisthelsetjenesten. Plan for dette utarbeides av en arbeidsgruppe som legger dette fram for hele samarbeidforumet. Planen er for to år av gangen. I 2010 ble det gitt tilbud om kurs i motiverende intervju og basisopplæring rus og psykiatri.

Ressursrapportering

Kommentarer til ressursrapporteringen

Oversikten viser inntekter og ikke utgifter for to resultatområder. Samtidig viser oversikten for fagdepartement bare kostnader for kontoklasse 1, dvs. bare kostnader knyttet til lønn og honorarer. Samtidig er det heller ikke samsvar mellom tekst og kostnader. Ny fordelingen følger nedenfor.

I 2010 ble flere stillinger lønnet via midler bevilget over fagdepartementets kapitler. Vi overførte midler fra disse kapitlene til kap 151001 for å dekke kostnadene for disse stillingene. Dette har medvirket til inntekter i stedet for kostnader på noen resultatområder. Slik tabellen i rapporteringen er satt opp kommer imidlertid ikke kostnadene på fagdepartementets område fram. Vi finner det derfor riktig å legge med en tabell hvor kostnader på konto fra 100 til 299 er med.

2010 må ses på som et prøveår for rapportering av kostnader på resultatområder. Rapportering og føringsprinsippene må klargjøres nærmere for at resultatet skal bli som tilsiktet.

Resultatområde	Kap. 151001	Fagdep. kap.
810	1 214 692	3 109
820	3 220 771	3 896
830	534 059	101 392
840	945 401	83 939
860	-533 301	1 524 781
870	-201 132	2 629 720
880	680 800	321 791
899	6 416	589

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
81 Tilsyn og klagesaksbeh. etter sosialtj. loven	kr 1 214 692,20	kr 0,00
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 3 220 770,53	kr 0,00
83 Folkehelsearbeid	kr 534 058,50	kr 0,00
84 og 85 Primærhelsetj. og Spesialhelsetj.	kr 945 400,89	kr 20 247,05
86 og 75 Omsorgstj, Habilitering og Rehabilitering	kr -533 300,72	kr 0,00
87 og 88 Psykisk helse og Rusområdet	kr -201 132,02	kr 1 023 465,64
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 680 800,00	kr 0,00
Andre oppgaver under HOD	kr 6 416,10	kr 0,00
Sum:	kr 5 867 705,00	kr 1 043 712,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for Samferdselsdepartementet

91.1 Avkjørselssaker etter vegloven

Ingen saker i 2010.

91.2 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

Det bes ikke om rapport for dette arbeidet. Vi mener at denne oppgaven i sin helhet bør ivaretas av taubanetilsynet. Dette er i tråd med utredningen av feltet for et par år siden.

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for utenriksdepartementet

92.1 Apostiller

Det er gitt apostiller på 1335 dokumenter mot 1061 dokumenter i fjor, en økning tilsvarende 26%. Dokumentene fordeler seg slik: Spania 18 %, Russland 17 %, Bulgaria 16 %, Bosnia 6 % og øvrige land 43 %.

92.2 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Det er en sak om ny konsulær representasjon i fylket

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Ingen trossamfunn er slettet i 2010. Totalt anvist statstilskudd er kr 3 699 331 mot kr 3 628 534 i 2009.

Det er fortsatt en del dobbeltføringer som det arbeides med å få rettet opp. Det har ikke kommet klager fra noen trossamfunn vedrørende statstilskuddet for 2010.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Det har ikke vært behandlet søknader om privat gravsted i 2010.

Totalt har vært til behandling 31 søknader om askespredning. 3 er avslått pga at spredningssted ikke er forenlig med gjeldende retningslinjer.

For Vest-Agder gjelder spesielt at KUF 08.12.98 har godkjent avtale mellom Vennesla kommune og Vennesla kirkelig fellestråd om overføring av ansvar og myndighet etter gravferdsloven fra fellestrådet til kommunen. Ingen saker i 2010.

Resultatområde 97 Lov om Helligdager

Fylkesmannen har behandlet 2 saker i henhold til lov om helligdager og helligdagsfred. Begge sakene gjaldt dispensasjon fra helligdagsloven, hvorav 1 ble innvilget. Det er gitt muntlig veiledning om regeleverket etter henvendelser.

Resultatområde 98 Oppdrag på det administrative området

98.1 Rekruttere og beholde medarbeidere

Til de fleste stillinger som utlyses er det generelt få søkere med innvandrerbakgrunn selv om de oppfordres spesielt til å søke. I de tilfeller hvor innvandrere har søkt og de har hatt aktuell kompetanse har de blitt kalt inn til intervju, men andre søkere har hatt bedre kvalifikasjoner i forhold til kravet i aktuelle stilling.

Kravene til å være en IA-bedrift følges godt opp. Arbeidsplassvurderinger med individuell tilpassning av den enkeltes arbeidsplass har gitt meget gode resultater. Ansatte med spesielle behov har fått spesielt tilpassete arbeidsplasser. Alle nytilsatte får tilbud om tilpassing av sin arbeidsplass.

Samarbeidet med NAV fungerer meget godt, det er god oppfølging fra vår bedriftskontakt i NAV. Ulike ordninger innenfor NAV-systemet benyttes, f.eks. tilretteleggingstilskudd som har fungert godt etter hensikten. Vi har også ansatte fra andre organisasjoner hospiterende hos oss etter avtale med NAV.

Sykefraværet var i 2010 var 4,60% mot 3,83% i 2009. Økningen skyldes overveiende langtidssykemeldte seniorer. Flere avdelinger benytter seg av tilbudet om pausegymnastikk. Det er også etablert en "gågruppe" i embetet.

Vi har avtale om ekstra feriedager (seniordager) for personer over 62 år. I enheter med stor andel eldre arbeidstakere skaper dette utfordringer, spesielt i forbindelse med ferieavvikling.

Seniorer som ønsker å stå i arbeid lenger enn fylte 67 år har fått muligheter for andre mindre pressende arbeidsoppgaver til begge parter fulle tilfredshet.

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Embete	Antall 2010	% 2010	Antall 2011	% 2011
FMVA	0	0	2	1,9

Sum	0	0	2	0
-----	---	---	---	---

98.2 Kompetanseutvikling

Tillitsvalgte tilbys opplæring gjennom det regionale opplæringsprogrammet for hovedavtalen o.l. i staten. Administrasjonssjefen i Vest-Agder er regionsansvarlig i vår region.

Det er en bevisst holdning i embetet at ansatte som ønsker det får muligheter for permisjon til relevant etterutdanning. Spesielt har kvinner vært aktive til ta etter- og videreutdanning på høyere nivå.

Fordeling menn/kvinner i lederstillinger

Embete	Kunngjorte lederstillinger	% tilsatte kvinner	% tilsatte menn	Antall kvinnelige ledere	Antall mannlige ledere
FMVA	0	0		2	5

Fordeling av kompetansemidler

Embete	% kompetanse kvinner	% kompetanse menn	% under 50 år	% over 50 år
FMVA	55	45	85	15

98.3 Medvirkning

Fylkesmannen skal sikre medbestemmelse og medvirkning for de tilsatte og deres organisasjoner.

Fylkesmannen har i sin tilpasningsavtale vedtatt eget medbestemmelsesutvalg for hele virksomheten. Her gjennomføres informasjon, drøfting og forhandling jfr Hovedavtalens §11, 12 og 13.

Representasjon av tillitsvalgte i medbestemmelsesutvalget følger HA § 9.

Fylkesmannen gjennomfører møter i medbestemmelsesutvalget etter fast møteplan ca annenhver måned.

Fylkesmannen holder medarbeiderne orientert om fremdrift av ulike saker gjennom eget intranett i tillegg til ordinære møter i medbestemmelsesutvalget.

Fylkesmannen har også eget arbeidsmiljøutvalg.

Fylkesmannens tillitsvalgte sammen med arbeidsgiver har tilbud om opplæring i avtaleverket i staten (Hovedavtalen og Hovedtariffavtalen). Dette har vært gjennomført i regi av Regionalt nettverk for Sør Norge

98.4 Likestilling og likeverd

Fylkesmannen i Vest-Agder har i 2010 revidert likestillingsplanen for embetet.

Planen fremmer bruken av virkemidler skal fremme en bedriftskultur og arbeidsmiljø som ivaretar og verdsetter alle likt, uavhengig av kjønn, alder eller funksjonshemming.

Gjennom stillingsannonser søker vi spesielt etter søkere med innvandrerbakgrunn eller nedsatt funksjonsevne. Det er sjelden søkere spesielt nevner funksjonsevne. Vi tilstreber tilrettelegging av arbeidsplassen for medarbeidere med spesielt behov. Vi har et godt samarbeid med NAV.

Alle ansatte får tilbud om tilpassing og tilrettelegging av arbeidsplassen.

I 2010 har vi ansatt 2 nye medarbeidere med innvandrerbakgrunn.

En medarbeider er spesielt ansvarlig for universell utforming, både intern og eksternt. Gjennom Fylkeshusets brukerutvalg arbeides det aktivt for å gjøre tilgjengeligheten best mulig for alle.

Se ellers under resultatområde 48

98.5 Føringer på IKT-området

For Vest-Agder er hovedaktiviteten arbeidet med Geoportløsningen. Dette skjer i nært samarbeid med fagutvalg for kart og geodata. Status og videreutvikling av systemet rapporteres på kartutvalgets side på FM-nett.

Vest-Agders geodatastrategi følger opp regionsstrategien i "Norge Digitalt".

Hovedfokus i ND-planen for 2010 har vært på innføring av ny planlov, og kurs og bistand mot kommunene innen plan og planregister. Dette har skjedd i samarbeid med Fylkeskommunen og Statens kartverk.

Innen miljøvernområdet foregår det kartlegging av arter og naturtyper i fylket, dessuten er FMVA sentral i forbindelse med krypsivprosjektet, som innebærer periodisk ortofotoproduksjon for vassdragene i Aust- og Vest-Agder, samt kartlegging av tiltaksområder og oppfølging av tiltak.

Samfunnsavdelingens beredskapsgruppe er svært aktiv når det gjelder å få opp geodata og GIS-verktøy til bruk innen samfunnssikkerhet, og FMVA har nå et svært godt tilfang av data og tjenester til dette bruk.

FMVA samarbeider med GeoPort AS med oppsett og utvikling av geodatatjenester (WMS/WFS/WFS-T) til bruk i GeoPort-portalen, og har nå funksjoner for dataregistrering via GeoPort/Intranett, satt opp mot egne interne WFS-tjenester.

FMVA ønsker å komme videre med publisering av GeoPort-kart ut mot publikum så snart som mulig. Vi tar dessuten sikte på å bidra til utvikling av planinnsyn i GeoPort, samt en funksjon for strukturert rapportering av areal-egenskaper, samlet sammen fra flere WMS/WFS-tjenester.

Innen Geovekst har Landbruksavdelingen ansvaret, som en fortløpende aktivitet.

98.10 Sentral ePhorte publikumløsning og kartapplikasjoner

Fra GIS-siden er ephorte-publisering klart tilrettelagt. Foreløpig er det bare Vest-Agder som har tatt det i bruk internt (merk: IKKE i publikumssammenheng!).

FAD har gitt følgende tilbakemelding når det gjelder publikumløsning:

" Sak/arkiv-prosjektene er opptatt av sikkerhet og sårbarhet som eksponeres mye ved etablering av en slik løsning. Spesielt en løsning med fulltekstpublisering som en del av tilbudet mener Sak/arkivutvalget det ikke er hensiktsmessig å starte med før man har sett på de planer som Difi har for OEP fremover.

Vi har også hatt dette med fulltekstpublisering oppe i et eget utvalg mellom FAD/ FMau og Sak/arkiv med flere og der ble det besluttet at FAD og FMau skal se nærmere på evt behov. En slik dialog er ennå ikke avtalt mellom FAD og FMau. Derfor er det viktig at de ulike utvalg diskutere dette og fremmer sine behov eller betenkligheter. "

Så selve publiseringen ligger på vent, selv om mekanismene er utviklet og fungerer bra.

Resultatområde 99 Partistøtteordningen

Siden 2008 er det Fylkesmannen i Sogn og Fjordane som utbetaler partistøtte. Fylkesmannen i Vest-Agder har anvist kr 2 414 723 til partistøtte i 2010.

Andre

Ressursrapportering

Ressursbruk knyttet til felles drift gjelder resultatområde 950. Dette gjelder kostnader knyttet til administrasjon (administrasjonavdelingen), embetsledelsen, og varer og tjenester som husleie, energi, vedlikeholdskostnader, andel av kostnader fylkeshus, renhold, kontormaskiner o.l.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
Andre faglige oppg. på oppd. for statlige virk.	kr 324 598,49	kr 0,00

Årsrapport 2010 Fylkesmannen i Vest-Agder - Innhold:

Andre faglige oppgaver for ikke-statlige virk.	kr 0,00	kr 0,00
Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 29 239 122,77	kr 0,00
Sum:	kr 29 563 721,00	kr 0,00